

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

DRAGE UKVE

"Ukev, kot smo jih poznali, ni več".

Sedem besed, samo sedem besed, pa je v njih bistvo tragične novice, podane tudi s človeško prizadetostjo. To časnikarsko mojstrovino sem ujel pri večernih radijskih in potem še televizijskih poročilih Radia Trst A v soboto, 30. avgusta, 24 ur po naravni katastrofi, ki se je bila znesla nad Kanalsko dolino in še posebej nad Ukve, epicenter grozljivih razdejanj.

Gledal sem prizore na ekranu in moral verjeti, da je vse tisto na žalost resnično.

Mostovi, ki jih ni več; hiše, ki se zaradi vodnih in blatnih mas začenjajo šele pri prvem nadstropju; mogočni zvonik, ki ga je pobesnelo valovje odtrgalo od stare cerkve in so tam zdaj le še nekakšne njegove sence; odtrgani vogali hiš, ugreznjene strehe, sesuta stopnišča, izravana drevesa, razmetana kot vžigalice; gore peska in blata, opustošeni balkoni z ljubeznivo negovanega cvetja, neprepoznavne stezice pod okni brez polken, grozeče zajede pod domačijami v bližini reke, skale s komaj še ujetim ravnovesjem nad naseljem. Predvsem pa ljudje, ljudje z očmi, ki še niso pozabile groze in ki zdaj gledajo porušeno imetje in porušene sanje.

Prizori za televizijskega gledalca niso novi. Vajen jih je, vse tako se pogosto dogaja po svetu. Vse že děja vu. S sočutjem za prizadete ljudi, z zavestjo, da jim, oddaljenim, ne moreš pomagati, potem menjaš kanal, da bo kaj veselejšega.

Ampak včasih kanalov ne moremo kar menjati. Pred našimi očmi je kraj, ki ga poznamo, so hiše, kjer smo pogosto bili ljubeznivo sprejeti, so ljudje, ki jih imamo radi in ki tudi oni imajo radi nas. To niso katerisibodi ljudje, to so ljudje, ki so nam dragi že dolga leta in so nam njih imena prijateljsko blizu.

Sestri Neža in Mici, njun lepi glas je s kora lepšal maše ne samo ob nedeljah, marveč tudi na delavnice. Brata Basti in Pepi - ta mi je davno nekoč dovolil zvoniti, ko so se zvonovi odzivali še na vrvi na pamet znam evidenčno tablico njegovega zelezega avtomobilčka. Tonca in Rudi, ki je kot vojak komaj ušel polarni smrti na Finskem. Lučka s sončnim smehom in najboljšim golačem v Srednji Evropi. Toni in Alma, lovec Walter, gasilec Peter - ta mi je bil daroval kravato svoje uniforme, prijazna Nežika s svojim navihanim malim Mirkom, Anica v planini, Hanzi s širokim, veselim smehom, Berti ter Lize in Adela z veliko ljubeznijo do slovenščine. Gospa Mici, ki mi je nekoč naročila verze za nagrobnik svojega rajnega moža. Don Mario z najkrajšimi mašami in najlepšimi pridigami. Lojza z ljubeznijo do branja, gospa Paolina, ki mi je vsako leto darovala kumare s svojega vrta; Laurenzia, ki me je peljala na Jesenice, ko sem si spet zlomil desno nogo. Simon s svojim fantastičnim zgodovinskim spominom. Hubert, ves predan družini in obnavljanju hiše ob Ukvi, kruti Ukvi. Možakar, ki mu niti ne vem imena, pa mi že nekaj let plačuje osminke oziroma ohtelne, ker sem mu nekoč v zadnjem hipu preprečil, da ni padel z mostu v reko.

Vseh teh ljubih in še premnogih drugih dragih ljudi seveda ni mogoče opaziti na ekranu, ko pred mojimi žalostnimi očmi drsijo posnetki iz višine helikopterskega preleta.

/ stran 7

Saša Martelanc

Ogromna škoda po silovitem neurju v Ukvah in spodnji Kanalski dolini

Ljudje so potrebni naše pomoči!

Dolga, predolga suša in izredno visoke poletne temperature so napovedovale nekakšne monsunske pojave, vsaj kar se obilice deževja tiče. Zgodilo se je v petek, 29. avgusta, ko je nad Kanalsko dolino padlo v povprečju 320 milimetrov vode, kar pomeni, da tako silne količine vode, ki pade v nekaj urah, nič ne more ustaviti. Najhuje je lilo nad Ojsternikom in posledice so na obeh straneh gore izredno hude. Posebno hude pa so, kot žal vemo, v Ukvah in Naborjetu, kjer sta umrli dve osebi. V Naborjetu je plaz odnesel Bruna Urljaja, ko je skušal zavarovati dom pred poplavo. V Ukvah pa je v pritličnih prostorih garaže silni pritisk vode, blata, kamenja in lesa presenetil 52-letno Gerti Schnabl.

/ stran 14
Marko Tavčar

1

ČETRTEK,
4. SEPTEMBRA
2003

Društvo slovenskih izobražencev na tiskovni konferenci

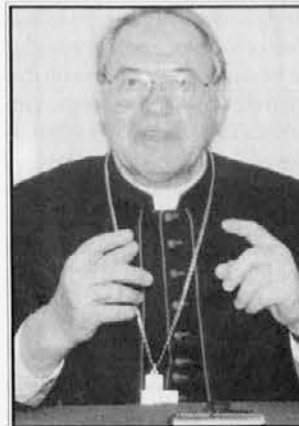
Draga 2003 o vstopu Slovenije v EU

Kardinal in nadškof v Torontu bo v nedeljo zjutraj daroval sveto mašo. Draga mladih bo v sklopu študijskih dni priredila svojo okroglo mizo.

Na sedežu Društva slovenskih izobražencev, v ul. Donizetti v Trstu, so na ponedeljkovi tiskovni konferenci predstavili 38. študijske dneve Draga 2003.

Letošnja izvedba bo še toliko bolj zanimiva, predvsem v luči vstopa Slovenije v Evropsko unijo maja 2004. Prav vstop matice v evropsko družino bo glavna tema letošnjih študijskih dni, ki bodo kot običajno potekali v parku Finžgarjevega doma na Opčinah od petka, 5. septembra, do nedelje, 7. Spored je orisal predsednik Društva slovenskih izobražencev Sergij Pahor.

Prvi dve predavanji bosta nekako povezani med sabo. V petek bo ob 16.30 govoril bivši novogoriški župan Črtomir Špacapan, ki bo nasledil na konzulatnem sedežu v Trstu Jadranko Šturm Kocjan. Tema njegovega posega je prav vprašanje, ali bodo slovenska država in družba na

Te dni se mudi v Gorici torontski nadškof kardinal dr. Alojzije Ambrožič, ki bo naslednje dni maševal in predaval na letošnji Dragi.

eni strani in manjšina na drugi strani meje po 1. maju 2004 znale izkoristiti priložnost in ustvariti enoten prostor ne le za kulturo, pač pa tudi za delo, gospodarstvo in šport.

/ stran 8

Igor Gregori

XXXVIII. ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA 2003

Park Finžgarjevega doma - Opčine
Dunajska cesta, 35

Petek, 5. septembra 2003

Ob 16.30: Črtomir Špacapan

**SLOVENC NA OBEH STRANEH MEJE PO VSTOPU
SLOVENIJE V EVROPSKO ZVEZO**

Sobota, 6. septembra 2003

Ob 16.30: prof. Frane Adam

**MAJHNE DRŽAVE IN NJIHOVA IDENTITETA V DOBI
GLOBALIZACIJE**

Nedelja, 7. septembra 2003

Ob 10. uri: p. Mirko Pelicon S.J.

MLADI IN KRŠČANSTVO V POSTMODERNI DOBI

Ob 16. uri: kard. Alojzije Ambrožič, nadškof v Torontu
NEKAJ MISLI O SOCIALNEM POSLANSTVU KRISTJANA

V nedeljo, 7. septembra, ob 9. uri bo za udeležence Drage maša, ki jo bo daroval torontski nadškof, kard. Alojzije Ambrožič.

Društvo slovenskih izobražencev

Ul. Donizetti, 3 - 34133 Trst

tel. ++39 040 370846 - faks ++39 040 633307

el. naslov: uprava@mldika.com

Zbiranje pomoči za prizadete v Kanalski dolini

**SLOVESKO KULTURNO DRUŠTVO
PLANIKA iz Kanalske doline, SLOVENSKA
KULTURNO GOSPODARSKA ZVEZA
in SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ
so dali pobudo za zbiranje pomoči
za prizadete v Kanalski dolini. Sredstva
zbiramo tudi na našem uredništvu.**

Intervju

Pisatelj Zorko Simčič o sebi, pisanju in dilemah sodobnega človeka. (stran 3)

Kraška ohcet

Tanja in Niko sta se vzela! Zbralo se je ogromno ljudi. (stran 8)

02 Drago Legiša
STRAH IMA VELIKE OČI

04 SLOVENSko-HRVAŠKO ROMANJE V MARIJI BISTRICI

06 Jurij Paljk
FASSINO TUDI O SLOVENIJI

07 Igor Gregori
LIKOVNI TEDEN V SVEČAH

10 Danijel Devetak / pogovor
JULIJAN ČAUDEK O UPEPELJEVALNIKU

VSEBINA

SVET OKROG NAS

Italijanska notranja politika

"Strah ima velike oči"

Medtem ko je predsednik vlade Berlusconi imel v gosteh v svoji zasebni poletni rezidenci na Sardiniji ruskega predsednika Vladimira Putina, je dosegla vrhunec polemika zaradi znane zadeve s srbskim Telekomom. Sprožil jo je bil veliki mešetar in spletkar Igor Marini, ki naj bi bil v letih 1996 in 1997 posredoval, da bi italijanska družba Stet odkupila paket delnic srbskega Telekoma. Pri tem pa naj bi tako na italijanski kot na srbski strani nekateri prejeli mastne podkupnine. Marini je že pred meseci povedal, da so podkupnine prejeli tudi Prodi, Dini in Fassino, ki so bili v tistih časih predsednik levosredinske vlade, zunanji minister in podtajnik v tem ministrstvu. Vsi trije so to takoj odločno zanikali in prijaviteli Marinija sodni oblasti zaradi obrekovanja. Zadevo proučuje posebna parlamentarna komisija, v zadnjem času pa so Berlusconijevi politični prijatelji izračunali, da je italijanska stran potrosila za nakup omenjenega paketa delnic trikrat večjo vsoto, ko je bil vreden. Kupopro-

dajna pogodba je bila podpisana leta 1997, ko je v Srbiji "vedril in oblačil" Slobodan Milošević ob podpori tudi mnogih vplivnih političnih krogov na Zahodu. Zanimivo je, da so ga tedaj v Beogradu obiskali celo Fini, Menia in Tremaglia, torej vodilni predstavniki Misovskega gibanja, sedanjega Nacionalnega zavestništva. Slednji so upali in računali - kot so te dni pisali mnogi italijanski časniki -, da bo Srbija pomagala uresničiti njihove pohlepe v Istri in Dalmaciji.

Fassino, ki je medtem postal glavni politični tajnik Levih demokratov, je te dni, ko je gonja zaradi srbskega Telekoma dosegla višek, na strankinem zborovanju dejal, da je desna sredina začela obirati to kost, kakor hitro je sedanjemu predsedniku Evropske komisije Romano Prodi javno pozval italijansko levo sredino, naj na evropskih volitvah, ki bodo prihodnje leto, nastopi z enotno kandidatno listo, če hoče doseči uspeh in si hkrati postaviti trdne temelje za zmago na naslednjih državnoborskih volitvah. Ber-

lusconija in njegove politične prijatelje pa je še zbudila Fassinova izjava, češ da je Marini lutka, njen lutkar pa naj bi bil doma v palači Chigi, to je v vladni palači v Rimu. Svoje besede je podkrepil z dejstvom, da gonjo vodi dnevnik, katerega lastnik je Berlusconijev brat. Glasnik ministrskega predsednika je že povedal, da bo tajnik Levih demokratov prijavljen sodni oblasti.

Ne glede na nadaljnji razvoj dogodkov je treba ugotoviti, da zadobiva politični boj v Italiji tako ostrino, kakršne starejši že dolgo ne pomnimo. Vladna stran postaja čedalje bolj agresivna, kar opažamo zlasti po porazih, ki jih je slednja doživela na upravnih volitvah v Rimu in nato na deželni volitvah v Furlaniji-Juljski krajini. Strah ima torej velike oči, kot pravi naš slovenski pregovor. Škoda, da se pri tem zanemarjajo ali se celo pozablja na velike in hude vsakodnevne probleme odvisnih delavcev, starejših in bolnih ljudi, skratka na široke ljudske množice, ki trepetajo od strahu pred jutrišnjim dnevom.

Drago Legiša

Po štirih letih plodnega dela

Slovo generalne konzulke Republike Slovenije in sodelavcev

V petek zvečer, 29. avgusta, sta na sedežu slovenskega kulturnega društva v Barokovljah pri Trstu krovni organizaciji Slovencev v Italiji Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno gospodarska zveza priredili sprejem za generalno konzulko Republike Slovenije v Trstu Jadranko Šturm Kocjan in konzula Leo Stancič ter Miho Vilarja, ki te dni po štirih letih zapuščajo generalni konzulat v Trstu in odhajajo na nove zadolžitve v Ljubljano na Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije. Generalna konzulka Jadranka Šturm Kocjan naj bi edina od dosedanje ekipe slovenskega predstavništva v Trstu ostala v Trstu še do začetka novembra letos.

Pianistka Miona Babič in pevka Martina Feri sta poskrbeli za lep kulturni utrinek, nakar je v lepih prostorih barokovljanskega društva v imenu SKGZ spregovoril predsednik RUDI PAVŠIČ, ki se je vsem trem predstavnikom Slovenije iskreno zahvalil za opravljeno delo, poudaril, da je bila generalna konzulka RS v Trstu s sodelavci tista vez z matično domovino Slovenijo, brez katere bi tako dobrih rezultatov, kot jih je sicer manjšina dosegla, predstavniki manjšine sami nikdar ne zmogli doseči. "Bili ste odlična ekipa, z nami ste navezali sodelovanje, ki ga dolej nismo poznali, bili ste ziva vez med nami in domovino in zato se vam iskreno zahvaljujemo," je še dejal Rudi Pavšič, ki je izrecno poudaril, da se je v zadnjih štirih letih ogromno naredilo, saj je bil sprejet tudi zaščitni zakon za slovensko manjšino v Italiji, kot smo tudi

FOTO KROMA

slovenski volilci veliko doprinesli k volilni zmagi Brancatija v Gorici in Illyja na deželni ravni. Tudi sicer je bil Pavšič mnenja, da nas čaka samo pot navzgor k lepši in kvalitetnejši prihodnosti.

Predsednik SSO Sergij Pahor pa je v nagovoru poudaril predvsem velike zasluge generalnega konzulata RS v Trstu, ko je šlo za bistvene stvari in sprotno reševanje velikih težav slovenske manjšine. "Štiri leta uspehov so za vami in tudi zato sva predsednika krovnih organizacij Slovencev v Italiji prosila v Ljubljani, da bi odlična ekipa generalnega konzulata RS ostala v Trstu še nadaljnja štiri leta, kar pa ni mogoče. Z nami ste navezali stik, ki presega diplomatske stike, bili ste nam prijatelji, saj ste se pri italijanskih oblasteh ničkolikokrat zavzeli za nas in za naše narodnostne pravice," je dejal Sergij Pahor.

V imenu sodelavcev in svojem imenu se je za sprejem in tople besede zahvalila generalna konzulka RS Jadranka Šturm Kocjan, ki je dejala, da bodo tudi po njihovem odhodu gotovo prišli v Trst lju-

dje, ki bodo skušali Slovenijo zastopati tako, kakor jo je skušala zastopati sama s sodelavci: "Pomemben del našega dela je bilo delo z manjšino; zadovoljna sem, ker ste v svojih vrstah dosegli tisto edinost, ki vam je in vam bo tudi v prihodnje omogočala velike uspehe. Sama pa moram dodati, da smo predstavniki Republike Slovenije v Trstu imeli v slovenskem zunanjem ministru dr. Dimitriju Ruplu izjemno pozornega človeka, ki je zares od blizu skušal reševati tudi vaše težave. Prihodnost je vaša, saj politika dela za vas, postali boste še bolj dragoceni, ko bo končno Slovenija vstopila naslednje leto v Evropsko unijo. Odhajamo na ministrstvo za zunanje zadeve v Ljubljano, prav gotovo se bomo še srečali, bomo še sodelovali in gotovo ostali prijatelji. Tudi sama se vam v imenu svojih dobrih sodelavcev zahvaljujem za vse lepe in dobre stvari, ki smo jih skupaj preživeli, jih dosegli in tudi drugim podarili. Prepričana sem, da bomo trajne vezi ohranili tudi v prihodnje."

JUP

Po šestdesetih letih

Zakulisje 8. septembra 1943

Ko je vrhovni svet Fašistične stranke 25. julija 1943 izglasoval nezaupnico Mussoliniju in je zatem kralj Viktor Emanuel III. takoj imenoval za novega predsednika vlade maršala Badoglio, je postalo vsem jasno, da namerava Italija v najkrajšem času skleniti enostransko premirje z zahodnimi zavezniki (Angloameričani), ki so se bili pred kratkim (10. julija) vojaško izkrcali na Siciliji in se pripravljali na podoben korak v južni Italiji. Kot po navadi v italijanski politiki, pa so se v najvišjih vrhovih stvari zapletle, ker so skušali igrati dvojno vlogo tako glede odnosov z Nemci kot z Angloameričani. Znašli so se namreč pred vprašanjem, kako se obnašati do nemškega zaveznika, katere-

ga obveščevalna služba je izvedela za vzpostavljene stike Badoglieve vlade in kralja z Američani. Dalje, kako zavarovati Rim tako pred nemškimi kot zavezniškimi vojaškimi posegi in doseči čimbolj ugodne pogoje za kapitulacijo.

Glavna skrb je vsekakor veljala sklenitvi ločenega premirja z Angloameričani. Po vseh neformalnih kontaktih se 12. avgusta odpravi z vlakom v Madrid oziroma Lizbono pooblaščen delegacija, ki jo je vodil mlajši general Giuseppe Castellano in je začela razgovore z zavezniki o predaji oziroma kapitulaciji Italije, ki so se nato nadaljevala na Siciliji.

Na pogajanja sta prišla še dva druga italijanska generala, ki sta trdila, da sta tudi

pooblaščen za razgovore z Angloameričani. To je spravi- lo italijansko delegacijo v neresen položaj, tako da so se zavezniki začeli spraševati, kaj pravzaprav hočejo Italijani. Slednji so namreč prišli na razgovore o brezpogojni kapitulaciji, sedaj so pa začeli oni postavljati pogoje in navsvete. V določenem trenutku je bilo zaveznikom dovolj italijanskega slepomišenja. Generala Eisenhower in Alexander sta zagrozila, da pretrgata pogajanja. To je streznilo italijanske odposlance, tako da je general Castellano 3. septembra podpisal premirje v kraju Cassibile na Siciliji. Obenem je bilo sklenjeno, da vest o tem obe strani istočasno objavita v javnosti 8. septembra.

/ stran 15
Alojz Tul

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

Kako bomo stopili v letošnjo jesen?

S septembrom se vse pričinja na novo. Pred nami je novo delovno leto, počitnice so v glavnem za nami, odprla se bodo šolska vrata, polno bodo spet zaživele trgovine, uradi, čez noč se bomo ponovno znašli v vrtincu opravi in opravkov, ritem časa bo še kako dal čutiti svojo moč in svoje namene. Kako bomo stopili v pričetek nove jeseni? Nas bodo vsrkala vase odprta in še nerešena vprašanja? Se bomo to pot drugače soočili s številnimi izzivi, predvsem pa s časom, ki nas vse bolj priganja in prehitava, tako da si kar družno izmenjavamo izkušnje, "kako gre vse skupaj naprej hitreje in vedno hitreje". Res, tedni in tudi meseci se zdijo vedno krajši, dogodkov, kot da je vedno več in več, naš dan je vse bolj odmerjen in mnogo prekratek, da bi storili vse, kar smo si zadali. Zares živimo sredi velikanskih sprememb, bolje rečeno spreminjanja, kot da bi se premikali temelji celotnega sveta ter preobrazili celine in celo tako majhne prostore, kot je zasebno življenje vsakogar od nas. Dinamika je vse večja in kako bi tudi ne bila: kot manjšina smo se tako rekoč čez noč, čeprav po mnogih desetletjih, znašli v dobesedno enakopravnem in enakovrednem položaju z nam podobno mislečim delom večinskega naroda. Dovolj se je spomniti Gorice in Nove Gorice, pa nove deželne vlade. Hitro se približuje vstop Slovenije v Evropo, kar je dodatno razveseljivo, pomenljivo in velik dogodek. Vse to nas kot manjšino postavlja v povsem nov in drugačen položaj, odprt in dinamičen, kar prav gotovo spreminja

pogoje vsakogar od nas, vsake osebe in vsakega posameznika. V resnici smo postavljeni pred izbiro: ali aktivno soustvarjamo svojo tukajšnjo prihodnost ali pa se pred tako veliko dinamiko umaknemo v varno zatišje. Umik bi bil seveda do kraja nesmiseln, čeprav ga kot možnost ni dobro odcenjevati. In ne nazadnje dinamika še stopnjuje dogajanja v svetu, v mislih imamo trdo soočenje v Perzijskem zalivu in na Bližnjem vzhodu. Trdo soočenje se lahko poostri, lahko pa prevlada dogovor - eno ali drugo bo bistveno vplivalo na ves svet, tudi na nas.

In vendar je jasno, kako naj stopimo v letošnjo jesen. Na vsak način odprto do vseh izzivov, predvsem pa do ljudi, s katerimi smo nenehno v stiku. Naj ne prevlada v nas naglica, nemir, zaradi česar bi odrekli svojemu bližnjemu prijazno in spodbudno besedo. Naj nas to pot ne zgrabi s svojimi kreppljivi čas in bodimo na vsak način močnejši od njega. In močnejši bomo, če bomo imeli za sočloveka vedno dovolj časa in poslušala, če se ne bomo pustili potisniti v dobro znano vrvenje in brzenje, ko ni več prostora za nikogar. Kadar pa ni v nas več prostora za drugega oziroma za druge, tedaj tudi ni več prostora za nas same in postanemo vse bolj izvotljeni in nezadovoljni. Bodimo torej veseli te nove jeseni in novega delovnega leta, v hrabrem spopadu z vsem, kar moramo obvladati in oplemeniti, toda pri tem nikdar ne pozabimo, da je brez iskrene misli na sočloveka vse spodmakljivo in izpraznjeno.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 550 330
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 548 276
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN,

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

Intervju / Zorko Simčič

“Sem realist, poln upanja”

Zorko Simčič je eden najpomembnejših sodobnih slovenskih pisateljev. Po drugi svetovni vojni je odšel iz domovine in živel desetletja v tujini, iz Argentine pa se je z družino vrnil v Slovenijo po osamosvojitvi. Zastavili smo mu nekaj vprašanj, zadevajočih izseljenstvo danes in aktualne zadeve o slovenstvu v luči globalizacije in pridruževanja Slovenije Evropski zvezi.

Pred tedni so se v državnem zboru v Ljubljani srečali slovenski zdomci oz. izseljenci, kot že nekaj let ob tem času, pred meseci pa je bil v Zavodu sv. Stanislava v Sentvidu 10. tabor Slovencev po svetu. O tem zadnjem se je v Sloveniji razmeroma malo pisalo ali poročalo, čeprav teme za veliko Slovencev (po svetu) najbrž niso bile marginalne. Kaj iz zdaj še male časovne distance do njega lahko v okviru tega kratkega pogovora poveste o tem srečanju, kaj pomeni desetletnica takšnih srečanj, pa tudi kaj pomenijo pogovori v parlamentu?

Vsakoletni tabori izseljenkega društva Slovenija v svetu (SVS) so navadno posvečeni vsakokratni v tistem trenutku najbolj žgoči tematiki. Pred leti, ko je bilo na tapeti vprašanje “Republika Slovenija - mati ali mačeha izseljenca”, pa tudi leto dni kasneje, na 8. taboru SVS, kjer so pri okrogli mizi sodelujoči iz matice in zdomstva razpravljali o vprašanju narodne zavesti, sem tudi sam sodeloval.

Te okrogle mize so pomembne zato, da se izseljenci oz. ljudje, ki delujejo med našimi izseljenci v tujini, srečajo z zastopniki tistih vladnih krogov, ki se ukvarjajo z odnosi do rojakov izven matice. Pomembni pa so tudi zato, ker sodelujoči v svojih ekspezijskih - pozneje pa tudi v diskusijah - lahko izrazijo svoje misli, imajo tribuno, s katere imajo možnost povedati svoja stališča. To so pa tudi dnevi, ko se v domovini srečajo rojaki iz raznih evropskih in ameriških držav. O tem, koliko zamisli, opozorila, izražena na teh okroglih mizah, vplivajo na spremembo odnosov med matico in izseljenci, bi bilo težko kaj reči. Na Uradu RS za Slovence v zamejstvu in v svetu prepogosto menjajo ljudi na vodilnih mestih in tako nihče od njih, tudi če bi hotel, ne more imeti pregleda nad problematiko in torej tudi ne možnosti, da bi načrte izpeljal. Bojim se, da slovenska vlada trenutno nima ravno prehudega interesa, da bi se začela ukvarjati z rojaki po svetu. Pravijo, da vsak peti Slovenec živi v tujini, a tudi ko bi živel vsak deseti, ne vem, ali si lahko dvomilijonska država, in to sredi Evrope, kaj takega privoščiti.

Mislím, da so diskusije na simpozijih ali okroglih mizah, vsi predlogi pa tudi nakazane rešitve kvečjemu semena, ki bodo rodila šele v prihodnosti.

Ko je bil na srečanju v državnem zboru govor o pospe-

šeni reorganizaciji dela inštitucij, ki se ukvarjajo s Sloveni po svetu, je bilo res slišati o pripravljani zakona o Slovincih po svetu. Bojim se, da bo tudi tokrat ostalo vse bolj pri besedah. Vsekakor: ob trenutni politični konstelaciji si vsaj jaz ne bi delal iluzij...

Glede na dejstvo, da ste dolgo živeli v tujini, dobro poznate čutenje rojakov, ki so si bodisi pod prisilo bodisi prostovoljno izbrali tujo državo za svoje bivališče. Ali obstaja razlika med občutjem tujine po osamosvojitvi Slovenije in pred njo?

Razlika brez dvoma obstaja. Še posebej med pripadniki politične emigracije. Vse do osamosvojitve, ki sicer ni prinesla povsem pravne države, demokratizacijo pa le, je bila matica vsaj do političnih emigrantov mačeha, kar recimo sovražna mačeha. Razne “podaljšane roke udbe”, vključno z uradno izseljensko matico, so imele predvsem funkcijo emigracijo minirati. O tem smo si bili na jasnem, še preden smo imeli dokaze v rokah. Po osamosvojitvi je seveda začel pihati drugačen veter. Koliko je temu pripomoglo dozorevanje političnega čuta, koliko so stopili v ospredje resnični narodovi in državni interesi, koliko pa zgolj taktiziranje ljudi, ki so desetletja narodu prali možgane z “zunanjim sovražnikom” in “izdajalci” - kdo bi vedel? Kot sem že večkrat dejal: do normalizacije medsebojnih odnosov bi prišlo hitreje (ko pa “levi” tega interesa seveda nimajo...), ko bi “v matici ljudje ob volitvah postavili na vodstvo države ljudi, ki čutijo z narodom in z državo.” Seveda, dokler celo demokracija in med temi celo izobraženi pristajajo na floskulo o politiki-vlačugi in govorijo, da so “vsi politiki, levi in desni, povsem enaki”, bo težko izveliči voz iz zavoženih kolesnic.

Odnosi med matico in zdomci, vsaj temi, ki se čutijo politično emigrante oziroma njihove potomce, se zadnje čase boljšajo, vendar proces teče prepočasno: deloma, ker so vodstva raznih institucij v matici še vedno v domeni kontinuitete in gre pri spremembah največkrat bolj za lepote operacije, deloma pa tudi zato, ker še vedno ostajajo v emigraciji ne verjamejo raznim “ponujenim rokam”. Kogar je kača pičila - oziroma pikala - skozi pol stoletja...

Seveda se vprašanje lahko zastavi tudi z drugega konca: kakšen je odnos Slovenije do Slovencev na tujem v času njene samostojnosti? Kaj je, razen ideološke bariere, v tem odnosu novega,

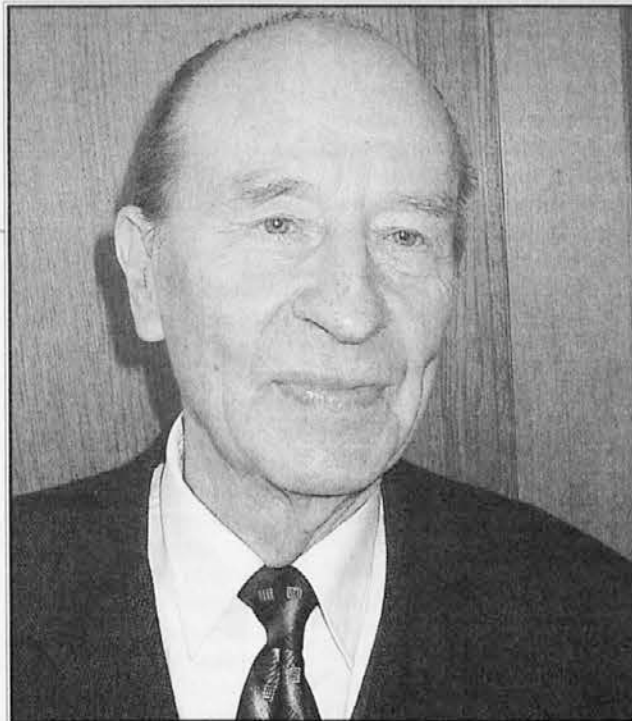

FOTO J.M.P.

bolje, kakšno je to novo?

Česa bistveno novega ne vidim. Marsikaj se res premika, v pripravi je prej omenjeni zakon, pa vendar imaš občutek, da nekdo pomaga dami z avtobusa samo zato, ker vidi, da so ga ljudje s pločnika začeli opazovati... Verjame, da je v teh zadnjih letih tudi kakšen levi politik skušal - recimo - premakniti z mesta vprašanje pomoči vračajočim

da so emigrantske skupine po svetu okončine tega “telesa.” Res je, da če je srce bolno, tudi še tako zdrave “okončine” prej ali slej obnemorejo, toda tudi še tako krepko “srce” ne more pripomoči telesu do normalnega delovanja, če je brez okončin. Lahko sicer “bije” še naprej, vendar če je invalidno...

Če pomislimo, s kakšnim navdušenjem so rojaki po

“Ljudje so danes nenehno sredi dražljajev, v gibanju, v aktivnosti, ne ukvarjajo pa se z edinim, s čimer bi se pravzaprav morali: z razmišljanjem, kaj in zakaj se kaj okoli njih in v njih dogaja.”

se v domovino. Toda rezultat? Pomislite samo, kako so sosedne države - še posebej Italija - ravnale ob težavah svojih rojakov zaradi ekonomske krize v Argentini in kako mi. Pa je v Italiji šlo za desetstisoče in se ni nihče spraševal, ali so vračajoči se krščanski demokrati, fašisti ali komunisti. V primeru naše politične emigracije pa še posebej velja, da so dediči “enoumja” žal napravili idealno priložnost, da bi z gesto solidarnosti vsaj deloma popravili zdomcem nekoč storjene krivice. Na srečo je prišlo do zasebne iniciative in so priskočile vsaj nekaterim rojakom na pomoč Rafaelova družba, Karitas, tednik Družina, razni zasebniki.

Ste med tistimi, ki ste se z družino vrnil v Slovenijo. Vprašanje je sicer obsežno, a vendar: kako zdaj s slovenskega vidika gledate na tujino in rojake v njej, pa tudi na Slovenijo, ki vas obdaja?

Del naroda bo pač tudi v prihodnje živel zunaj domovine. Iz njih ali drugih razlogov. Slovenija, matica, bo sicer vedno srce tega “telesa”, vendar bi bil čas, da se zavemo,

ni vojni, upravičeno sprašujejo, ali se tudi danes nekdo ne igra z usodo naroda. Kdo bi mogel vodilnim politikom videti v srce! In vendar: ali ni na dolgo roko - in morda niti ne na tako dolgo - tudi v njihovem interesu, da si odkrito pogledajo v oči, zatrejo pa se tudi na uro...

Morda je vaš položaj nekoliko specifičen, saj ste pisatelj: kako vas sprejema tukajšnja kulturna srenja, kako živi v tej deželi umetnik z vašo izkušnjo? Ali kot tak ne potrebujete tujine bolj kot človek s kakšnim drugačnim poklicem?

Po vrnitvi v domovino nisem naletel na kakšen hujši problem. V okolju - mislim na kulturne ljudi, med katere sem stopil - tega tudi nisem pričakoval. Mnogi so mi celo pomagali, in celo ljudje iz krogov, ki se z mojimi še v eksilu pa tudi po vrnitvi izraženimi odklonilnimi stališči do režima in do komunistične revolucije niso strinjali, mi niso delali težav. Ko bi bil politik, bi najbrž doživel drugačen sprejem in bi tudi jaz slišal od kakšnega “ponosnega dediča komunistične demokracije” nasvet, “naj se stari gospodje vrnejo prek oceana in dajo mir”.

Tudi sicer se ne bi smel pritoževati. V teh devetih letih sem bil vabljen k sodelovanju pri raznih medijih, v matici so bile ponatisnjene skoraj vse moje v tujini tiskane knjige, roman *Človek na obeh straneh stene* in kakšna mojih dram celo večkrat. Prav v teh dneh pripravlja Goriška Mohorjeva nov ponatis moje “devinske zgodbe” *Trije muzikantje ali Povratek Lepe Vide*.

In kako čutite slovensko občinstvo kot pisatelj?

Objava kakšne novele ne doživi odmeva, pade v popolno praznino, na splošno pa se ne bi smel pritoževati. Res pa je, da doživijo kakšne preproste, a z ironijo pisane “meditacije” - recimo *Dvanajst stolpičev* - več odziva kakor resna beletristika.

A da se vrnem k vprašanju, ali kot pisatelj v tej, kakor pravi Jančar, “tranzicijski bedi in podaljšani preteklosti, ki jo še zmeraj živimo”, ne potrebuje tujine bolj kot človek s kakšnim drugačnim poklicem. Seveda začutiš morečo megljo nad seboj, kdaj cele dneve, in ne samo za hip, ne vidiš smisla ničemur. Ne samo pisanju. In vendar... Tudi ob absolutnem molku o mojem delu ne bi zato, da svobodneje zadiham, pomislil na tujino. Jože Javoršek je nekoč napisal, citiram po spominu, da je na železniški postaji vedno “z nostalgijo opazoval tirnice, ki peljejo iz Slovenije”. Z nostalgijo nisem tega nikoli občutil. Ne leta 1945, ko sem se umikal v ek-

sil, in tega ne čutim danes.

Res pa se ob prebiranju naših pesnikov, pisateljev, pa tudi mislecev, kdaj zalotim ob vprašanju, kako neki bi se ta in ta razvijal, ko bi živel v tujini, toda pri tem se podajaš na področje čistih supozicij. Niti vprašanje, kaj bi bilo s kom od njih, ko bi se v preteklih desetletjih umaknil v “notranjo emigracijo”, nima smisla. Človek, umetnik pa sploh, ni enoplastno bitje. Sploh se mi zdi vprašanje umetnikove svobode in vezanosti zamotano. Sicer se pa tudi še danes nismo izmuznili iz klešč “tranzicije” - avtocenzura še vedno vlada. Človeka namreč ne težijo samo vertikalne diktature, ampak kdaj tudi horizontalne: javno mnenje, medijski pritisk, ki ustvarja in potem ohranja določeno klimo. So diktature, hujše od vertikalnih, saj se pri teh ob direktnem udarcu lahko strezniš, zavzameš odklonilno stališče, medtem ko lahko horizontalna diktatura pritiska nate sčasoma skoraj neopazno, in se je zaveš, ko si na marsikaj, kar sicer ne bi storil - že pristal. Pa tu ne gre samo za besedne umetnike. Pučnik je že vedel, zakaj se je tako pogosto ustavljal ob naši “sociopatologiji”...

Kako lahko ovrednotite Slovenijo glede na lastno ustvarjalnost, v času pač, ko v njej spet živite? Ima veliko kreativnih spodbud?

Mislím, da je pri nas kljub pritožbam umetnikov dovolj pogojev za kreativnost. In je to tudi razvidno: knjige, koncerti, razstave, nove oblike umetniškega izživljanja. Morda pa je res kdaj dana prednost kreacijam, ki bi bolj težko prebudile v nas nove podplasti doživljajskih zmožnosti. In tako so razne ekshibicije včasih čisto navaden blef. Ko sem pred leti pisal stolpiče za Delo, ironiziral samozvane avantgarde, sem mislil, da z oznako “karkolizma” prehudodregam. Pa se bojim, da je danes še več eksperimentiranja, igračkana z ničem. “L’empire de l’éphémère - Cesarstvo enodnevništva” (Lipovetsky) je zavladovalo tudi pri nas in dvomim, da se motijo tisti, ki trdijo, da ga oblasti željni krogi načrtno podpirajo. Za to, da imaš v deželi socialni mir, danes ni več dovolj nuditi samo kruh in igre. Včasih je bilo rečeno: “Če hočeš ljudem mirno vladati, zaposli jih z zabavami.” No, danes je zabavi priskočilo na pomoč pa še enodnevništvo. Tako je doseženo, da so ljudje nenehno sredi dražljajev, v gibanju, v aktivnosti, ne ukvarjajo pa se z edinim, s čimer bi se pravzaprav morali: z razmišljanjem, kaj in zakaj se kaj okoli njih in v njih dogaja.

/ stran 6
Jože Horvat

3

ČETRTEK,
4. SEPTEMBER
2003

Hrvaško-slovensko romanje v Mariji Bistrice

“Rojstni kraj Evrope je romarsko središče!”

V okviru priprav na Srednjeevropski katoliški shod, ki bo 23. maja 2004 v avstrijskem božjepotnem središču Mariazellu, je minulo soboto, 30. avgusta, v največjem hrvaškem romarskem središču Marija Bistrica pri Zagrebu potekal prvi skupni shod hrvaških in slovenskih katoliških vernikov.

Shod več tisoč slovenskih in hrvaških vernikov je minil pod dvojezičnim geslom *Bog daje srečo, sosed - Dobro mi došel, prijatelj!*

Za srečanje so prireditelji natisnili dvojezični liturgični vodič, srečanja pa se je udeležilo več tisoč vernikov z ljubljanskim nadškofom in slovenskim metropolitom dr. Francem Rodetom ter gostiteljem, zagrebškim nadškofom dr. Josipom Bozaničem na čelu. Udeleženci srečanja slovenskih in hrvaških vernikov v Mariji Bistrici so povedali, da je bilo pri skupni maši več slovenskih kot hrvaških vernikov, kar so nekateri ocenili tudi kot izraz slabih sosedskih odnosov med državama.

Zagrebski nadškof dr. Josip Bozanič je v pozdravnem nagovoru vernikom dejal, da je slavje v Mariji Bistrici pomembno, saj so se verniki zbrali kot člani skupne katoliške Cerkve, ki je globoko oblikovala identiteto tako slovenskega kot hrvaškega naroda.

“Tukaj molimo za odgovorne v naših državah, da bi prebivalce in vernike obeh naših narodov, ki ju povezujejo zemljepisna bližina, sorodna zgodovinska usoda ter skup-

na kulturna in katoliška dediščina, spodbudili k sodelovanju in vzajemnemu spoštovanju,” je dejal nadškof dr. Josip Bozanič v cerkvi blaženege Alojzija Stepinca v Mariji Bistrici.

Ljubljanski nadškof dr. Franc Rode pa je po poročanju Slovenske tiskovne agencije med pridigo osrednje maše poudaril, da je srečanje v Mariji Bistrici prvo uradno romanje slovenskih vernikov skupaj z njihovimi duhovnimi pastirji v neko hrvaško narodno romarsko središče.

“To je prvo uradno srečanje s hrvaškimi verniki na čelu z zagrebškim nadškofom Bozaničem, ki ima velik simbolični pomen ter lahko pozitivno vpliva na odnose med obema narodoma in pripomore k jasnejšemu ozračju med sosednjima državama,” je med drugim dejal nadškof dr. Franc Rode.

“V nasprotju z mnogimi evropskimi narodi je spomin slovenskega in hrvaškega naroda čist, saj med nami nikoli ni bilo oboroženih sporov. Eni drugim nismo storili nobene krivice,” je še dejal ljubljanski nadškof in poudaril, da sta dva naroda skozi stoletja gojila vzajemne simpatije, ki so omogočile plodno izmenjavo

na političnem, gospodarskem, kulturnem in duhovnem področju. Dr. Rode je prisotne vernike še spomnil na katoliške duhovnike, ki so prispevali k povezovanju hrvaške in slovenske katoliške Cerkve, ter pri tem posebej omenil škofa Antona Mahniča, ki je služboval na Krku, ter nekdanjega zagrebškega nadškofa Alojzija Stepinca, ki je med drugo svetovno vojno v svojo nadškofijo sprejel prek 300 slovenskih duhovnikov in jih tako rešil sicer gotovih koncentracijskih taborišč.

Ljubljanski nadškof je v svojem nagovoru še poudaril, da Evrope ni mogoče graditi le z gospodarsko uspešnostjo: “Današnje romanje je priprava na srednjeevropski katoliški shod osmih narodov, ki bo 22. maja 2004 v kraju Mariazell na Gornjem Štajerskem. Namen tega srečanja je poživitev krščanske zavesti in utrjevanje prijateljstva med narodi, ki jih povezuje ista katoliška tradicija. Geslo romanja - *Kristus, upanje Evrope* - izraža naše prepričanje, da Evrope ne moremo graditi samo na gospodarski uspešnosti. Evropa se mora ponovno odločiti za vrednote, iz katerih izhaja in so temelj njene identitete: vera v Boga

Stvarnika, ki je eden v svetem Trojstvu oseb, in vzpostavi s človekom tako intimno razmerje, kot ga ni domislila nobena religija, nobena filozofija. Razmerje, ki je temelj njegovega dostojanstva in vir njegove odgovornosti in svobode. Te vrednote, ki imajo svoj izvor v krščanstvu, moramo močneje zaživeti. Na žalost se Evropa spreneveda glede svojih korenin in svoje krščanske dediščine. Ignoriranje krščanske preteklosti je ne samo zgodovinska krivica, ampak huda intelektualna nepoštenost, ki ji botruje slepota duha. Evrope ne bomo zgradili na amneziji o naši krščanski preteklosti.

Drugi namen katoliškega shoda v kraju Mariazell pa je zblížanje in poglobitev prijateljstva med narodi. To je tudi namen našega današnjega srečanja v Mariji Bistrici,” je še povedal ljubljanski nadškof msgr. Rode.

Sobotnega shoda v Mariji Bistrici so se poleg slovenskih in hrvaških škofov udeležili tudi predstavniki katoliške Cerkve iz Avstrije, Bosne in Hercegovine, Slovenije, Slovaške, Madžarske in Poljske. Med mašo so nastopili tudi cerkveni pevski zbori in pritrkavalci iz Slovenije in Hrvaške.

Poletna pobuda / Skupina Shalom v Žabnicah
Duhovno poglobljanje in sproščeno vzdušje

Tudi letos smo se člani skupine Shalom zbrali v Žabnicah pod Sv. Višarjami na vsakoletnih duhovnih vajah. Gre za eno od redkih priložnosti, ko se vsa skupina zbere in preživi nekaj dni skupaj, v naravi, v božji bližini. Vsi se namreč zavedamo, kako je današnji svet kaotičen in kako lahko ta prehitri življenjski ritem oddalji človeka od naravnih stvari, ki ga obdajajo, pa tudi od vrednot, prijateljev, višjih ciljev, ki jih vsak od nas ima. Zato je postalo to poletno srečanje res potrebno in za nas kar obvezno. Vsi komaj čakamo te dni počitka in poglobitve.

Skupino je letos na poteh duhovnosti vodil pater minorit Mirko Versic iz piranskega samostana, ki nam je na

Franciškov preprosti način približal Boga in nam pomagal pri osebni poglobitvi. V hiši solskih sester v Žabnicah, kjer se vsako leto zbiramo, je bilo letos prav živahno. Najprej se je od 7. do 10. avgusta zbrala skupina starejših Shalomovcev, od 11. do 13. avgusta pa so se zbrali mlajši, od 2. razreda srednje šole do 1. višje, ki so nekakšen “podmladek” skupine. Vse nas, od mladih do “starejših”, vodi s. Andreja.

V starejši skupini smo večnoma študentje, nekateri pa že delajo, in čeprav je vedno težje se zbrati, ker se naše življenjske poti ločujejo, se vedno radi zbiramo na mesečnih srečanjih.

/ stran 15
za Shalom
Raffaella Petronio

Bogastvo naše vere

Religiozna razsežnost

Nekaj najplemenitejšega, kar človek nosi v sebi, je njegova religiozna razsežnost. Tako postane vera nekaj, kar bistveno spada v območje uma in srca. Vera se ponižno, pošteno, pa tudi jasnovidno podreja resnici, ki stopa pred človeka. Prav ta resnica obvezuje človekov um in srce.

Tako za našo vero obstaja samo en problem: ali kot kristjan lahko utemeljim svojo vero na dovolj dojemljivi priči, to je na Kristusu? Pred nami sta dve razsežnosti vere: prva

je tista, ki je obstajala pri iskanju Boga pri poganskem človeku, obstaja pa tudi pri sodobnem človeku, ki sicer išče nekaj nadnaravnega, ne priznava pa Kristusa kot Boga. Drugo pa je vera kristjana, ki veruje, da je Bog prišel k človeku, se učlovečil, čeprav se mu zdi vse skupaj še tako neverjetno.

Smo pri čutu za nabožno, ki ga vsaj nekateri kristjani ne

želijo omenjati in se ga celo otepajo, ker se jim zdi zastarel in preživet. Za vernega človeka je izredno važno, če se s čutom za nabožnost sreča v otroštvu kot tudi pri solškem verouku, saj je to temelj za pravo osebno vero.

Res je, da so obstajale navade, ponekod jih še najdemo, ki so pri verovanju posameznika na meji praznoverja. Nekaterim se zdi smešno, če

mati prižge svečo pred Marijo, ko ji zbolí otrok, ali kmet prinese kračo na god sv. Antona Puščavnika pred njegov kip, ker je imel srečo pri živini. Za nekoga sta ti dve dejavniji praznoverje. Oboje je v preprosti obliki globoko religiozno dejanje, kot je religiozno dejanje molitev redovnice v kontemplativnem samostanu. Ne bi si upal trditi, da stara, na pol slepa ženica, ki moli sama rožni venec v senci pod drevesom na dvorišču, dela nekaj, kar je ostanek prežive-

te miselnosti. Prepričan sem, da ta ženica mnogo bolj koristi družbi kot tisti, ki hrumijo na takšnih ali drugačnih političnih shodih, da o kakšnih domišljavih kulturnikih ne bi govoril. Prav tako ne bi smeli omalovaževati vseh tistih preprostih, resničnih, celo človeških oblik češčenja, ki prihajajo iz duše nekoga, ki ni veren ali se ima za nevernega. Davno, preden je krščanstvo iznašlo rožni venec, so ga v podobni obliki uporabljali in ga še uporabljajo budistični

menihi pri svojih molitvah. Tudi islam ima nekaj podobnega.

To spoznanje nas navdaja z velikim veseljem, da pravo krščanstvo sprejme vse, kar je lepo in plemenito, ne da bi to uničilo. Tudi Kristus ni prišel, da bi nadomestil človeka s čim drugim, ampak je prišel, da bi odrešil človeka takšnega, kot je bil ustvarjen! Prav zato je in ostane človekovega religiozna razsežnost nekaj, kar je najplemenitejše v njem.

Ambrož Kodolja

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU BZLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

**23. NAVADNA NEDELJA -
ANGELSKA**

Iz 35, 4-7a; Ps 146, 6b-10; Jak 2, 1-5; Mr 7, 31-37

Ljudje kaj radi preslišimo Boga. Mislimo namreč, da smo mi gospodarji zgodovine. Toda prej ali slej spoznamo, da nismo kos dogodkom, ki nas pritisnejo k tlom, kakor voz, ki je preveč naložen. Bog pusti, da npr. Babilonci, na katere prerok misli v današnjem prvem berilu, pahnejo s konja Izrael, Jeruzalem, tempelj, ja, ves ponos judov. Tu ne govori isti Izaija, ki je živel in deloval nekaj stoletij prej, vendar je na delu isti duh, ki govori tudi pri drugem in tretjem Izaiji. Ne gre namreč za golo naštevavanje zgodovinskih dogodkov, marveč za obuditev pogovora človeka z Bogom.

Bog je sicer vedno pri človeku, a človek nanj pozabi. Ne sliši duhovne govornice, je gluha za svet duha. Zato je predan na milost in nemilost močnejšega, v našem primeru je izroččen v pest Nebukadnezarja. A Bog ga ne popolnoma zapusti, saj očitno podpre poganskega kralja Cira, da lahko po njem uresniči svoj načrt odrešenja Izraelcev iz sužnosti.

Treba je odpreti uho besedi rešenja. Ta beseda je možata, spodbudna, ohrabrujoča: “Bodite močni, nikar se ne bojte! Glejte, vaš Bog... prihaja, da vas reši!” (Iz 35, 4).

Prerok naznanja vid slepim, sluh gluhim, ples hromim, vriskanje nemim, raj v puščavi s preobiljem vode (Iz 35, 5-7). Kar vse pomeni življenje, veselje, svobodo izpod sužnosti greha in boleznih in smrti.

Odgovor človeka na Božjo zvestobo naj se pokaže v hvallu in zahvali. Bog namreč varuje zvestobo, pomaga do pravice, daje kruha lačnim, osvobaja jetnike, odpira oči slepim, dviga potrte, ljubi pravične, varuje tujce, podpira siroto in vdovo (Ps 146, 6-9).

Najlepa in najpopolnejša zahvala je sv. maša, a razodeti se mora v dejanski pomoči potrebnemu, lačnemu, ubogemu (Jak 2, 14-17). Vera je namreč življenje s Kristusom, je zato življenje za druge; kar je Jezus dokazal s svojo smrtjo na križu. Umrli je namreč za nas grešnike. Zdaj pa smo na vrsti mi, da po njegovem zgledu in z njegovo isto močjo delamo za druge. Jezus nam pravi: “Zgled sem vam namreč dal” (Jn 13, 15).

Če so mogočnejši tega sveta (Nebukadnezar, Cir idr.) orodje za velika dela Boga, koliko bolj bi morali biti mi, ki verujemo v Kristusa in smo vanj vraščeni.

Jezus je delal velika znamenja: dajal je vid slepim, ki niso mogli videti svetlobe, sluh gluhim, da so odpirali srce Božji besedi, zdravje kruljavim, da so radostno in brez šepanja šli za Jezusom. Tudi odposlanec Janeza Krstnika je Jezus odgovoril na vprašanje, ali je on Mesija, z naštevanjem vseh

teh čudežev (Lk 7, 18-23; R. Gantoy in R. Swalles-ned. kom. 739). Toda on dela taka mogočna dela zato, da nas prepriča, da živimo za svet Boga, svobode, popolnega odrešenja, ki presega vse naše pričakovanje (1 Kor 2, 9).

Toda gluhonemega iz današnjega evangelija vzame stran od množice s čimer poudari, da ne dela čudežev zaradi čudežev, marveč da so čudeži znamenje prihajajočega Božjega kraljstva. On namreč ustvarja vse novo. Tako naj tudi človek strmi nad Božjimi deli. Naj še najprej slavimo Boga z ljubeznijo do ubogih. Didascalia Apostolorum (Nauk apostolov) takole govori škofu: “Če vstopi med vas ubogi ali uboga, iz tvoje župnije ali ne, zlasti če je star in če zanj ni prostora, tedaj mu iz vsega srca preskrbi prostor, škof, ti pa se usedi na tla. Ne ustvarjaj nobene osebne prednosti, če hočeš, da bo tvoja služba všečna Bogu” (D.A. 12; Jak 2, 1-5).

Pri čudežu ozdravljenja gluhonemega Jezus uporabi hebrejsko besedo “Efata” (Mr 7, 37), ki pomeni “Odpri se!” - Še danes jo uporabljamo pri krščenju, kot da bi hoteli poudariti, da Jezus deluje vedno, tudi danes. Le prositi ga je treba ter hvaležno priznati, da Bog tudi danes “vse prav dela” (Mr 7, 37).

Z Bogom je treba govoriti, moliti, vsak dan.

Ne smemo biti mutasti, gluhi in slepi, ker smo povabljeni, da soustvarjamo novega človeka in nov svet (Raz 21, 1; Iz 65, 17).

Bog ga je začel na novo ustvarjati v Mariji, katere rojstvo praznujemo na mali šmaren.

SKRIVNOST ZAKONSKE LJUBEZNI

P. MIRKO PELICON

SEJATI LJUBEZEN

Iz več pogovorov s starši je razvidna skrb do otrok, da ne bi "zašli" na kriva pota. Družba tako ali drugače sili v tak način življenja, da sami starši izkušajo šibkost lastne odgovornosti v vzgoji do sinov in hčera. Zunanji svet, s katerim se doraščajoči fantje in dekleta soočajo, je tako vpliven, da jih postavlja v močno identitetno krizo, toliko bolj, če je družina, iz katere izhajajo, krščansko usmerjena. Saj krščanstvo danes ni "po modi" in je nekaj povsem "zastarelega". Močno zasidrana individualizacija naše družbe pa sili vsakega k emancipaciji od krščanskega Boga, "ker utešuje in ne dopušča svobode".

Poznam fante in dekleta iz, če smem tako reči, lepih in krščansko osvješčenih družin, ki so nekoliko naveličani Boga, hoje v cerkev, krščansko "klišeirana" prijateljstva, "ker samo, če okrog sebe pogledaš, nihče ne živi tako, s takšnimi zastarelimi idejami in načinom življenja" - mi je zaupalo dekle. In povrh tega je še res. Dekle je imelo prav. V njenem doživljajsko-duhovnem svetu je napetost dvojna: prvič si mora izboriti konsenz širše družbe prijateljev in prijateljic, ki ne razmišljajo kot pri njej doma (npr. to se sme delati in to ne, ali: to je prav in to ne). Drugič pa "poglej župnike, ki nimajo pojma o svetu mladih". Že same cerkvene zgradbe, način oblačenja duhovnikov in okostenelost

določenih pozicij Cerkev so obupni". Ne bi tu poglobljaj duhovno-psihološke problematike razvoja v najstniškem obdobju mladostnika (psihologi trdijo, da se je obdobje adolescence podaljšalo tja do 30. leta starosti), vendar povedano samo še potrjuje, da je vpliv današnjega kulturnega trenda od 80 do 90-odstoten celo pri tistih mladih, ki izhajajo iz "solidnega" družinskega zaledja. In to je razumljivo, kot je razumljiva skrb očeta in mame, da bi se njun otrok oklenil zdravih vrednot življenja in ohranil ljubezen do Boga, sebe in drugih. Sociološko in duhovno gledano, ne živimo več v časih, ko je katolištvo krojilo modne trende. Danes je prepričljivo krščansko življenje po družinah pod izrednim pritiskom družbe, ki ne verjame niti več v družino kot tako; to vprašanje bi lahko še poglobljali. Samo zgled staršev, besede in napotke, ki jih lahko izrečejo otrokom, morejo postati seme novega življenja, ki bo prej ali slej bo vzkliklo v srcu mladega. Verjetno, pa še najverjetneje takrat, ko se bo znašel v življenjski stiski in se bo spomnil življenja staršev. Pričevanje ljubezni v družini je največja šola življenja za vsakega mladega. Niti kulturni trend današnjega časa, ki vse relativizira, tako da vse, kar delaš ali misliš, ali za vse, za kar se odločiš, je prav, ker je dovolj, da tako čutiš, ne more uničiti tega, kar so starši z življenjem sejali v otroku. Če ljubezen ni bila vsejana, bo težko tudi vzklikla in težko bo

mladi v njej prepoznal Boga. Če pa je bila vsejana, bo prej ali slej vzklikla in seme ljubezni ne bo izumrlo. To pa je največji delež, ki ga nova evangelizacija zmora, začeni od staršev in doslednosti njihovega zakonskega življenja: ljubezen, potrpljenje, odpuščanje, hrabrost, upanje, zaupanje, ker so spoznali, da je Bog med njimi in z njimi.

Klasičen ugovor, ki ga moremo slišati, ko o tem tako razmišljamo, je: so danes sploh družine, ki tako razmišljajo in živijo? Malo jih je! Obstajajo pa družine, ki razmišljajo in se trudijo, da bi živele po evangeliju v skladu s časom, v katerem živimo. Prihodnost Cerkev v postmoderni dobi ne bo več v njeni masovnosti, ampak v njeni manjšinskosti. Zdi se, kakor da bi nam znamenja časov želela podčrtati nepomembnost masovnosti v razmerju s kakovostjo.

Vse več verskih skupnosti v Sloveniji

Urad vlade za verske skupnosti Republike Slovenije je v avgustu registriral tri nove verske skupnosti, tako da je v evidenco verskih skupnosti, ki so prijavile svoje delovanje v Sloveniji, trenutno vpisanih 34 skupnosti.

Sedem verskih skupnosti ostaja nevpisanih, vendar v tem mesecu predvidevajo vpis vsaj še treh. Verske skupnosti, ki so jih vpisali avgusta, so Hinduistična verska skupnost v Sloveniji, Krščanska cerkev Kalvarija in Dharmaling - skupnost za ohranitev tradicije vadžarjana.

Pet minut za molitev

Molitev v stiski

Sveti Anton, mogočni čudodelnik, ki si s svojim žarom ljubil Boga in reveže, k tebi se zaupno zatekam po pomoč. Ponižno se obračam k tebi in te prosim: prosim božjega Zveličarja, naj se me usmili in mi pomaga v sedanjih nadlogah. Izprosi mi, prosim, pri Jezusu posebno milost in moč, da bom premagal vse stiske in bridkosti, ki so me zajele. Če mi boš pomagal, bom po tvojem namenu daroval kruh revežem, ki si jih na zemlji tako ljubil in podpiral. Amen

Ponovno v Sveti deželi

Pismo iz Izraela (1)

Sveta dežela me je ponovno sprejela pod svoje živomodro nebo za mesec dni. Ta razmeroma majhna država ima v svojih mejah izredno različne vrste pokrajini: od puščave do zasneženih vrhov Hermona, od sredozemskega področja do Mrtvega morja, ki leži kar 400 m pod morsko gladino pa do koralnega grebena v Eilat ob Rdečem morju. Spet lahko opazujem, raznolikost, bogastvo krajev in ljudi, občudujem in se čudim.

Zavod St. Vincent, otroci, sestre iz reda "hčera krščanske ljubezni" sv. Vincencija, osebe in ostali prostovoljci - vse je zopet tu in me sprejme v svojo sredo kot že staro znanko.

9. julija - Na letališču v Tel Avivu, po prihodu, izredno hitro opravi vse formalnosti in na novem potnem listu mežika trimesečni turistični vizum. Nobenega dolgega spraševanja, razlaganja ne

doživim: kam sem namenjena, zakaj sem prišla v Izrael, ali sem že prej bila tu, kaj sem tu delala, kje itd. Nič tega, kar je ustaljena praksa... Povem le, da grem v En Kerem, v St. Vincent. Mogoče kraj že poznajo, saj se v tem času vsak dan kdo pripelje iz Evrope, namenjen sem. Ob izhodu me čaka stari znanec Giuseppe in takoj sva v avtu. Pripoveduje mi o tem, kako grejo stvari v zavodu, o otrocih. Dvanajst let že prihaja sem prostovoljno delat po pet, šest mesecev. Tu je pred časom spoznal tudi svojo precej mlajšo ženo Chiaro in po poroki se skupaj vračata. Otroci so že postali kar njeni "lastni otroci", saj tako skrbno bdita nad njimi.

En Kerem, 10. julija - Po šestih sem že v sobi 3 na delu. Otroci so isti kot lansko leto, sedem jih je. Vsakega ljubeče pozdravim, da se smeji. Rina me gotovo spozna, saj se mi smeje na vsa

Ob 10-letnici župnije na Markovcu nad Kopro
Evangelj po Marku v novem mozaiku p. Rupnika

Bela moderna cerkev sv. Marka na Markovcu ima čudovito pozicijo, saj gleda in varuje pod seboj mesto Koper in zaliv pred njim. Pogled na to sinjino in na sonce nad zalivom je enkratno. Toda od minule nedelje se človek rade volje odpre temu razgledu za drugega: ko namreč vstopi v cerkev, mu od presenečenja kar zastane dih ob pogledu na nov mozaik, ki krasi prezbiterij cerkve.

Milijon kamnov vseh velikosti bele, zlate, rdeče, oranžne, rumene, sinje, modre barve se prepleta med seboj, tako da ustvarja gibanje in dinamiko, ki sta značilnosti današnjega časa. Cerkev je bila pretesna za vse, ki so v nedeljo želeli proslaviti 10. obletnico župnije Sv. Marka in si obenem ogledati izredno "darilo", ki jo je cerkev prejela ob tej priložnosti - to je nov mozaik. Pred nedeljo namreč nihče (razen domačega župnika Lojzeta Kržišnika, ki je med drugim Rupnikov prijatelj že iz študentskih let) ni smel opazovati in motiti umetnika in njegovo ekipo na delu. 115 kvadratnih metrov mozaika je delo p. Marka Rupnika, priznanega akademskoga slikarja, jezuita, teologa, ravnatelja študijsko raziskovalnega centra Aletti v Rimu, svetovalca v papeški komisiji za kulturo, dobitnika številnih mednarodnih umetniških priznanj, ki je v svetu zaslovel, potem ko je v Vatikanu okrasil papeževo kapelo Redemptoris Mater in bil zato nagrajen tudi v Sloveniji s Prešernovo nagrado.

Mozaik je med slovesno mašo v nedeljo blagoslovil koprski škof Metod Pirih. Umetnik je na koncu maše v svoji razlagi mozaika poudaril, da gre za sakralno umet-

FOTO MATJAZ STARC

nost, ki ima lastne zakonitosti in estetiko, s katerimi umetnina postane del bogoslužja samega in ne samo dekoracija cerkve. Sakralna umetnost ni galerijska umetnost in mora v sebi usklajevati dve razsežnosti: objektivno in subjektivno doživljanje Boga. Prikazati mora Boga, kot se sam razodeva, tako da ga vernik lahko doživi ne glede na svojo inteligenco ali čustva. Objektivna dimenzija zagotavlja sakralni umetnosti, da ostane v času, da ni razumljiva samo za današnji čas, pač pa vedno. Subjektivni element pa je zaznamovan s časom in z osebnim odnosom do Boga.

Glede izbire materiala, t.j. kamna, za mozaik je Rupnik razložil, da gre za zavestno izbiro snovnega v nasprotju z digitalnim - ki prevladuje v moderni umetnosti. Kamen spominja umetnika na snov, na telesnost, na človeka. Krščanstvo je edina religija, ki človekovo telo povzdigne na raven svetega, zato je bila izbira kamna za Rupnika samoumevna.

Barve, podobe in prizori iz Markovega evangelija verni-

ku posredujejo velikonočno sporočilo zmage življenja nad smrtjo. Mozaik lahko "beremo" z leve proti desni: v levem kotu se začne z judovsko daritvijo velikonočnega jagnjeta, ki ga evangelist Marko vzporeja z daritvijo velikonočnega jagnjeta Jezusa. Od križanega Jezusa pa Rupnik na desni strani apside preide k vstalemu Kristusu. Ta ne vzleti v nebesa, pač pa se skloni do Adama in Eve ter vsakega posameznega groba, da odredi človeštvo. Velikonočno sporočilo se zaključi v desnem kotu z Ženo molilko, ki s svojimi odprtimi rokami ponazarja odprtost do Sv. Duha. Ob Binkošti ni več pomembno, kaj naredi človek, da se približa Bogu, pač pa, kako se Bog sam razodeva človeku, ko v njem najde odprto srce.

Mozaik se uvršča med največja Rupnikova dela, je šesta Rupnikova umetnina v Sloveniji (Maribor, Tamar, Grosuplje, Črni vrh, Prešernova družba v Ljubljani) in je po svoji velikosti med šestimi največjimi mozaiki v Sloveniji.

Breda Susič

usta, ko jo zgečkam po napol odprti dlani. 28.6. letos je dopolnila 18 let, a v rasti je ostala kot 4-5 letna deklica. Nobenega znaka razvoja ni pri njej, a pravijo, da vse razume. Hebrejsko, seveda. Ima posebno, nekoliko starejšo učiteljico. Hassan je še vedno edini fant v sobi z ostalimi šestimi deklicami. Kot pravi musliman ima harem, se šalijo uslužbenci. Hiteti je

treba s kopanjem in hranjenjem otrok, saj jih gre kar pet pred 8.30 v šolo. Giuseppe pride takoj po sedmih, vzame drobno Rino v naročje in jo zelo potrpežljivo in spoštljivo hrani; žličko za žličko pa še kozarec sadnega čaja. Medtem ji vse mogoče pripoveduje in poje, seveda v italijanščini. Rina sledi, se zabava in smeje, da ji hrana polzi ob koticah drobnih ust.

Tako je dan za dnem - zjutraj in zvečer. Vsi vemo, da je Rina Giuseppejeva ljubljenska. Le ob nedeljah ima Giuseppe prost dan in z ženo gresta kam.

11. julija - Pri predstojnici s. Katarini menjam nekaj evrov v šekle in se odpeljem v Jeruzalem. Bližam se belim zidovim obzidja in kar požiram pogled na staro mesto, na veličastna vrata, ki vodijo vanj. Prvi obisk je kot vedno namenjen baziliki božjega groba in vsem predelom v njej. Povzpnem se na Kalvarijo in obstanem pred mozaikom pribijanja na križ. Marija na njem je vsa odeta v črno. Spremlja Sinovo trpljenje in vso žalost nosi v sebi. Vsa dostojanstvena in zbrana je.

V Božji grob je treba vstopiti le sklonjeno, saj so vrata zelo nizka, in obstati pred skrivnostjo. A nanj se usipajo prameni jutranje svetlobe skozi zlato okno v kupoli in me opominjajo, da je Gospod živ.

/ dalje
Tereza Srebrnič

V žarišču pozornosti

Fassino v svoji knjigi tudi o Sloveniji

Minuli teden je v Italiji pri eni največjih italijanskih knjižnih založb Rizzoli izšla knjiga tajnika največje opozicijske stranke v Italiji, stranke Levih demokratov, Piera Fassina, z naslovom *Per passione* (Iz predanosti), v kateri znani italijanski politik piše o svoji politični poti, a tudi o tem, kako so potekala pogajanja s Slovenijo pri približevanju Slovenije vstopu v EU. Piero Fassino v svoji knjigi navaja tudi podatek, da je po volilni zmagi Oljke, ki jo je v Italiji vodil leta 1996 sedanji predsednik Evropske komisije Romano Prodi, takratni ameriški predsednik Bill Clinton Prodi v ZDA naročil, "naj Slovenijo sprejmejo v Evropsko unijo" ter "naj takoj reši vse spore s Slovenijo".

Sicer pa je v knjigi tudi zanimivo poglavje, v katerem Fassino v grobih orisih opiše zgodovinsko dogajanje od leta 1945 pa vse do danes na meji med Juoslavijo prej in Slovenijo danes. Prav gotovo bo knjiga in Fassinovi podatki o pogajanjih med Italijo in Slovenijo, ki so privedla do t.i. "Solanovega načrta", zanimiva tudi za slovenske bralce.

"Po nekaj dneh je odšel Prodi, ki je bil takrat ravnatelj Evropske unije, v Washington, da bi se tam srečal s predsednikom ZDA in Kanade. Ko se je vrnil, mi je telefoniral: 'Takoj moraš oditi v Ljubljano; pridi k meni, ker ti moram razložiti,

zakaj.' V Palači Chigi mi je Prodi povedal besede, s katerimi ga je Clinton sprejel v Okrogli dvorani v Beli hiši: 'Končajte spor s Slovenijo.', je še zapisal Piero Fassino v svojo knjigo *Per passione* (Iz predanosti).

V nadaljevanju poglavja, v katerem Piero Fassino piše o tem dogovoru, se razpiše o odnosih med Italijo in Jugoslavijo, ki so bili po drugi svetovni vojni zapleteni, še posebej zato, ker se je šele z Osimskimi sporazumi leta 1975 dokončno uredila državna meja med državama, medtem ko sta tako imenovano "istrsko vprašanje" in vprašanje vračanja imovine istrskim beguncem ostali nerešeni.

Prva Berlusconijska vlada iz leta 1994 je namreč zaradi pritiska Finijeve desničarske stranke Nacionalno zavezništvo in velikega števila združenih istrskih beguncev ponovno odprla v Italiji "istrsko vprašanje" in "vprašanje imovine istrskih beguncev".

Piero Fassino v svoji knjigi pravi, da je bila napaka italijanske leveice v tem, da je "istrsko vprašanje" popolnoma prepustila italijanski desnici, ki je vedno izrabljala vprašanje istrskih beguncev in propagandne in volilne namene, kar je bilo po Fassinovem mnenju "paradoksalno".

Fassino piše, da so leta 1994 prav združenja istrskih beguncev in italijanska desnica onemogočila pod-

pis o pridruženem članstvu Slovenije k EU.

"Ko je leta 1996 na volitvah zmagala Oljka, je bilo to vprašanje še vedno odprto. In to je zelo vznemirjalo Washington in tudi Bruselj. Tudi zato je Clinton vzpodbudil Prodi, naj reši odrt vprašanje," piše Fassino v svoji knjigi.

Fassino v nadaljevanju tudi piše: "Da bi zaradi notranje političnih razmer ali pa zaradi slabih medsebojnih odnosov Italija blokirala pristop Slovenije k Evropi, je Washington vedno imel za provincialno kratkovidnost, ki je nevarna za vse. In tu tiči razlog, zakaj je Prodi končal najin pogovor z jasnim: 'Pojdi v Ljubljano in zapri vsa odprta vprašanja!'"

Nato Fassino opisuje, kako se je podal v Ljubljano z dvema "izkušenima diplomatoma, in sicer z Rocom Cangelosijem ter Francescom Verderamijem". Pogajanja med italijansko in slovensko vlado so potekala na Bledu, kjer so tudi

dosegli t.i. "kompromis Solana", saj "se je bil prav nekaj mesecev prej takratni generalni sekretar zveze Nato Solana ponudil za posrednika v sporu, kar samo priča o tem, s kakšno zaskrbljenostjo so NATO in ZDA gledale na spor med Slovenijo in Italijo".

Fassino nadalje pove, da so Solanov načrt izboljšali, ga povsem predelali. Prav ta dogovor je bil tista ključna točka, ki je po Fassinovem mnenju "omogočila Italiji, da je le-ta prižgala zeleno luč EU in Sloveniji za pridruženost članstvo EU, kar je bilo podpisano na svečanosti v Bruslju leta 1997, in takrat sem prav jaz predstavljal italijansko vlado na svečanosti."

Fassino v svoji knjigi *Per passione* (Iz predanosti) seveda ne piše samo o Sloveniji in odnosih med Italijo in Slovenijo, ampak obravnava predvsem vse notranjepolitične italijanske dogodke od konca sedemdesetih let minulega stoletja pa vse do danes.

Naslov knjige *Per passione* je Fassino obrazložil v dnevniku *Corriere della Sera*, kjer pravi, da se je mlad podal na pot politike, in to zaradi predanosti in politične strasti, vedno na strani ljudi, vedno na strani leveice, a predvsem vedno v službi drugega.

Knjiga Piera Fassina bo gotovo naletela na velik odmev med političnimi opazovalci, a tudi med tistimi bralci, ki hočejo zvedeti kaj več o zakulisju prenove levičarskih italijanskih strank kot tudi o Fassinu kot človeku.

Jurij Paljk

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 5.9. DO 11.9.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalško dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 5. septembra** (v studiu Andrej Baucon): Poletne melodije iz diskoteke 103.

- **Ponedeljek, 8. septembra** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni listič z Andrejem: zanimivosti in informacije.

- **Torek, 9. septembra** (v studiu Matjaž Pintar): - Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 10. septembra** (v studiu Danilo Čotar): - Pogled v dušo in svet: Lešnikar. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 11. septembra** (v studiu Niko Klanjšček).... - Zvočni zapis. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE - STUDIO KOPER

Pozdravljeni! V nedeljo, 31.8., je škof Metod Piriš blagoslovil mozaik, ki ga je v cerkvi sv. Marka v Koprju ob desetletnici župnije izdelal pater Marko Ivan Rupnik.

Mozaik v velikosti 115 m² je eden največjih avtorjevih mozaikov doslej. Umetnik tokrat izhaja iz evangelija po Marku in pokaže, kako se v tem novozaveznem spisu odraža zgodovina odrešenja.

Ob otvoritvi smo s p. Rupnikom pripravili pogovor, ki mu lahko prisluhnete v četrtek, 4. septembra, ob 17. uri v oddaji *Pogovor o...*

V petek, 5.9., bomo v oddaji *Rezervirano za*, ki jo pripravlja Darja Ambrožič, govorili o radiu. 1. septembra je namreč minilo natanko 75 let od takrat, ko je začel pod pokroviteljstvom Prosvetne zveze oddajati redni spored Radio Ljubljana. Med zaslužnimi za začetek slovenske radiofonije je bil tudi tržaški rojak Marij Osana. V ponedeljek, 8.9., bomo v *Primorski panorami* med drugim poročali o dogajanju na letošnji Dragi. V torek, 9.9., prisluhnite naši novi oddaji za mlade, v kateri se bo Urška Železnik s člani gibanja Mavrični most mladih pogovarjala o tem, kaj počnejo in kako preživljajo prosti čas. Izberite in prisluhnite!

Dnevi poezije in vina

Medana v Goriških Brdih se je spet za nekaj dni spremenila v evropsko pesniško prestolnico, ki je s sedmim mednarodnim pesniškim festivalom Dnevi poezije in vina gostila 25 glasnikov poezije mlajše generacije iz več kot petnajstih evropskih držav. Na domačiji Aleksa Klinca in v Gradnikovi rojstni hiši, a tudi drugod, se je poezija mnogih jezikov mešala z briskim vinom. Poleg pestrega kulturnega dogajanja v Medani, kjer so potekala večerna branja poezije, filmske projekcije, vizualno-prostorske intervencije, koncerti, so bila pesniška branja v okviru letošnjega festivala še v Veliki Polani, Koprju in na Ptuj. Festival se je letos osredotočil na raziskovanje stičišč med poezijo in drugimi umetniškimi vrstami.

S 3. STRANI

Sem realist...

Danes se veliko piše o multikulturalnosti in globalizaciji, da ne govorim o Evropski zvezi, pred pragom katere smo. O vsem tem "doma" vemo razmeroma malo, nemalo ljudi se vsega le boji. Ali pa nam o vsem tem lahko marsikaj povedo ravno rojaki po svetu, ki so dejstvom vseh treh pojmov izpostavljeni bolj kot mi?

Vsak dan prebiramo, kako naš vstop v Evropsko zvezo pomeni drzen nevaren korak, hkrati pa velik izziv. In je tako. Zdaj kaže samo upati, da bo ta korak v domovini pa tudi v rojaki po svetu prebudil nove vizije in nove sile in... da jih tokrat ne bomo zapravili.

Sam sem zmeren pesimist. Zaradi erozije zavesti naše narodne identitete, kakršne v naši zgodovini najbrž še ni bilo, pa tudi zaradi pomanjkanja narodnega ponosa in občutka državljanstva. Tudi če bi se danes za "zdravljenje" odločili, bo do neke normale prišlo šele z leti. Takim anomalijam se ne da odpomoči zgolj z deklaracijami in odredbami. Kdo se razen častnih izjem ukvarja z vprašanjem, kdaj in kje se je ta apatija začela, odkod to splošno nezanimanje za karkoli, ko večina živi "izključno v območju zadovoljevanja bioloških potreb" (Brane Senegačnik). Apatija, ki rojeva "vseenost", ubija vsako iniciativo. Ta "vseenost" je lahko pri kom posledica življenjske utrujenosti, pri drugem dotolčenosti zaradi predolgo trajajočih krivic, pa tudi materializma, ima pa najgloblje korenine vendarle v nihilizmu. Apatija in nezanimanje. Tisto, o čemer je prav naš primorski rojak Milan Komar tolikokrat razmišljal, ko je pokazal, da "z neza-

nimanjem smrt potuje *incognito*".

Globalizaciji ne moremo pobegniti, lahko pa se nanjo pripravimo. In isto velja za vstop v Evropo. Kot sem napisal v knjizici o Slomšku Človek za vse čase: z vstopom v Evropsko zvezo smo naredili zgodovinski korak, vendar pa sedaj nikar ne izgubljam časa z razpravljanjem, ali smo se sami vrgli v "evropsko morje" ali pa smo bili pravzaprav prisiljeni vreti se vanj. Slomšek, izrazit človek zdrave pameti, bi brez dvoma svetoval, da se najrajši čimprej naučimo plavati, da naj naučimo plavati tudi otroke, tako da bodo vedno zmožni obdržati glavo nad vodo, usposobiti jih pa tudi, da si bodo znali - če bo "morje" kdaj prenevarno razburkano - pripraviti "rešilni pas"...

Ob branju zbornikov Drage sem videl, da ste bili eden prvih, ki so na openski tribuni spregovorili o asimilaciji. Ali ni globalizacija pravzaprav samo prvi korak v asimilacijo, v izgubo lastne identitete?

O problemu asimilacije sem začel razmišljati, ker smo o asimilaciji vedno govorili samo v zvezi z rojaki v zamejstvu in izseljenstvu. Toda neke vrste asimilacija je že dolgo na pohodu tudi v osrčju Slovenije. Gre tako rekoč za opravičevanje odpadništva. Najhuje je, da lahko naš zgodovinar napiše, da že skoraj vsak dan naleti na ljudi, ob katerih "se velja vprašati o resnični naravi njihovega sodobnega renegatstva" (Stane Granda). In ne govori samo o ljudeh iz množice! Ob moji vrnitvi v domovino je bilo to odkritje sploh eno šokantnih. Izjave kakšnega vodilnih politikov, da "narodnost ni več vrednota, vrednota je država", misel drugega, da "starih vrednot ni več, novih še nismo izumili" - genialno, kaj! - so samo že vnaprej ustvar-

jale potuho, dajale razvoju opravičilo. Univerzalizem. Internacionala. In paleta ilustracij je bila nad vse široka: od kakšne pravzaprav skoraj groteskne, ko sem recimo - leta 1993! - sredi Ljubljane lahko zaslišal zapite, a krepke glasove, o Sloveniji, ki "sovjetska bodeš ti", pa do odkritja, kako tudi med tolikimi misleci še vedno izstopajo simpatije do odrešilnega "splošnega bitja"...

Morda bi bilo že samo iz moje "študije" o asimilaciji, ki ni nastajala ob branju tujih razprav, ampak ob dolgoletnem vsakdanjem stiku s slovenskim življenjem v svetu, razvidno, kje tiči nevarnost ob vstopu v konglomerat, ki ga bo pomenila združena Evropa. Se vedno srečate ljudi, ki mislijo, da bi se z unificiranjem glasov - morda celo z ekstirpacijo pevskega zbora. Medtem pa "Bruselj", kakor vemo, ne samo, da pričakuje, ampak skoraj zahteva od soudeleženk neko tudi nacionalno jasno fizionomijo...

Ob bolj redkih opozarjajočih glasovih - pogosteje je slišati naivna pričakovanja ob vstopu v "večjo in s tem avtomatsko varnejšo družbeno formacijo" - mi ne ostaja drugača kakor upanje, zavest, realna zavest, zakoreninjena v naši zgodovini, da se Slovenci prebudimo, ko nas "razmere" udarijo. Prebudimo in potem navadno - še posebej v res kritičnih situacijah - tudi pravilno reagiramo. Tako da... se ne bi bal šokov, ki jih bomo gotovo doživeli. Po drugi strani pa se morda premalo zavedamo, da bomo odslej v svetu bolj prepoznavni - in čeprav to še daleč ni najbolj bistveno za eksistenco naroda ali države - da bo ta občutek pri marsikom prebudil večjo samozavest. Prvič v naši zgodovini bomo aktivni del Evrope, odslej nujno bolj odgovorni, in tako, ne dvomim, po-

litično bolj dozoreli. Res pa bi bilo nujno, da bi se naposled že vprašali, kakšen smisel ima pravzaprav razpravljati o pozitivnih ali negativnih posledicah globalizacije, če se je tudi pri nas *Einkindersystem* že skoraj na splošno prelevil v *Kein-kindersystem*...

V tej zvezi ne bi rekel, da ste "zmerni", ampak bolj pravi pesimist...

Realist. Realist, poln upanja. Če mi je v času, ko začenja sonce zame počasi zahajati, vedno bolj razvidno, kako ima v življenju, tako kakor v naravi, vse svoj smisel, da imajo vzroki vedno, pa naj izjeme kdaj še tako ugovarjajo, svoje posledice, ko se pa "naravi" res vedno ne mudi... da ima človeško življenje, in zlasti še trpljenje svoj "veliki smisel" - kako obupati!? Kako pristati na to, da trpljenje, in to že samo tisto v naši polpreteklosti - mislim na žrtve vojne, revolucije, še posebno pa povojnega holokavsta - ne bi rodilo ničesar! Da bi prav to "seme" ostalo za vedno nerodovito, obviselo nekje v brezračnem praznem niču!?

Šel bi celo korak naprej. Če je res, "da nikoli ni bilo velikega naroda, dokler ta ni prišel do spoznanja, da ni kraja na svetu, kamor bi mogel po pomoč", in če žal drži tudi odkritje (glej ga, pesnika, in to romantika, Byrona!), "da je tisoč let komaj dovolj za ustanovitev države, da pa se lahko ta v eni sami uri zruši v prah," pa le ne gre pozabiti tudi na ugotovitev Ortege y Gasseta, prav tako osnovano na zgodovinski realnosti: "Noben narod ne more izumreti, razen če se sam ne odloči za kolektivni samomor." In tudi države ne more biti konec kar tako...

Da bi pa zgodovinarji nekoč prav nas Slovence mogli postaviti kot ilustracijo narodne avtoeliminacije, o tem - da se izrazim z litoto - nekoliko dvomim...

Slovensko prosvetno društvo Kočna v Svečah Likovni teden v koroški vasi

Vrbnikova domačija in galerija Gorše osrčje umetnostnega srečanja, pri katerem so sodelovali umetniki iz Slovenije, Italije in Avstrije

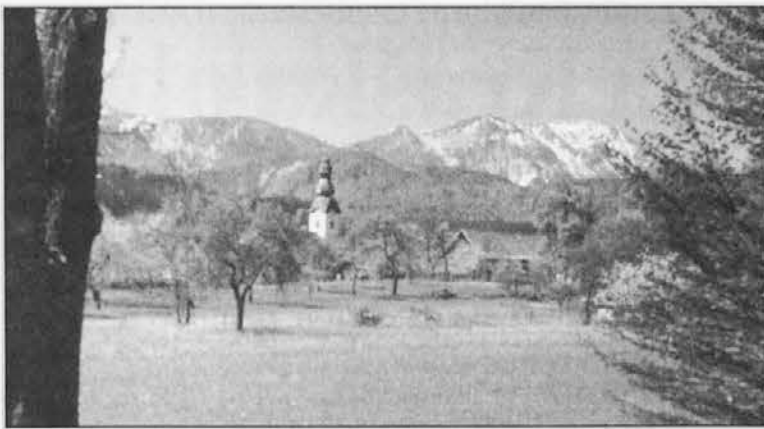
Naselje Sveče se prvič omenja v 13. stoletju; rekli so mu Zwenkah. Pišejo, da tiči v imenu staroslovenski pridevnik svet, kar pomeni svet. Vas - ki ji domačini pravijo Svečin' (znak ' stoji za polglasnik) - bi potemtakem pomenila vas svetega ali sveti kraj, kot beremo na spletni strani Slovenskega prosvetnega društva Kočna.

Koroška vasica je torej že od nedavnega kraj, v katerem gojijo naši koroški rojaki slovensko besedo. Žal pa je z leti število Slovencev tu znatno padlo. Če so bili Slovenci na pragu 20. stoletja v krepki večini v primerjavi z avstrijskim prebivalstvom, ljudsko štetje v občini Bistrica v Rožu leta 2002 prča, da je tu na 2.700 oseb le 340 slovensko govorečih. Toda kljub temu slovenščina ni zamrla. Veliko zahvalo za ohranitev slovenske kulture je treba vsekakor pripisati dolgoletnemu delovanju Slovenskega prosvetnega društva Kočna, ustanovljenega leta 1909. Kulturna dediščina se je v letih pretakala preko knjižnice, socialnega

kurza (na katerem so dvakrat tedensko obravnavali gospodarska, socialna in narodnostna vprašanja), gledališča.

Nov zagon slovenski kulturni tradiciji je dalo delovanje akademskega slikarja Franceta Goršeta, ki je leta 1973 kupil Vrbnikovo domačijo in jo preuredil v svoj atelje, skedenj pa spremenil v razstaveni prostor. Gorše je postal član Prosvetnega društva Kočna, s katerim je vse do svojih poslednjih dni tesno sodeloval. Po slikarjevi smrti leta 1986 je postala Vrbnikova domačija z galerijo Gorše last društva, ki ga uporablja za svoje raznoliko kulturno delovanje. Galerija je postala v zadnjih letih zanimiva in zelo primerna tudi za razne prireditve, koncerte, nastope Glasbene šole, za predavanja in seveda za otvoritvene prireditve Sveškega slikarskega tedna, kot poroča društvo Kočna.

Prva izvedba likovnega tedna je bila leta 1981, ko je SPD Kočni predsedoval Janko Zerzer. Vabilo na to manifestacijo je sprejelo veliko šte-

vilo umetnikov iz treh sosednjih dežel Alpe Jadran, Slovenije, Italije in seveda Avstrije. Glavni namen likovnega projekta je skupno življenje in skupno ustvarjanje: umetniki so spoznavali vaščane, vaščani umetnike in prek njih umetnost. S časom je postal sveški likovni teden stalnica v koroškem kulturnem dogajanju. Slovenska vas je potemtakem postala zlahka umetnikom tudi iz oddaljenih krajev.

Gostje letošnjega tedna so pretežno domači avstrijski umetniki. Dunajčanka Karin Sulimma, akademska kiparka; pesnica in pisateljica Nora Hermann, ki se ukvarja tudi

s feministično likovno kritiko; Mikki Muhr, prav tako z Dunaja, ki je aktivna predvsem na muzejskem področju pri postavitvah razstav. Vse tri umetnice so se ukvarjale predvsem z instalacijami na temo dvojezičnosti na Koroškem. Iz avstrijske prestolnice je tudi grafik Armin Guerino, ki je pred časom diplomiral na Akademiji za likovno umetnost. Gerhard Gepp je doma v Pressbaumu, v okolici Dunaja; ukvarja se z uporabno grafiko, slikarstvom, ilustracijo in karikaturami. Čeprav je po rodu iz Maribora, je življenjska pot Zorana Ogrinca popeljala v Barcelono, kjer je študiral grafiko; usta-

vil se je v Slovenj Gradcu, kjer živi in ustvarja. Iz Mester pri Benetkah prihaja Stefano Ghesini, ki se že vrsto let ukvarja z reklamno grafiko, fotografijo, reportažami in seveda slikarstvom; vodi tudi delavnice za fotografijo in video posnetke. Najmlajši med prisotnimi je tržaški ustvarjalec Rado Jagodic.

Likovni teden ni namenjen le izkušenim ustvarjalcem. SPD Kočna prireja v okviru sveškega tedna tudi stranske delavnice, ki so namenjene mlajšim ustvarjalcem. Andreja Lepuschnitz in Snježana Rehak-Višnjic sta vodili delavnico za najmlajše. Tečaj slikanja z akrilnimi barvami je usmerjal gorški umetnik in pedagog Franko Žerjal. Ob umetniškem tednu je stekel tudi tečaj slovenščine za začetnike. V torek, 26. avgusta, so v Svečah predstavili tudi trojezično publikacijo *Portreti - Slovenski likovniki v Avstriji in Italiji*. V četrtek so lahko vaščani in gostje uživali ob koncertu jazz glasbe. Višek manifestacije je bil v soboto, 30. avgusta, ko so v gostilni pri Adamu organizatorji pripravili zaključno prireditev in predstavili umetnine, ki so nastale v tako prijetnem vzdušju.

Igor Gregori

S 1. STRANI

Drage Ukve

Še bolj daleč, zdaj neskončno daleč so prizori, ko so me ti ljudje vzeli za svojega na svatbah in žegnanih, na pogrebih, rojstnih dnevih in celo na slovesih od rojstnega kraja. Veliko je bilo takega, v petdesetih letih se nabere veliko prijateljstva in ljubezni.

Vem, vse to je preveč osebno, za uvodnik ob tako tragičnem dogajanju, ki se mu je pridružila še smrt gospe Gerti, nepozabne pevke Višarskega kvinteta, bi bilo treba reči kaj drugega, kaj takega, kar daje korajžo. Ampak to je že izrekla neka druga oseba, in tu jo bom zdaj citiral.

Ko sem se dan po tragičnem petku nazadnje zavedel, kaj se je zgodilo v Kanalski dolini in še posebej v Ukvah, sem sedel k telefonu in začel vrteti številke. Vedel sem, da so linije prekinjene, ampak tudi brez upa je treba včasih poskušati. In sem poskušal najmanj pol ure, zaman. Odzival se je samo tisti znani signal, ki s hitrim intervalom javlja "zaseden". Vedel sem, da ni zaseden, ampak pretrgano, nedosegljivo. Nazadnje pa se je zgodil majhen čudež: v telefonu je najprej zazevala tišina, nato pa se je, zame kot melodija, pojavil signal o povezavi. "Halo".

Bila je Mojca. Saj se imenuje drugače, ampak naj ji dam to ime, koroško, kot so tamkajšnje pesmi, govornice in čustvanje. Kako vam je, sem jo vprašal, srečen ob vzpostavljeni zvezi in zelo vznemirjen ob zavesti, da zdaj to niso posnetki marveč besede, žive besede prav od tam in prav v tistih trenutkih. Kako vam je?

"Tukaj nam je hudo, hudo je".
Bolj kot vsebini sem prisluhnil in-

tonaciji. Pričakoval sem potrtost in žalost, pripravljen sem bil, da zaslišim tudi jok. Pa sem se zmotil. Imela je enak glas kot vselej, ko mi je v svojem prijetnem lokalu tolikokrat ponudila znameniti, napol ilegalni "luštek". V njenem glasu je bila srčnost, to se pravi moč, živa volja, trdno prepričanje, da se je mogoče, da se je treba pogumno prebiti tudi skozi tako neznanske težave in bridkosti.

V intonaciji njenih besed sem prepoznal avtentičen glas Kanalske doline, glas Ukev, glas ljudi, ki so vajeni spopadov z življenjem, ki ne obupajo; glas ljudi, ki si na hitro obrišejo solze, potem pa si zavijajo rokave in gredo na delo, v življenje.

Zato bi tukaj ne popravil, marveč samo dopolnil tisti lapidarni stavek v uvodu:

"Ukve, kot smo jih poznali, bodo nekoč spet".

Vilenica v polnem teku

Na mednarodnem literarnem srečanju Vilenica 2003, ki te dni poteka na Krasu, se letos srečuje 100 književnikov iz 24 držav.

Vilenica se je začela v torek, 2. t.m., s prvo prevajalsko delavnico, medtem ko sta bila uradno odprta srečanja in literarni večer s slovenskim kandidatom za Nobelovo nagrado Borisom Pahorjem v sredo zvečer, 3. t.m. Ob Pahorjevi nedavni 90-letnici so pripravili posebno brošuro, ki vsebuje odlomek iz njegovega romana *Nekropola* v slovenskem, angleškem, nemškem in francoskem jeziku.

Vilenice se bo seveda udeležil tudi letošnji nagajenec Mirko Kovač, ki sodi med najbolj nadarjene in izoblikovane sodobne pisatelje s t.i. srbohrvaškega jezikovnega področja nekdanje Jugoslavije.

Direktor Vilenice Iztok Osojnik je po poročanju Slovenske tiskovne agencije dejal, da bo 18. Vilenica temeljila "na literaturi kot kompleksnem pojavu, na loku, ki seže od avtorja, urednika, založnika, prevajalca, strokovnjakov za literarno vedo do bralcev".

Na večjezikovnost bodo v okviru Vilenice opozorili s sodelovanjem z italijanskimi literati. V torek, 2. septembra, so slovenski primorski pesniki brali v Trstu, pet italijanskih pesnikov pa je svoje delo predstavilo v Kopru.

Udeleženci Vilenice se bodo v petek, 5. t.m., podali tudi v slovensko prestolnico, ki jo bodo spoznali s pomočjo literature; med sprehajanjem po Ljubljani jih bodo na različnih mestih pričakali umetniki z interpretacijami literarnih del, sprejela jih bo tudi županja.

Predzadnji dan srečanja, 6. t.m., bo potekal v Štanjelu. Ob literarnih branjih zmagovalcev Mlade Vilenice in drugih udeležencev bo na gradu potekala še predstavitev knjig Slovenskega društva pisateljev, med drugim zbirke lanske nagrajene Vilenice, Romunke Ane Blandiane.

V Jami Vilenici bodo po krajšem literarnem programu v soboto zvečer podelili nagrado Vilenica Mirku Kovaču.

NA REŠETU

Pahorjev okrogli jubilej

Ob okroglih jubilejih se mediji spomnijo pisateljev, pesnikov, kulturnih delavcev, tudi če drugače težko zaidejo na časopisne strani. Tako je pisatelj Boris Pahor doživel ob svoji 90-letnici veliko medijsko pozornost, ki jo seveda zasluži ne samo zaradi svojega literarnega opusa, ampak zaradi svoje stalne aktivnosti in angažiranosti na slovenskem družbenem polju. V preteklih desetletjih ni bil deležen take vsesplošne pozornosti, ker je bil večkrat za marsikoga neprijeten ocenjevalec družbenih dogodkov. Njegova ostra nacionalna zavest in ponos sta bila za marsikoga pretirana in blizu nacionalizmu, zato je to vsesplošno povzdigovanje Pahorjevega dela in osebnosti razveseljivo.

Tudi v radijskih sporedih prejšnjega tedna je dobila 90-letnica Borisa Pahorja primeren poudarek. Radijski oziroma televizijski intervju, ki ga je imela časnikarka Nada Čok s slavljenecem, je bil razdeljen na dva oz. tri dele. Bil je to pogovor o njegovem življenju in delu, iz katerega je izšlo večkrat avtorjevo zadoščenje, da mu je uspelo izviti se iz ozračja niča in ustvariti nekaj pozitivnega. Škoda, da je bil intervju tako razkosan, verjetno bi bil bolj učinkovit, če bi bil na sporedu skupaj ali pa če bi ga ponovili skupaj.

Zanimive misli, ki so izhajale iz preteklosti, a so se kmalu kritično dotaknile sedanjosti, je Boris Pahor izrekel v pogovoru z Loredano Gec v Prvi izmeni. Slučajno ali načrtova-

no, vsekakor posrečeno je bilo, da je bila gost Prve izmene Mirela Urdih Merku', ki je kot prevajalka Pahorjevih del ponovno usmerila pozornost k njegovemu delu.

V oddaji Kulturni dogodki se je Vilma Purič spomnila Pahorjevega jubileja s sestavkom, v katerem je analizirala dve temi značilni za Pahorjev literarni opus.

V nedeljo, 24. avgusta, (s ponovitvijo naslednji četrtek), je bil na sporedu televizijski prikaz Boris Pahor: Pisatelj onkraj senc, ki je bil posnet leta 2000. Avtorica scenarija in režiserka Tatjana Rojc je prikazala pisateljev lik s pomočjo njegovih besed, z odlomki iz njegovih del pa tudi s tem, da ga je postavila v razne ambience, ki so del njegovega življenja in dela.

V sklop oddaj ob Pahorjevi devetdesetletnici sodi tudi pred-

vajanje v nadaljevanjih Pahorjevega romana *V labirintu*, na sporedu ob nedeljah ob 12. uri. Za radio ga je priredil Aleksander Zorn, posnet je bil leta 1987 v režiji Borisa Kobala. Glavno vlogo igra igralec Vladimir Jurc. Neverjetno, kako aktualno se slišijo še danes besede iz romana in kako malo smo se iz preteklosti naučili. In koliko pozabljenih dogodkov ali dogodkov potisnjenih v pozabo prihaja ob poslušanju romana zopet v zavest! V tretjem nadaljevanju na primer različna gledanja na dogodke v Lanišču, na procese filozahodnjakom, na povojno situacijo v Sloveniji v okviru Jugoslavije...

Da bi si iz vseh Pahorjevih misli, ki smo jih slišali v preteklih dneh, vsak izmed poslušalcev zapomnil vsaj eno!

NLP

Končala se je najpomembnejša kulturno folklorna manifestacija tržaških Slovencev

Zimzelena Kraška ohcet

Repensko vas so v nedeljo napolnile narodne noše ob glasbi in številnih kioskih, ki so med drugim ponujali tipične kraške struklje in druge dobrote

Sedaj nam ostaja le pričakovanje na naslednjo Kraško ohcet, ki bo spet veselo odmevala po repenskih ulicah čez dve leti!

21. izvedba priljubljene prireditve, ki obuja slovenski ljudski običaj iz druge polovice devetnajstega stoletja, je žal mimo. Mladi par Tanja Kermaz in Niko Golemac sta že na poročnem potovanju; v torek sta namreč odpotovala v Kanado. "Potovanje v Grčijo ki ga podari kraškemu paru potovalna agencija Aurora - bova izrabila drugo leto", nam je povedala že prejšnji teden Tanja. "Po pravici povedano, Kraški ohceti nisem sledil, ko sem bil mladenič. Zanimanje se mi je porodilo z leti. Tanja je bila 'genetsko' bolj podvržena tej manifestaciji," nam je razkril bivši ženin, sedaj Tanjin mož Niko, po poklicu uradnik in povrh predsednik Nabrežinske godbe. Res je, saj je njegova žena hčerka prvega para Mare Piščanc in Angela Kermeza, ki se je po starem ljudskem običaju poročil na Ta-

FOTO KROMA

boru leta 1968. Nikota so vsekakor vedno zanimali običaji in navade našega slovenskega življa v zamejstvu. Kako pa sta se Tanja in Niko odločila za tako ohcet? "Začelo se je malo za hec," je pojasnil Niko. In še: "Ko sva zasledila v Primorskem dnevniku januarja, da iščejo par,

na svetovalca sta tako postala Ginevra in Igor, par predzadnje kraške ohceti. "Povabila sta naju na dom in nama odkrila skrivnosti svatbe," je še povedala Tanja. Kaj pa noši za poroko? "Čudoviti sta," je radostno povedala Nikova žena. "Zahvaliti se moram predvsem čudoviti-

ma oseba, ki sta pripravili noši, in sicer šivilji Silviji Škabbar in krojaškemu mojstru Zorku Štokelj, ki je izdelal Nikovo obleko. Dragoceni po-

dal, da bo naslednje leto prepuštil predsedstvo zadruga Naš Kras etnologinji Martini Repinc) in društvu Kraški dom, katerega predseduje Vesna Guštin. Tako pomembno manifestacijo pa bi organizatorji res težko pripravili brez podpore Občine Repentabor.

Kraška ohcet je v letih postala prava institucija na Tržaškem. Nanjo niso navezani le starejši; vedno bolj so ohcet vzbujale tudi mlajše generacije, saj to dejstvo iz leta v leto potrjuje izbira mladih, da se Kraške ohceti udeležijo v narodni noši. To seveda ni zanemarljivo dejstvo. Priprava noše je pomembna stvar, saj je ta izdelana z materiali in postopkom, ki so ga uporabljali naši predniki: to je otipljiv dokaz posameznikove navezanosti na pravi smoter repenske manifestacije, živ dialog z našo preteklostjo. Prav zato je v tednih pred ohceto delovala posvetovalnica za oblačenje starodavnih noš.

V torek, 26. avgusta, na dan pred uradno otvoritvijo petdnevnih praznovanj, so v Kraški hiši v Repnu predstavili dvojezično knjigo *Kraška ohcet* Nataše Grizonič. Pub-

likacija, ki je v bistvu predelava diplomske naloge za videmsko univerzo, je razdeljena v tri dele. Prvi opisuje poročne navade na tržaškem Krasu od Valvazorja vse do 20. stoletja; drugi razdelek zaobjema pričevanja starejših, ki sočno opisujejo običaje, ki so potekali na dan pred po-

niko Boris Škerk, Igor Grgič in Andrej Ferfolja). Razstavljali so umetiki iz tržaške pokrajine; pokroviteljstvo je nudilo SDGZ, za prispevek je poskrbela tudi tržaška Trgovinska zbornica. V okviru repenske ohceti je razstavljala pri komunski štjarni tudi umetnica Franka Slavec.

Ohcet je v živem in pristnem vzdušju stekla po že ustaljenem tiru, čeprav je tu pa tam dež strašil organizatorje. Po uradni otvoritvi v sredo, 27. avgusta, so si od četrta do nedelje sledili že ustaljeni običaji svatbe. Na petkov večer je ženin na skrivaj zlezal pod okno neveste in ji zapel podoknico. V soboto, na dan pred poroko, je potekal prevoz bale s Cola v Kraško hišo. Višek manifestacije je bil v nedeljo, ko so se zgodaj zjutraj številne narodne noše zbrale v Kraški hiši in se nato v urejenem sprevidu podale najprej v Col, nato pa na

FOTO KROMA

Tabor v cerkev. Po poročnem obredu, ki ga je opravil g. Tone Bedencič, se je sprevod z novoporočencema ponovno podal v Repen, kjer je v bila Hiši na sporedu 'predaja' neveste. V popoldanskih urah sta Niko in Tanja otvorila ples na glavnem repenskem trgu.

V upanju, da bi repenska manifestacija ostala vedno zvesta sami sebi, jo težko pričakujemo avgusta 2005. Igor Gregori

sva se v začetku malce pohecala, potem pa sva se vprašala, da zakaj ne bi! Tehtno sva premislila in se končno odločila". Za novoporočenca so bile priprave na ohcet dokaj naporne, kljub vsemu pa so živci prestali to preizkušnjo, tako da je vse steklo v veselem in najlepšem vzdušju. Kaj so že preizkušeni starši svetovali hčerki? "Nič posebnega, kar zadeva kraški ljudski obred, ker so me videli že dovolj pripravljeno za to izkušnjo. Napotki so zadevali le splošno zakonsko življenje, ki me šele čaka." Nju-

so bili nasveti gospe Marte Košute," je zaključila farmaceutka Tanja.

Spored kraške ohceti je tako kot običajno tudi letos uskladi množično obiskan ljudski in osebni praznik novoporočencev. Zasluga za tako priljubljeno ljudsko in obenem kulturno manifestacijo, kateri uspe ohraniti vez z našo krajevno dediščino, gre pripisati zadrugi Naš Kras (njen predsednik Egon Kraus je med tiskovno konferenco, ki je potekala na sedežu podjetja za turistično promocijo AIAT-a, napove-

Farni zavetnik in 40-letnica župnije

Praznovanje v Mačkoljah

V soboto, 23., in v nedeljo, 24. avgusta, je naša verska skupnost praznovala god farnega zavetnika sv. Jerneja in 40-letnico ustanovitve samostojne župnije Mačkolje.

val častni gost, frančiškanski provincial p. Zoré ob somaševanju domačega župnika. Mašo je spremljal mladinski zbor ob spremljavi kitar, ki ga je pripravil Martin Tul. Po

Priprave so stekle že na sedaj župnijskega sveta, kjer smo okvirno določili program praznovanja. Žene so počistile cerkev, ga. Irena Novak pa je čudovito okrasila cerkev in kip sv. Jerneja na nosilih. Moške so na "Metezici" uredili prostor za sv. mašo. V soboto zvečer jo je daro-

maši so se številni verniki zvrstili v procesijo s kipom sv. zavetnika, ki so ga nosili štirje mladi fantje. Med procesijo z lučkami je odmevalo petje litanij Matere božje. Procesija se je končala v domači župnijski cerkvi s slovesnim blagoslovom. Sledila je družabnost pred cerkvijo ob

dobrem prigrizku in domači kapljici. Za prijetno vzdušje je poskrbel odlični mladi harmonikar Evgen Tavčar.

V nedeljo, 24. avgusta, je slovesno sv. mašo daroval nekdanji dolgoletni župnik msgr. Franc Vončina, škofov vikar, ki praznuje letos 40-letnico mašništva. Mašo je spremljalo mogočno petje domačega cerkvenega pevskega zbora, ki ga je pripravila mlada poštvovalna organistka Danjela Tul. Slovenost smo zaključili s tradicionalnim blagoslovom vozil pred cerkvijo.

Mačkolje praznujejo letos 40-letnico ustanovitve župnije. V preteklosti je bila naša vas del osapske župnije. Po vojni je državna meja pretrgala to vez. Z letom 1963 so Mačkolje postale samostojna župnija.

Mladi fotograf Aljoša Novak je ob tej obletnici pripravil spominsko podobico. V ospredju je podoba sv. Jerneja v ozadju pa mačkoljanski zvonik.

Župljani

S I. STRANI

Draga 2003...

Katere bodo perspektive slovenske družbe in države v okviru Evropske zveze? Kaj to pomeni z vidika nacionalne samozavesti in ohranjanja inkluzivne nacionalne identitete? Kako bo to vplivalo na slovenske manjšine v sosednjih državah? Ta vprašanja bo razvil v zanimivo razmišljanje prof. France Adam v soboto ob 16.30 v posegu, ki nosi naslov *Majhne države in njihova identiteta*.

Nedeljsko predavanje bo kot običajno posvečeno teološkimi oziroma pastoralnim temam. Prehajanje v postmoderno dobo se večkrat ujema z opuščanjem tradicionalnih vrednot. Prav zato lahko Cerkev prevzame nase breme, da mlajšim generacijam nakaže pot, ki vodi stran od pohujšljivih dejavnikov globaliziranega sveta. Cerkev mora potemtakem posodobiti način komunikacije in pristopa do posameznika. Organizatorji so tako delikatno temo zaupali mlademu jezuitu Mirku Peliconu, ki ta položaj zelo dobro pozna. Govoril bo ob 10. uri.

Študijske dneve bo ob 16. uri zaključil Alojzij Ambrožič, kardinal in nadškof v Torontu, ki bo, vedno na nedeljo, ob 9. uri, daroval sveto mašo. Razmi-

FOTO KROMA

šljanje kardinala Ambrožiča nosi naslov *Nekaj misli o socialnem poslanstvu kristjana*. Kardinalu Ambrožiču leži socialno vprašanje pri srcu, saj je njegovo dolgoletno delovanje v Ameriki večkrat izzvalo ostre kritike v nekaterih kanadskih krogih.

Draga 2003 bo tudi priložnost, da zamejstvo nekako uradno počasti jubilejno devetdesetletnico dveh naših kulturnikov, Borisa Pahorja in Martina Jevnikarja. Praznovanje bo potekalo v soboto.

Letos se bodo študijski dnevi prepletali tudi z jesenskim delom Drage mladih, ki bo vsebinsko nadaljeval razprave iz Pirana. Osrednji dogodek bo potekal v soboto, ko se bo ob 10. uri pričela okrogla miza z naslovom *Znanje - Povezovalna moč Slovencev*. Mag. Simona Drenik bo vodila pogovor,

ki bo razglabljal, na kakšen način bosta bodisi Slovenija bodisi zamejstvo izrabili potencial mladih slovenskih intelektualcev, ki se med drugim šolajo tako v Trstu, Vidmu, Ljubljani, na Dunaju in v Budimpešti. Govorniki bodo nekdanji minister za šolstvo in univerzitetni profesor dr. Peter Vencelj, strokovnjakinja s področja šolstva in znanosti dr. Darija Piciga in Martin Turk, študent AGRFT-ja. Zvečer bo udeležence in občinstvo čakala tudi zabava s kulturnim programom, ko bodo organizatorji predstavili rezultate mladinskih delavnic, ki so potekale v četrtek in so jih priredili MOSP in Slovenski kulturni klub.

Na novinarski konferenci so organizatorji Drage 2003 predstavili še zbornik, v katerem so zbrani posegi in debate lanskimi študijskih dnevo.

S tiskovne konference na sedežu združenja XXX Ottobre

Podvig deželne alpinistične odprave

Tržačani Jelinčič, Canestrijeva, Tossutti in Chert osvojili osemtisočak Gašerbrum 2

Deželna alpinistična medetnična ekspedicija Karakorum 2003 je uspela. Z velikim navdušenjem je tako ocenil podvig domačih alpinistov na vrh Gašerbrum 2 (8.035 m) predsednik alpinističnega društva XXX Ottobre Claudio Mitri na tiskovni konferenci, ki je potekala v petek, 29. avgusta, na sedežu društva. Mitrijevim besedam je sledil pozdrav Marinke Pertot, podpredsednice SPDT-ja, ki je navzoče spomnila, da bo naslednje leto Slovensko planinsko društvo praznovalo stoletnico in da predstavlja podvig Jelinčiča in tovarišev predčasno praznovanje tega jubileja.

Besedo so takoj prevzeli junaki odprave, obrtnik Marco Tossutti, uslužbenka pri zelenjavni tržnici Alessandra Canestri, novinar Dušan Jelinčič in slovenski podjetnik iz Milja Miro Chert, ki je bil obenem tudi najmlajši član skupine. Deželno odpravo, ki so jo podprli Dežela F-Jk, trgovina Papi sport in društvo XXX Ottobre, so sestavljali še alpinisti s Trbiža Nives Me-

FOTO KROMA

roi, Romano Benet, Luca Vuerich in Gianbattista Galbiati, slednji iz Bergama.

"Osebnost sem vedno pojmoval alpinizem kot širok pojem," je povedal Jelinčič. "Gora kot taka me relativno zanima. Menim, da je pomembnejše, kar stoji takim odpravam ob strani, predvsem srečanja z drugimi ljubitelji gora. Ekspedicija je vsakakor izredna priložnost, da vsak uresniči potovanje v ekstremni situaciji: takrat bolje spoznaš tovariše, ki so ti ob strani, in hkrati tudi samega

sebe." Na vrh osemtisočaka se je Jelinčič podal nekaj dni po uspešnem vzponu ostale trojice tržaških alpinistov, saj je zaradi dolgoletne izkušnje na tem področju vedel, da potrebuje daljši čas za aklimatizacijo. In res, vrh je nato dosegel v samih štirih dneh, namesto v običajnih petih. Kljub temu da je veter na vrhu močno pihal, je novinarju vsekakor uspelo slikati se z zastavo miru, ki jo je prinesel s seboj.

Marco Tossutti je dodal, da je za neprofesionalne al-

piniste taka izkušnja, ki je trajala cela dva meseca, še v dodatno zadoščenje. Tossutti je v spremstvu Alessandre Canestri nameraval še na goro Broad Peak (8.047m); žal pa so zdravstvene težave in neugodni vremenski pogoji to preprečili. Mladi Miro Chert je poudaril podporo in tovarišstvo, ki se je ustvarilo med člani skupine, saj je v takih izrednih pogojih to nujno potrebno.

Alpinistično odpravo sta kar iz Trsta spremljala še zdravnik Marina Riosa in Adriano Rinaldi, ki sta bila ves čas v stiku z našimi alpinisti preko satelitnega telefona in na razpolago za katerokoli nujen in manj nujen nasvet, saj lahko postanejo določene zdravstvene motnje - ki jih lahko v domačih običajnih okoliščinah označimo za banalne - na taki višini tudi smrtno nevarne.

Srečanje z alpinisti je sklenilo predvajanje diapozitivov s komentarjem Alessandre Canestri; pričali so o očarljivi, a obenem zelo zahtevni himalajski odpravi.

IG

OBVESTILA

ŽUPNIJA PROSEK vabi na tradicionalno Marijansko procesijo, ki bo 7. septembra. Ob 15.15 bo molitev rožnega venca, sledila bo sv. maša in po njej procesija, ki se bo zaključila v cerkvi s petimi litanijami MB. Vabljeni častilci Matere Božje. Dobrodošle narodne noše!

KOLESARSKI KLUB Adria iz Lonjerja prireja 7. septembra 2003 v sodelovanju s Kolesarskim društvom Radenska Log 15. izvedbo netekmovalnega Maratona prijateljstva Ljubljana-Lonjer (Trst). Odhod iz Ljubljane (Vič) ob 9. uri, prihod v Lonjer predviden okrog 13. ure, kjer bo kolesarje pri-

čakala medalja in topel obrok. Vpisovanje v klub Adria ali na startu v Ljubljani.

SOČERGA v Istri vabi na praznik sv. Evfemije v nedeljo, 21. septembra, in na ogled novega župnišča, posvečenega pokojnemu msgr. Mariju Živcu. Prijave na tel. št. 040 575525 (Zanevra).

DAROVI

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu N.N. 10,00 €.

V SPOMIN na svaka Vinka Levstika daruje Imelda z družino 25,00 € za Marijin dom pri Sv. Ivanu in 25,00 € za sklad "narodne noše".

IN MEMORIAM

Umrli je bivši predsednik Kmečke zveze Alfonz Guštin

Ko umre človek, kot je bil Alfonz Guštin, v njegovem ožjem, družinskem in vaškem okolju, a tudi v širšem zamejskem prostoru zaznava velika praznina. Alfonz Guštin, Fonze, kot so ga imenovali domači in prijatelji, je bil kmet z vsem svojim bistvom in oseba, ki se je zavedala, da mora vsakdo po svojih močeh prispevati življenju skupnosti, kateri pripada.

Rodil se je pri Velkavih na Colu 26. marca 1929 in dorasčal v trdni in zavedni kmečki družini, v kateri je izoblikoval izrazito narodno zavest, delavnost, smisel za socialno in družbeno pravičnost, vztrajnost in premočrnost. Takoj po vojni je obiskoval kmetijsko šolo na Koprskem, nato pa se vrnil domov in poprijel za delo na domači kmetiji. Mnogi so ga poznali kot odličnega živinorejca in vinogradnika, ki je znal vzorno dodelati svoj slovit teran. Že v tistih prvih povojnih letih se je aktivno vključil v organizirano delovanje kmetijskih stanovskih organizacij na Tržaškem in je bil leta 1968, ob formalnem združenju Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov, izvoljen v Izvršni odbor enotne Kmečke zveze, ki ji je tedaj predsedoval Jože Škerk iz Bajte pri Trnovci. Po Škerkovi smrti pa je bil Alfonz Guštin izvoljen za predsedni-

ka te kmetijske stanovske organizacije. Vodil jo je polnih 22 let, vse do 1991, ko je zaradi zdravstvenih težav odstopil in mu je nasledil Alojz Debelis.

Alfonz Guštin je torej vodil Kmečko zvezo v letih najhujših bojov proti razlaščenju slovenske zemlje na Krasu, v Bregu in na Kolonkovcu ter drugih bitk za pravice kmeta in slovenskega človeka na tej zemlji. Prav kot predsednik Kmečke zveze se je Alfonz Guštin angažiral tudi na drugih ravneh, saj je bil 12 let predsednik Zadružne kraške mlekarne in še dve desetletji odbornik Pokrajinskega združenja rejcev ter dolgoletni odbornik Zadružne kraške banke ter v vodstvu SKGZ. V treh mandatnih dobah pa je bil izvoljen tudi v repentabrski občinski svet.

Kdor ga je poznal, je cenil njegovo umirjenost in modrost ter natančnost, s katero je opravljal svoje zadolžitve. Kot takega se ga bomo spominjali v zavesti, da je vsa naša narodna skupnost z njegovo prerano smrtjo izgubila kleno osebnost, ki bi s svojimi izkušnjami in modro besedo lahko še veliko pomagala.

Ženi Mari, sinu Egonu in ostalim sorodnikom izražamo ob tej izgubi globoko sožalje tudi uprava in uredniki našega lista.

Poklon bazoviškim junakom

Odbor za proslavo bazoviških junakov sporoča, da se bodo prireditve začele v četrtek, 4. septembra, ob 17. uri, v prostorih Gospodarske zadruge v Bazovici. Naslednjega dne, 5. septembra, bo, ob 16. uri, potekala spominska svečanost v Prešernovem gaju v Kranju. V soboto, 6. t.m., bo ob 11. uri potekala spominska svečanost na pokopališču pri Sv. Ani; ob 20. uri bo v bazovski cerkvi maša zadušnica. Na bazovski gmajni bo pri spomeniku sledil taborni ogenj. Osrednja spominska svečanost bo vedno na gmajni v nedeljo, 7. septembra, ob 15. uri.

SKLAD MITJA ČUK - OPČINE - PARK FINZGARJEVEGA DOMA
KAJ VSE LAHKO OVIRA ČLOVEKOV OSEBNOSTNI RAZVOJ?

8.9.2003:

ob 15. uri: dr. A. Beličič - **Vloga psihologije v šoli**

9.9.2003:

ob 15. uri: okrogla miza - **Pot k odraslosti: možne pregrade**, ob 17.30: **Muca copatarica** - nastop VZS Mitja Čuk, od 19. ure: **Družabnost** ob glasbi in prigrizku.

Prisrčno vabljeni!

Nekaj misli z duhovnih srečanj za dekleta in žene

Dom blagrov in - Ptujška Gora (1)

Kaj pa imata skupnega Dom blagrov v Trstu in Ptujška Gora, boste rekli. O, imata. Letos imata.

Letos smo v Domu blagrov od 19. do 20. avgusta sledile duhovnim vajam, bolj duhovnim srečanjem za dekleta in žene. Kar lepo število nas je bilo. Na priloženi fotografiji nismo vse.

Duhovna srečanja je vodil p.

Maks Klanjšek, na Tržaškem dobro znan kot odlični govornik, drugod znan tudi kot odlični voditelj duhovnih vaj. P. Maks Klanjšek je s Ptujške Gore in nam je govoril tudi o njej v večernih urah, ko smo se hladili pod smrekami na dvorišču Doma blagrov.

Udeležence smo zbrano in z velikim zanimanjem sledile razlagam in premišljevanjem voditelja. Takoj nas je pritegnil in z nezmanjšanim navdušenjem smo mu sledile do zadnjega govora. In o čem je govoril? Cisto preprosto o molitvi. Pa ne o kateri koli molitvi, o ne. Izbral je najbolj imenitno, najbolj znano, edinstveno: ono, katero nas je naučil moliti sam Božji Sin in ki jo moli vsak kristjan: Oče naš. Moli? Ali pa jo le zdrdra, ne da bi premislil, kaj nas uči ta globoka molitev? P. Klanjšek nas jo je

učil moliti podobno kot Jezus učence.

"Oče naš", ne Oče moj, kajti vsi smo božji otroci in Bog ljubi vse Svoje otroke. (Tudi otroci bi se morali ljubiti med seboj...) Ne strogi Oče, ampak ABA, kakor otrok naziva očeta: ata, tata, očka.

"... ki si v nebesih." Nebesa? Kje so? Kaj so? "Nad

in Vice spoznamo že na Zemlji: sovraštvo, greh, kazen... Ne poznamo pa neskončne sreče, nepopisnega veselja, ki je v Nebesih. To je gledanja Boga iz oči v oči.

"Odpusti nam naše dolge." Toda: "kakor mi odpustimo". Smo res pripravljene odpustiti nekemu, ki nam je storil kaj hudega? Smo pripravljene razumeti, zakaj je

nekdo napravil nekaj napačnega in ga ne takoj obsoditi? To je le nekaj drobnih zrn iz globokega in širokega podajanja p. Klanjšeka med predavanji v dvorani in govori pri sv. mašah.

V spominu nam bodo ostali tudi večerni pogovori na klopih pod smrekami pred Domom blagrov.

Naravno je, da je nanesel pogovor tudi na Ptujško Goro, od koder pater prihaja. Pater je izbral priliko, da nas je povabil, naj jo obiščemo, ter nam o njej povedal marsikaj zanimivega in vabljivega.

Mene je razgovor o Ptujški Gori še posebno zanimal. Tam sem bila na izletu s Klubom prijateljstva in obljubila, da bom o tem pisala. Dr. Marko Udovič me je v ta namen kar obložil s knjigami, knjižicami in z loženkami. Toda zbolela sem in iz te mo-

FOTO Z. OREB

Pogovor / Julijan Čaudek

V senci sovodenjskega upepeljevalnika

Upepeljevalnik, ki stoji ob vstopu v vas Sovodnje ob Soči, spet buri duhove. Goriška občinska uprava je namreč sprejela sklep, po katerem bi strukturo obnovila in še ojačila, s čimer pa zlasti sovodenjski občani niso prav nič zadovoljni. Prav njim smo želeli najprej dati besedo, da bi kaj več izvedeli o sami zadevi. Pogovorili smo se z dr. Julijanom Čaudkom, Sovodenjcem, ki predseduje Odboru proti upepeljevalniku. Prav ta Odbor je namreč v zadnjih tednih posebno dejaven in obljublja, da bo še aktiven, dokler ne doseže ciljev, zaradi katerih je bil ustanovljen.

Afera okrog sovodenjskega upepeljevalnika je v zadnjih časih spet prišla glasno na dan. Lahko v nekaj stavkih razložiš našim bralcem, zakaj zadeva tokrat tako buri duhove?

Zadeva je izbruhnila v trenutku, ko je goriški občinski svet odobril (12.7.2003) sklep, s katerim spreminja proračun za leto 2003. Sklep omogoča začetek postopka za sanacijo upepeljevalnika, tako da bo naprava lahko delovala tudi po 13. februarju 2003. Vsota, namenjena za sanacijo upepeljevalnika, znaša štiri milijone evrov.

Naj omenim, da je goriška občina zgradila upepeljevalnik že leta 1972 in od takrat so tam sežigali smeti brez nobene čistilne naprave. Sovodenjci se še spominjamo, kako je bil pepel prisoten povsod: na ograjah, okenskih policah, na perilu, ki se je sušilo, na zelenjavi in sadju v vrtovih in sadovnjakih itd. Po dolgotrajnih protestih, ki pa žal niso prebudili pri pristojnih organih nobenega posega, da bi prebivalstvo zaščitili pred onesnaževanjem, se je leta 1987 prvič ustanovil Odbor proti upepeljevalniku - Comitato contro l'inceneritore. Med številnimi pobudami, ki jih je Odbor izvedel z namenom, da opozori javnost na nevarnost objekta za sovodenjsko prebivalstvo, so gotovo analize zemljišč, iz katerih je razvidno, da so v tleh prisotni dioksin in druge strupene snovi. Uspeh Odbora je bil, da je goriška občina opremila upepeljevalnik z napravami, ki naj bi ščitile pred uhajanjem nevarnih snovi iz dimnika. Tedanji goriški župan Antonio Scarano je bil zaradi nekaterih nepravilnosti tudi obsojen.

Končno je Dežela z deželnim načrtom za uničenje odpadkov iz leta 1997 določila, da se goriški upepeljevalnik dokončno zapre. Med drugim upepeljevalnik trenut-

no ne odgovarja zakonskim predpisom in deluje s posebnim deželnim dovoljenjem.

Sklep goriškega občinskega sveta pa je vse postavil na glavo, saj ni mogoče, da bi javna ustanova namenila tolikšno vsoto denarja samo za to, da lahko usposobi upepeljevalnik za nekaj mesecev. Že zaradi birokratskega postopka poseg na upepeljevalniku gotovo ne bo stekel v tem letu. Zato si postavljamo vprašanje, kaj je torej v ozadju te sporne odločitve. Poleg tega, je treba še upoštevati dejstvo, da se na goriški pokrajini pripravlja načrt za uničenje smeti, v katerem je tudi predvidena ohranitev upepeljevalnika pri Sovodnjah ob Soči. Ker po zakonu Ronchi upepeljevalniki za smeti lahko obstajajo, samo če uporabljajo toploto, ki nastane ob sežiganju, za proizvodnjo energije, bo moral ta upepeljevalnik imeti to možnost. Da pa je taka struktura tudi gospodarsko upravičena, mora biti dvakrat, če ne celo trikrat večja od obstoječe.

Naj dodam še to, da je bil tudi postopek, po katerem je prišlo do odobritve sklepa, precej sporen. Sami svetovalci naj bi bili seznanjeni z zadevo zadnji trenutek, tako da naj ne bi mogli gradiva temeljito pregledati, v občinskem svetu ni bilo glede posodobitve upepeljevalnika prave obravnave, sklep je bil postavljen v odobritev v polnem času, ko je pozornost minimalna, itd.

Ustanovil se je Odbor, ki mu predseduješ in ki ima kot glavni cilj zaprtje objekta. Nam lahko poveš še kaj o Odboru in njegovem delovanju?

Kot sem že omenil, se je Odbor ustanovil že leta 1987. Prenehal je aktivno delovati prav zato, ker je bilo odločeno, da bo upepeljevalnik zaprt; glavni cilj naj bi bil torej dosežen. Po novih razpletih smo Odbor obnovili, da se

postavimo proti temu posegu.

V Odboru nas je bilo od začetka približno deset, sedaj pa so se nam pridružile še nekatere osebe. Naj omenim, da nekdanji upravitelj AML-ja (Azienda Multiservizi Isontina, ki je bila vključena v družbo Iris) osporavajo sklep goriške občine in pa načrtom goriške pokrajine tako s tehničnega kot s finančnega vidika; s tehničnega zato, ker se premalo dela na t.i. "raccolta differenziata spinta"; to je edini način, da se lahko smeti zmanjšajo že na samem začetku. S finančnega vidika so proti sklepu in načrtu, ker podatki naj ne bi bili resnični, temveč bi bili ustvarjeni samo za to, da se lahko upraviči obstoj upepeljevalnika.

Trenutno se srečujemo dokaj redno, skoraj vsak teden, in to v sejni sobi sovodenjske občine. Prva srečanja smo posvetili predvsem temu, da se osebno in skupno seznanjamo in pripravljamo z zbiranjem podatkov. Druga faza bo namenjena posegom v javnost, o čemer pa sedaj še ne morem govoriti. Lahko povem le, da bo v kratkem na ogled spletna stran odbora in da bomo začeli zbirati podpise proti upepeljevalniku. Kot zadnje naj še povem, da je odbor odprt vsem, ki se prepoznajo v ciljih Odbora, da se prebivalstvu zagotovi zdravje, da se prepreči onesnaževanje okolja ter da se smotrno uporablja denar davkoplačevalcev, tako da ne gre v projekte, ki nimajo prihodnosti. Odprli smo tudi tekoči račun na Zadrugi banki Doberdob in Sovodnje s številko 602744 za vse, ki želijo Odbor podpreti tudi finančno.

Kaj menijo sovodenjski občani o odločitvi Brancatijeve občinske uprave glede upepeljevalnika?

V kolikšni meri ljudje spremljajo zadevo?

In kaj meni vaš župan?

Sovodenjski občani smo zelo zaskrbljeni, saj upepeljevalnik pogojuje naše življenje že trideset let. Veliko ljudi si je - zaradi strahu pred z dioksinom onesnaženo zemljo - dalo pripeljati zemljo od drugod, tako da lahko obdeluje domači vrt. Za Goričane upepeljevalnik ni problem, saj ga sploh ne vidijo oz. celo ne vedo, da obstaja.

Menimo, da se je Brancatijeva uprava, z odbornikom Bonom v prvi vrsti, prenašla. Predvsem smo užaljeni, ker se glede tega ni nihče posvetoval s sovodenjsko občino in Sovodenjci samimi. Po drugi strani smo mnenja, da

FOTO BUMBACA

je za vsem tem pomanjkanje resnega načrta za upravljanje smeti, kot to določa zakon Ronchi in kot je že bilo izvedeno v številnih krajih, predvsem v deželi Veneto, da o Nemčiji in Avstriji niti ne govorimo. Kot državljanji se moramo zavedati in vzgajati v skrbi do našega okolja, in to delati s pogledom, uprtim v prihodnost. Ali si lahko predstavljamo, da bomo vedno večje število smeti stalno sežigali ali zakopavali v odlagališča? Naučiti se moramo proizvajati manj smeti in to se mora začeti pri posamezniku.

Sovodenjski župan Petejan in njegova uprava sta istega mnenja in skupaj bomo skušali doseči isti cilj, to je zaprtje upepeljevalnika. Konec meseca julija je sovodenjska občinska uprava sklicala posvet o upepeljevalniku, na katerem je župan seznanil občane s sklepom goriškega občinskega sveta in pa s pripravami pokrajinskega načrta za uničenje smeti, v katerem je tudi vključena postavka ohranitve in ojačenja upepeljevalnika. Na istem posvetu je župan Petejan obljubil, da bo sovodenjska občinska uprava dala izvesti analize tal.

Prejšnji teden je sam direktor goriške zdravstvene ustanove Giulio De Antoni zatrdil v italijanskem dnevniku, da zaradi upepeljevalnika na Sovodenjskem ni kaj več rakastih obolenj kot drugod. Kaj vi pri Odboru mislite o tem in sploh o negativnih učinkih strukture?

Gospod De Antoni bi moral najprej seznaniti javnost s številskimi: najprej bi moral sam posredovati podatke o

rakastih obolenjih v neposredni bližini upepeljevalnika. Ne samo to, ampak ne bi bilo slabo, ko bi prav zdravstvena ustanova kot prva opravila analizo tal in seznanila javnost z resničnim stanjem. Glede rakastih obolenj nismo trdili, da so se povečala. Smo le ugotovili, da je prvi Odbor opravil raziskavo, ki je pokazala, da je bilo v neposredni okolici upepeljevalnika (300 m) sedem primerov rakastih obolenj, od katerih vsaj polovica s smrtnimi posledicami. Če upoštevamo, da je bilo takrat tam okoli približno deset-petnajst hiš, naj si vsak ustvari lastno mnenje.

V Odboru smo prepričani, da je lokacija upepeljevalnika popolnoma zgrešena, ker je preveč blizu hiš. Izpušne snovi (dioksin, težke kovine, furani itd.) padajo v neposredno bližino; ko je veter močnejši, tudi letijo daleč proč, tako da je najbrž oškodovana tudi Fara ob Soči in deloma verjetno tudi Ločnik.

Najbolj smo zaskrbljeni zaradi dioksina, ki se zaradi molekularne strukture razkrajajo zelo dolgo časa (100 in več let). Dioksin pa je rakotvorna snov, ki povzroča obolenje, ko pride v neposreden stik s kožo (primer Seveso) ali ko jo zaužijemo prek pridelkov, ki rastejo na z dioksinom onesnaženi zemlji.

Po drugi strani so Sovodnje že zaznamovane s tem upepeljevalnikom, ki leži ravno ob vhodu v vas; in že to ne daje najlepšega videza vasi.

Za podrobnejše informacije glede delovanja in onesnaževanja upepeljevalnikov priporočam ogled spletnih strani www.greenpeace.it ali www.inceneritori.org.

Iz ust predstavnikov Slovenske skupnosti se

slišijo različna stališča in različni glasovi...

Težko odgovarjam na to vprašanje, ker sem tudi sam član sovodenjske sekcije Slovenske skupnosti. Kot sekcija smo odločno proti upepeljevalniku, ker vemo, kaj predstavlja za prebivalstvo naše občine. Glede goriškega dela pa bi rekel, da čutim pomanjkanje predhodnega informiranja in dogovarjanja ter skupne strategije, najprej v poseganju v javnost.

Stranka živi, če ohranja stik s prebivalstvom - lahko bi rekel -, če čuti njegov krvni oziroma srčni utrip. Mislim, da nisem preveč ošaben, če trdim, da smo glede upepeljevalnika najbolj kompetentni in osveščeni prav Sovodenjci.

Po drugi strani pa je treba priznati dejstvo, da je bil na pobudo Slovenske skupnosti vključen v sklep amandma, ki obvezuje goriško občino k dogovarjanju in soodločanju glede morebitne povečave upepeljevalnika. Zahvaliti se moram tudi deželnemu svetovalcu Mirku Špacapanu, ki nam je bil doslej stalno ob strani.

Skrbi me obnašanje drugih strank. Marjetica in Levi demokrati podpirajo načrt posodobitve in povečave upepeljevalnika, to sta izrazila njuna svetovaleca na seji goriškega občinskega sveta 14. julija t.l. Stranka komunistične preneve, ki je na začetku grozila s tem, da sklepa na bo podprla, se je na seji vzdržala in odtlej molči. Čudno se mi zdi tudi obnašanje stranke Zelenih, za katere bi morali biti objekti, kakršen je ta upepeljevalnik, popolnoma nesprejemljivi; ima pa odbor, ki v bistvu pelje ta načrt naprej.

Danijel Devetak

10

ČETRTEK,
4. SEPTEMBRA
2003

Povsod prisotni,
kjer nas potrebujete...

... odslej tudi ob

sobotah

V NOVI PODRUŽNICI V GORICI
NA DREVOREDU 20. SEPTEMBRA 138

Ob sobotah odprto od 09.05 do 12.30

BANCA DI CREDITO COOPERATIVO DI DOBERDÒ e SAVOGNA
ZADRUGA BANKA DOBERDOB in SOVODNJE www.bccdos.it

Mešani pevski zbor Hrast na vsedravnem tekmovanju Guido d'Arezzo

Odličen uspeh Doberdobcev v Arezzu

MePZ Hrast je na prestižnem vsedravnem zborovskem tekmovanju v polifoniji "Guido d'Arezzo" osvojil odlično tretje mesto in denarno nagrado. Poleg tega je bil doberdobski zbor na toškanskem tekmovanju nagrajen tudi s priznanjem Feniarco. Posebno nagrado je komisija dodelila našim pevcem in dirigentu Hilariju Lavrenciču zaradi izvedbe in interpretacije modernih skladb slovenskih avtorjev.

Zborovsko tekmovanje je potekalo v Arezzu, kjer je v 10. stoletju izpod peresa meniha Guida iz Arezza nastala glasba, ki je temeljila na notnem sistemu. Na vsedravnem zborovskem natečaju se je prijavi sedem zborov, ki so se pred komisijo pomerili 29. avgusta v mestnem gledališču Petrarca. Doberdobski pevski zbor se je publiko in komisiji predstavil z zgodovinskim izborom polifonskih skladb in rapsodično predelavo ljudskih napevov na Koroškem. MePZ Hrast je svoj nastop uvedel z dvanajstglasnim motetom *Alleluia. Cantate domini canticum novum* priznanega slovenskega renesančnega skladatelja Jakobusa Gal-

lusa. Renesansa je bila na letošnji izvedbi tekmovanja Guido d'Arezzo obvezno obdobje: vsak zbor je moral predstaviti vsaj eno skladbo iz tega obdobja. Doberdobski

so se doberdobski pevci poslovlili z napevom *Visoki rej*, stvaritvijo rapsodičnega značaja, ki je zajemala ljudsko pevsko izročilo na Koroškem. Avtor Lojze Lebič je v skladbo

ga je osvojil zbor Voci rovertane iz Rovereta, se je doberdobskim pevcem izmuznilo za pičli dve točki. Prvo mesto je osvojil zbor *Ars cantica* iz Milana (174 točk), ki je kasneje zmagal tudi na mednarodnem delu tekmovanja.

Za doberdobske pevce je po razglasitvi rezultatov nastopil čas veselja. Doberdobci so poživilili ulice Arezza z "nenapovedanim" večernim koncertom. Vzdušje so popestrile še harmonika, kitara in za to priložnost posebej doma izdelan bas instrument. Veselo vzdušje, ki je vladalo po ulicah Arezza, se je nato preselilo tudi v hotel, kjer so bili nastanjeni

naši pevci. Praznovanje se je nadaljevalo do zgodnjih jutranjih ur. Doberdobski pevci so naslednji dan pred vrnitvijo domov obiskali še bližnji Assisi. Na poti domov je bila zadnja etapa v zgodovinskem mestecu Gualdo Tadino (Umbrija), kjer je MePZ Hrast sprejela občinska uprava občine, ki jo je potres iz l. 1997 hudo prizadel. Doberdobci so po zadnjem postanku v umbrijskem mestecu krenili proti domu.

AČ

pevci so po Gallusovem motetu v dvorani Petrarca ustvarili vzdušje nemške romantike iz prve polovice 19. stol.: izvedli so osemglasno glasbeno stvaritev nemškega romantičnega skladatelja Mendelssohna-Bartholdyja, *Psalm 43*. Polifonski del nastopa doberdobskih pevcev je zaokrožila skladba goriškega skladatelja Stanka Jeričija *Maria mater gratiae*, ki je v dvorani izvenela v za avtorja tipičnem osemglasju in v značilnih clustrih. Od publike in komisije

Visoki rej združil več tipičnih koroških ljudskih motivov. Na razglasitev rezultatov je bilo treba čakati iztek mednarodnega natečaja, ki je potekal skoraj sočasno z vsedravnim. MePZ Hrast je bil ocenjen s 163,6 točkami (ocenjevanje je potekalo v dvestotinkah). Doberdobskem zboru je ob nastopu izrekel čestitke po telefonu tudi predsednik zveze Feniarco (vsedravnega italijanskega združenja deželnih zborovskih organizacij) San-te Fornasier. Drugo mesto, ki

AKCIJA ZA PRIZADETE V KANALSKI DOLINI

Goriške kulturne in druge ustanove pozivajo k zbiranju sredstev v pomoč prizadetim v Kanalski dolini. PRISPEVALI SO: Kulturni center Lojze Bratuž 100,00 €; Zveza slovenske katoliške prosvete 100,00 €; Združenje cerkvenih pevskih zborov 100,00 €; FŽ 100,00 €; DP 100,00 €.

OBVESTILA

DIDAKTIČNO RAVNATELJSTVO slovenskih osnovnih šol ul. Brolo v Gorici obvešča, da se pouk prične na vseh osnovnih šolah v ponedeljek, 8. septembra 2003, po sledečem urniku: od 8. do 13. Za otroke otroških vrtcev pa se bo pouk pričel v ponedeljek, 15. septembra 2003, od 7.30 do 13. ure. Za otroke prvih letnikov vrta je predvideno uvajanje v dnevi od 10. do 12. septembra 2003, od 9. do 11. ure.

DRŽAVNA SREDNJA šola Ivana Trinka sporoča, da se pouk začne v četrtek, 11. septembra. Učenci se zberejo ob 8.30 pred cerkvijo sv. Ivana, prosti bodo po pouku ob 12. uri.

SSO GORICA sporoča, da bo od 8. septembra dalje uradno odprt po ustaljenem urniku od ponedeljka do petka: zjutraj od 9. do 12. ure in popoldne od 15. do 17. ure.

ODBOR ZSKP se bo sestel v četrtek, 11. t.m., ob 20.30 na sedežu v Gorici.

DRUŠTVO SLOVENSkih upokojencev za Goriško prireja osemdnevno potovanje po Tuniziji od 13. do 20. oktobra z ogledom glavnih mest in znamenitosti. Informacije in vpisovanje na sedežu samo 10. septembra od 10. do 11. ure ali na tel. št. 0481 882024.

SLOVENSKI CENTER za glasbeno vzgojo Emil Komel obvešča, da se bo glasbeni pouk začel v ponedeljek, 15. septembra. Za vpise in informacije se lahko zglasite na tajništvo šole na Drevoredu 20. septembra 85. Urnik tajništva od 9. do 12. ure in od 17. do 18.30. Telefon in fax 0481 532163, 0481 547569. Vpise sprejemamo tudi na sedežu v Doberdolu v torek, 9. septembra, od 17. do 18.30 (tel. 0481 78093) in na sedežu v Devinu v četrtek, 11. septembra, od 17. do 18.30.

GLASBENA MATICA obvešča, da poteka vpisovanje za šolsko leto 2003/04. Podrobnejše informacije o pouku glavnih instrumentov in tečajev nudimo na tajništvo šole v Gorici, ul. della Croce 3. od ponedeljka do četrta od 11. do 15. ure (tel. 0481 531508).

ČESTITKE

Draga Valentina in Damjan, z Matejem in Nikolajem se veselite in vriskajte, ker Gospod je dober! Ob rojstvu Tereze in Veronike vam iz srca čestitamo in želimo prave sreče polne dni. Skupnost družin Sončnica.

Župnijsko občestvo in župnik iz Steverjana kličejo na mali Terezo, Veroniko, bratca Mateja in Nikolaja ter mamico Valentino in očka Damjana Božji blagoslov.

Našemu sodelavcu Damjanu, ženi Valentini ter bratcem Mateju in Nikolaju iz srca čestitamo ob rojstvu Tereze in Veronike člani uredništva Novega glasa.

Svet slovenskih organizacij čestita Valentini in Damjanu Hledetu za dvojni srečni dogodek v družini.

Martina je Martinu Laro povila, ki jima bo s krepkim soprančkom noči kratila. Mi pa ji veliko sreče želimo in se skupaj s starši veselimo. Prijatelji prosvetnega društva in zbora Standrež

Zveza slovenske katoliške prosvete čestita Martini in Martinu ob rojstvu prvorojenke Lare.

Lara je prišla na svet, pri Martinu se pije spet. Z najboljšimi željami Martinovi sodelavci.

Zveza slovenske katoliške prosvete čestita Mešanemu pevskemu zboru Hrast iz Doberdola in dirigentu Hilariju Lavrenciču za odlično uvrstitev na tekmovanju v Arezzu.

Darovi prihodnjič.

Alpe Adria Puppet festival v Novi Gorici

Poslednjikrat "Gledališče na meji brez meja"

Alpe Adria Puppet festival bo ves ta teden razveseljeval ljubitelje lutkarske gledališke zvrsti v Gorici v organizaciji Deželnega središča za animirano gledališče (CTA) iz Gorice in sodelovanju goriških in pokrajinskih odborništev za kulturo, mnogih krajevnih gledaliških in drugih ustanov.

Uvod so že okusili gledalci prejšnji teden v Gradežu (posebno privlačna so bila pravljica srečanja v starem središču) in Romansu s predstavami, ki jih je ponudila t.i. izložba lutkarskega festivala.

Festival je že četrto leto zaporedoma presegel mejo in se v Novi Gorici in njeni neposredni okolici pojavlja pod geslom *Gledališče na meji brez meja*. O tej mednarodni lutkarski ponudbi, ki se navezuje na omenjeni goriški festival in Poletni lutkovni pristan v Mariboru ter tesno združuje goriški in novogoriški kulturni prostor, je tekla beseda v sredo, 27. avgusta, na tiskovni konferenci v Primorskem dramskem gledališču v Novi

Gorici. Na njej so sodelovali direktor PDG Sergij Pelhan, režiser Emil Aberšek, Mirjam Dmrovšek in Roberto Piaggio, umetniški vodja in duša goriškega lutkarskega festivala. PDG je soorganizator pobude, ki se zadnjič nosi tak naslov. Organizatorji si namreč srčno želijo, da bodo gledalci v prihodnje lahko prosto krožili po vseh osmih dvoranah, ki jih premoreta obe Gorici. Upajo, da bo festival prerasel današnji okvir in da bosta z njim mesti postali ključna točka za tovrstno srednjeevropsko umetniško izražanje. Obstajajo tudi realne možnosti, da bi se v bližnji prihodnosti festival povezal še z mednarodnim PIF-om iz Zagreba, Festivalom otroka v Šibeniku in programom, ki ga vsako poletje v Ankarano pripravljata lutkovno gledališče Papilu. Na goriški strani že sedaj Puppet festival tesno sodeluje z Mittel-festom in festivalom v Cervii, kot je povedal Piaggio, ki je na kratko orisal začetke festi-

vala, njegove smernice in cilje ter podčrtal dobre odnose s PDG-jem, ki so omogočili čezmejno festivalsko razširitev. Pelhan pa je poudaril, da ima PDG že trdno zasidrane, tridesetletne mednarodne gledališke izmenjave in prav sedaj načrtujejo mednarodni festival gledališč za odrasle, ki naj bi potekal v novembru pod naslovom *Balkan - vrata na Vzhod*.

Aberšek je podčrtal visoko umetniško raven odbranih lutkovnih predstav iz Slovenije, Češke, Hrvaške in Bolgarije, ki bodo na ogled na Novogoriškem, in izrazil željo ter up, da bi vsaj vsaki dve leti pripravili za festival predstavo, pri kateri bi sodelovali igralci različnih narodnosti. To se je v čudoviti harmoniji dogodilo lani z lutkovno igrice *Od ena do nič*, ki so si jo otroci obeh Goric skupno ogledali na Kostanjevici kot idealen epilog festivala.

Tudi letošnje *Gledališče na meji brez meja* je namenjeno predvsem otroški publiko, zato so predstave pretežno v jutranjih urah in so nekaj blag uvod v novo šolsko leto. Festivalne prireditve, katerih prepletajoča se nit je pristna klasična pravljica (med njimi sta sicer tudi dve izrazito raziskovalni lutkarsko-glasbeni predstavi), ki je otrokom najbolj všeč, so se radostno začele v nedeljo, 31. avgusta, z igrice

Volk in kozlički Mini teatra iz Ljubljane v kinodvorani v Šempetru, ker je dež ponagajal. Nadaljevale so se v ponedeljek z isto predstavo na gradu Dobrovo in v mali dvorani PDG z gledališčem Divadlo Vosto 5 iz Prage (češki lutkarji so imenitni s svojo zgodovinsko ustvarjalno izvirnostjo!) z igrice *Jajce in Trije bratje na letcih krožnikih*, ki je imela še torkovo ponovitev. V torek, 2. t.m., je Gledališče Licem u lice iz Splita (Hrvaška) predstavilo glasbeno igrice *Mačke na vročih splitskih strehah*. V sredo, 3. t.m., je v dvorani v Šempetru nastopilo Zagrebačko kazališče lutaka (Hrvaška) z *Rdečo kapičo*. V četrtek, 4. t.m., bo isto gledališče prikazalo *Tmuljčico* v mali dvorani Primorskega dramskega gledališča, v petek, 5. t.m., pa bo v dvorani v Šempetru na vrsti gledališče Theater MM iz Sofije (Bolgarija) s *Sneguljčico*. Z inačico iste pravljice bo Lutkovno gledališče Maribor v petek popoldne zaključilo festival v Kulturnem domu v Novi Gorici.

S svojimi znanimi vsebinskimi temami pravljice upriporitve, prikazane na festivalu, premoščajo jezikovne ovire in povzdigujejo umetniško izraznost lutkarstva, ki vztrajno, čeprav počasi osvaja tudiokus starejših gledalcev. To je opazno pri večernih predstavah za odraslo publiko, ki jih prav te dni v Gorici gostita dva slovenska kulturna hrama: Kulturni center Lojze Bratuž in Kulturni dom.

Iva Koršič

KATOLIŠKA KNJIGARNA

nudi vsem odjemalcem s tem kuponom

10% popusta

na veliki izbiri šolskih potrebščin

11

ČETRTEK,
4. SEPTEMBRA
2003

Pogovor z jezikoslovcem profesorjem Tomom Priesteyjem Proučevalec "alpske francoščine"

Profesor Tom Priestly (na sliki) spada med tiste jezikoslovce, ki jim je bil ta poklic takorekoč usojen že v zibelki. Že kot otrok je namreč doraščal kot sin angleških staršev v Afriki, točneje v Ugandi, kjer je poleg angleščine in krajevnega jezika govoril še swahili; kasneje je znanje jezikov dopolnil še s francoščino, nemščino in ruščino.

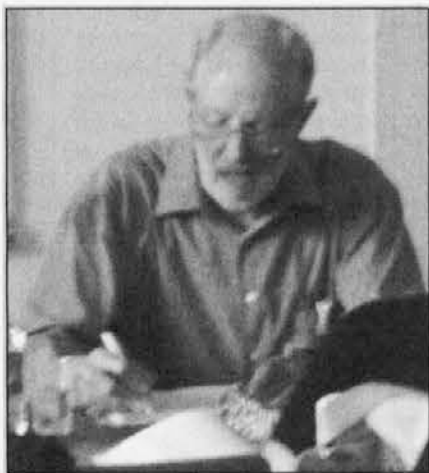
Kot študent na univerzi v Trstu sem njegovo ime povezoval s slovenističnim raziskovanjem in publicističnim delom: bil je namreč dolgoletni predsednik društva za slovenistične študije (Society for Slovenian Studies) in urednik revije *Slovene Studies*. Zaradi zaslug za promocijo Slovenije in slovenščine je prejel slovensko odlikovanje Častni znak svobode.

Osebo sem ga spoznal v treh situacijah, ki najbolj opisujejo njegovo delo na področju slovenistike. Z njim sem prvič prišel v stik med njegovim raziskovanjem na Koroškem. Nadvse zanimiva je bila tudi predstavitev njegove knjige z angleškimi prevodi Prešernovih poezij v Kranju - takrat je prof. Priestly prisotne navdušil ne le z odličnim angleškim prevodom Prešernovih verzov (soavtor prevodov je ameriški slavist prof. Cooper), ampak tudi s prevodom Prešernovega "Motta" v selsko narečje.

Pogovor za naš list je nastal med nedavnim svetovnim srečanjem slavistov v Ljubljani, to je natanko v mestu, kjer je točno pred tridesetimi leti profesor Priestly prvič prišel v stik s slovenščino kot

profesor slovanskega jezikoslovja na univerzi v Alberti.

"Moj prvi stik s slovenščino sega v leto 1973. Takrat sem se odpravil v Ljubljano na seminar slovanskega jezika z namenom, da se naučim no-

vega slovanskega jezika in da odkrijem kak zanimiv kraj za jezikoslovno raziskovalno delo. V dveh tednih se sicer nisem naučil jezika, vendar sem na podlagi opisov raziskovanj slovenskih narečij odkril vas Seles na avstrijskem Koroškem.

Pet let kasneje sem se iz Kanade z družino spet preselil v Anglijo za nekaj časa. V Selah sem preživel celo jesen, naslednje leto sem se vrnil. Domačini so me najprej imeli za 'čudnega tujca'. Niso razumeli, zakaj se Anglež iz Kanade mudi pri njih, da bi se naučil in proučeval "alpsko francoščino", kot so nekateri definirali svoje selsko narečje. Živel sem pri gozdarju, ki je zelo rad govoril. Zato je bil zelo dober učitelj.

Vsak večer sva se z avtom peljala na večerjo v gostilno. Spominjam se, da so ostali obiskovalci lokala kar obmolnili, ko sem vstopil v gostilno. Ko so razumeli, da nisem ne-

varen in da želim govoriti po njihovo, so me sprejeli."

Na svetovnem slavističnem kongresu ste predstavili prve rezultate raziskovalnega dela, ki ste ga opravili prav na avstrijskem Koroškem.

Gre za terensko raziskavo o uporabi in odnosu do slovanskega jezika med pripadniki slovenske narodne skupnosti na Koroškem, ki sem jo začel leta 1998. Najprej sem med bivanjem na Koroškem izbral kraje za terensko delo, in sicer Dob in Šmihel v Podjuni, Sele in Bilčovs v Rožu, na Zilji pa smo analizirali Bistrico in nekatere manjše vasi v bližini Šmohorja. Leto kasneje sem se s pomočjo finančne podpore iz Kanade in Avstrije napotil na teren. Skupaj s skupino kanadskih študentk sem izdelal vprašalnik, s katerim smo preverjali uporabo slovanskega jezika posameznika v različnih govornih situacijah, jezika, njihov odnos do jezika in jezikovno kompetenco.

Terensko delo so s pomočjo Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik (SNIUJ) iz Celovca opravile študentke iz Kanade in mlade slovanske raziskovalke - domačinke kot tudi iz Slovenije. Leta 2000 smo informatorje posneli med pripovedovanjem, tako da smo lahko bolj analizirali njihovo jezikovno kompetenco.

V zadnjih treh letih smo na Univerzi v Alberti analizirali nekatere vidike našega terenskega dela. Poleg izboljšav

same tehnike terenskega dela in izoblikovanja vprašalnikov smo tudi empirično-statistično potrdili izhodiščno premiso, da so uporaba, odnos do jezika in jezikovna kompetenca v tesnem medsebojnem odnosu. Kombinacija sociolingvistične in statistične je po mojem mnenju potrebna, saj omogoča, da rezultate raziskovanja podpremo s kvantitativnim aparatom. Terensko delo smo opravili v času, ko je med Slovenci na Koroškem še vedno vladalo optimistično pričanje, da se bo z vstopom Slovenije v Evropsko unijo tudi jezikovni položaj slovenščine na Koroškem poboljšal, in to celo na področju medijev in krajevnih napisov. Zanimivo bi bilo podobno raziskavo opraviti danes.

Upam, da bomo v kratkem lahko analizirali še preostale vidike naše raziskave.

Kakšni so vaši načrti v bližnji prihodnosti?

Od kolega Olofa sem dobil e-mail: Iščem soromarja do Compostele. Kot anglikan nisem ničesar vedel o romanjih, zato sem brskal po knjigah in po internetu. Prav tako prek e-maila sem ga vprašal, zakaj namerava na pot. Z odgovorom sem bil zadovoljen, zato se mu bom konec avgusta pridružil na poti, ki se imenuje Camino frances. Pot, ki pelje romarje od francosko-španske meje do Compostele, bi bila morala opraviti že lani, a upam, da sva v tem letu oba izboljšala kondicijo.

Pot bo trajala približno 30 dni, če bo vreme milo. Ob vrnitvi pa upam, da mi bo uspelo, da pred odhodom v Kanado sredi oktobra organiziram še kako predavanje, morda v Celovcu, Ljubljani ali pa celo v Trstu.

Srečno pot, profesor Priestly!

Peter Rustja

Vodila sta ga Karmina Šilec in Stojan Kuret Pevski tabor v Tolminu

Ideja, da bi se v Tolminu srečali pevci iz različnih delov Slovenije in zamejstva ter za to priložnost oblikovali poseben delovni zbor se je porodila pri Javnem skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. Cilj je bil jasen: z vrhunskima dirigentoma Karmino Šilec in Stojanom Kuretom izobraziti pevce, ki bodo nato pridobljeno znanje v svojih okoljih uporabili za kakovostno rast zbora, v katerem redno pojejo.

Zelo intenzivno delo je potekalo v času od 21. do 27. avgusta, sledili pa so štirje promocijski koncerti, najprej v Tolminu, nato v Novi Gorici, Velenju in Ljubljani. Namen projekta, ki naj bi postal tradicionalen, je ambicioznejšim pevcem ponuditi možnost za odlično zborovsko petje, za spoznavanje zanimivih skladb v različnih zasedbah in doživeti način dela dirigentov, ki zadnja leta dominirata v našem okolju. Tokrat so več pozornosti namenili ločenima sekcijama, moškemu in ženskem zboru, izziva pa je bil seveda tudi skupni nastop v mešani sestavi. Zbor, ki ima sicer samo "počitniško življenje", se pravi, da obstaja le v času tečaja, je presegel vsa pričakovanja; upravičenost in smiselnost take oblike izobraževanja so namreč potrdili koncerti, kjer je petje zazvenelo v veličastni in vrhunski podobi. Udeležili smo se tolminskega in novogoriškega koncerta. Predvsem v "domačem" okolju, v Tolminu, kjer so pevci preživeli dokaj naporen, a kreativno bogat teden, je bil odziv občinstva neverjetno spodbuden. Prepolna dvorana Solskega centra (že dolgo ni bilo tako) je med koncertom večkrat skandirala mladim pevcem, četudi je bil program precej težak in vsebinsko ne ravno populističen. Prvi del nastopa z ženskim zborom si je Karmina Šilec zamislila kot

oklepaj, ki z dveh strani močno objema bogato ustvarjalnost preteklega stoletja. Tako je zapisala v koncertnem listu: "Ko se je konec devetnajstega stoletja ženski zbor uveljavil kot samostojna glasbena formacija, so tudi na slovenskih tleh pričele nastajati prve kompozicije za takšno zasedbo (Ferjančič, Gerbič, Foerster, I-pavec). Romantične miniature. Glasbeno in vsebinsko zelo značilne za govorico prvih ženskih zborov. Ob prehodu v to stoletje pa je po naročilu mednarodnega projekta Sonbridge 2000 nastala skladba Upanje skladatelja Lojzeta Lebiča. Med tema stebroma, ki sta slovenski zborovski javnosti še dokaj neznan, o(b)staja bogata zakladnica skladb številnih slovenskih avtorjev." In del te zakladnice je dirigentka razkrila tudi na omenjenih koncertih. Predvsem je navdušila Lebičeva u-metnina, ki v svoji notrini združuje različne izrazne vrvine. Z visoke avantgardne svobode se "spusti" v območje arhaične preprostosti ljudskega napeva, kjer se približa iskreni verski izpovedi/molitvi. V nadaljevanju koncerta se je nadvse uspešno predstavil tudi zborovodja Stojan Kuret, ki je vodil moški del zbora. Z odličnimi interpretacijami je poustvaril nekaj skladb Marija Kogoja, Lojzeta Lebiča, Karola Pahorja (Oče naš Hlapca Jerneja je bil vzorna predstava v smislu zvočne dramaturgije, dinamike in "pripovedne" tehnike) ter noviteto (priredbno ljudskih napevov iz Rezije) Amroža Čopija. Zelo polno in bogato je zvenela tudi mešana sestava zbora. Vrhunsko predvsem v skladbi na ljudsko temo Marija Kogoja *Sunce izhaja*, za vedrejši sklep pa je poskrbela Karmina Šilec, ki je z mešanim zborom predstavila še venček latinskoameriških del.

Jože Štucin

GLOSSA JURIJ PALJK

O ograjah

Pa ne bom pisal o tistih ograjah, ki nas delijo na take in drugačne in so samo še en razlog več, da se delimo med seboj, namesto da bi solidarno živeli v dejavnem sožitju, ki je veliko več od toliko opevane strpnosti. Samo nekaj misli bi rad zapisal o ograjah, zidovih, takih in drugačnih živih mejah, ki zakrivajo naše vhode v hiše in stanovanja.

Sedaj se bo gotovo našel tisti, ki mi bo oporekal in dejal, da z zidovi in ograjami okrog hiše ni nič narobe, če pa vemo, da so pri nas od vedno imeli naši predniki (zvečine so bili kmetje) borjače, ki so tudi imeli ali pa so vsaj predvidevali zidove. Pa mu takoj odvrnem, da svetih krajev, kakršni so (bili) borjači nekdanjih malih in večjih primorskih kmetov, ne gre mešati z današnjo prozaično stvarnostjo, ker je naša stvarnost, v kateri živimo in jo še kako ustvarjamo tudi sami, preveč banalna in vulgarna, da prav obešenjaško in nesramno vulgarna, da bi sploh lahko kaj primerjali z njo! Borjače primerjati z današnjimi ograjenimi prostori, ki jih moramo iz vljudnosti

imenovati dvorišča?

Lepo vas prosim, ne preklinjajte po nepotrebnem!

Čez poletje ste gotovo imeli vsaj malce časa, da ste se lahko razgledali okrog in povsod ste okrog hiš, če ne stanujete ravno v središču Gorice, Trsta ali Ljubljane v enem zgodovinsko lepim stanovanju ali hiši, videli en sam zid in neizmerno veliko število takih in drugačnih ograj, vrat in vratice, živih in betonskih mej, mrež in mrežic, tudi zidove z nesramno ostrimi in nevarnimi konicami razbitih steklenic, da ja ne bi kakemu nepri-dipravu prišlo na misel, da bi splezal čez zid. Če k temu dodamo še televizijske kamere, take in drugačne elektronske vragolije, ki snemajo ali pa vsaj omogočajo lastniku, da gleda, ne da bi ga gledani videli, potem je mera našega ograjenega sveta polna!

Za visokimi, dolgimi, kratkimi in nizkimi, železnimi in mrežastimi, živimi in grmičastimi, odurno grdimi in umetniško kovanimi ograjami imamo danes pri nas svoje, njihove, vaše in naše domove.

Včasih se nasmehnem te-

mu ograjevanju brez potrebe in si mislim, da je to zato, da smo lahko zato v teh naših hišah brez vsake lepote in zato brez duše veliko bolj sami, kot bi sicer lahko bili, če vseh teh ograj ne bi bilo.

Niti ne ve se, zakaj je tako, a dejstvo je, da danes pri nas ne moreš niti kupiti več preproste vrstne hiše, ki jih v našem pristoru vsakdo pozna kot "villette a schiera", ne da bi s hiško že kupil tudi ograjo, pa naj bo tvoja hiška še tako majhna. Gotovo ima ograjico; tudi za preprost moški robček zemlje mora seveda stati odurna ograja, železna vrata, ki vodijo do garaže, običajno še daljinsko vodeni avtomatizem zraven, da ni treba iz avta, ko se pride domov...

Kaj nas sili, da se ograjujemo drug od drugega, kaj nas sili, da se zaklepamo drug pred drugim? Niste še nikdar pomislili, kako smešni ste, ko pred vrati svojega stanovanja ali hiše, ki bi morala biti vaš dom, vzamete iz torbice ali žepa deset ali več težkih klju-

čev, da lahko vstopite? Je to še dom? Gotovo to ni samo bojazen, da nas bodo okradli, gotovo ne! Ve se, da tatovi lahko pridejo povsod. V kraju, kjer živim, že leto dni čakamo, kdaj bodo okradli naše štiri hiše, kjer že deset let živimo v bližini štiri družine, ker smo še edini, ki jih doslej še niso.

Imamo preproste, odurno grde, a zato moderne hiše, vsi smo jih kupili zato, ker drugih in drugačnih tedaj ni bilo na prodaj, hiške z betonskim zidom in z ograjo seveda, z železnimi vrati in z "blindiranimi" zavarovanimi vhodnimi vrati. Prav to me skrbi, ker vem, da bodo lopovi, ko se bodo odločili, da nas olajšajo za nepotrebne stvari, morali priti v hišo skozi naša okna in bodo zato razbili najprej roletno in nato še steklo, kot so to naredili povsod v soseščini.

Ker sem krajo, dobesečno: čistko, v prejšnjem najemniškem stanovanju v središču mesta že doživel, vem, da ni blindiranih in še tako varovanih vrat, ki bi se kradljivcem

ne odprla, če le-ti hočejo, da se odpro. Ne vem sicer, kaj bodo pri nas kradli, ker vem, da knjig ne marajo in tudi televizorjev ne jemljejo več, ker iščejo samo denar in zlato, zlata pa pri nas ni več, ker so ga vsega že pred leti odnesli in mi je takrat debeli orožnik rekel, ko sva z ženo prijavila vdor in tatvino v stanovanju, naj mu pridem povedat, če bom kaj zvedel, kdo nas je okradel...

Pa bi vseeno raje videl, da bi naša hiša ne imela ograje in zidu v dolgočasni Furlanski nižini, v tisti dolgočasni ravnini, kjer ljudje delajo umetne, ogabne hribčke za svoje hiške in vile, medtem ko ljudje v hribih z buldožerji ravnaajo zemljo, da bo stala na ravnem! A kaj, češ, zgradili so jo, dobesečno na njivi so postavili ograjo okrog naše hiše in zraven pustili stezo, ki so jo seveda dobro in skrbno zabetonirali ter dobesečno ob stezi postavili novo betonsko in mrežasto ograjo..., le-to za sosede. Seveda imam okrog hiše lep razgled na take in drugačne hiše, vse z ograjami! Ste kdaj pomislili na to, da

skorajda ne poznate več človeka, ki ne bi živel v hiši za ograjo in za zidovi, v hiši, na kateri antena oznanja, da tudi tam samujejo ljudje, prav tako kot v soseščini, kot povsod...

Če dobro pomislim, imam samo enega porijatelja, ki (koliko časa še?) nima nobene, zares nobene ograje okrog svoje lepe, preproste hiše sredi naše narave. Vsi drugi okrog njega imajo ograje. Da ja ne bi prišel nihče noter, da ja nihče ne bi prišel na obisk! Kakšen užitek se je pripeljati k njemu! Dobesečno pred hišo parkiram; če ga ni doma, pustim listek, a dejstvo, da me je pustil do hiše, je skoraj toliko vredno, kot da bi me povabil v hišo!

Ograje so namreč tudi zato, da odganjajo ljudi, predvsem zato, da smo bolj sami, samozadostni, da "se imamo lepo". Sami, za ograjo sicer, a sami, na varnem seveda.

Da nekateri kar ob ograji in za ograjo sprejemajo ljudi, obiskovalcem niti vrat ne odpro, seveda ni potrebno pisati. Samo okrog sebe glejte, ljudje, opazujte!

patjk@noviglas.it

Med Slovenijo in Hrvaško najslabši odnosi doslej

EU nasprotuje enostranski razglasitvi izključnega gospodarskega območja

Napoved Hrvaške, da bo razglasila t.i. izključno gospodarsko območje oz. cono na Jadranskem morju, je vzbudila ogorčene proteste v Sloveniji, saj po mnenju vlade, političnih strank in izvedencev za morsko pravo tega ne more storiti brez predhodnega dogovora s sosednjimi državami. Polemike med politiki in javnimi občili v Zagrebu in Ljubljani se stopnjujejo in ozračje je nabito s čustvi, kar je povzročilo naglo poslabšanje odnosov med sosednjima državama. Za slabe jih je ocenilo 63,6% udeležencev javnomnenjske raziskave, ki jo je opravil osrednji slovenski časnik *Delo*, hrvaška revija *Globus* pa je v novi številki zapisala, da ima Hrvaška med vsemi državami, naslednicami nekdanje Jugoslavije najslabše odnose s Slovenijo. V neki anketi, ki jo je pred dnevi izvedel časnik *Dnevnik* v Ljubljani pa je več kot polovica sodelujočih povedalo, da si ne bi želelo imeti za sosedo Hrvaško. Skoraj 43% udeležencev bi se v primeru nadaljnega zaostrovanja odnosov med državama odpovedalo počitnicam na Hrvaškem. Znani komentator časnika *Delo* Boris Jež se zavzema za protiukrepe in je v zvezi s tem zapisal naslednje: "Ni protiukrepov. Turistične agencije reklamirajo Hrvaško kot Gorenjsko ali Primorsko, vsi vodilni politiki, razen predsednika države dr. Janeza Drnovška, so letovali na hrvaških otokih, ko da še niso slišali za španska ali grška letovišča. Ropova vlada bo do

onemoglosti podpirala vključevanje Hrvaške v EU, medtem pa bomo po vsaki turistični sezoni dobili kakšno brco od zadaj". Mate Granič, nekdanji hrvaški zunanji minister, bi Slovenijo prisilil k arbitraži glede razglasitve izključnega gospodarskega območja, namestnik zunanje-

ga ministra Ivan Šimonovič pa pravi, da se Hrvaška o omenjeni zadevi ne bo posvetovala s Slovenijo. Najbolj grobe in nadute izjave daje Zlatko Tomčić, predsednik Sabora (hrvaškega parlamenta), in predsednik Hrvaške kmečke stranke, ki je reviji *Globus* dejal, "da je treba s Slovenci ravnati bolj ostro". On je povzročil tudi diplomatski incident, ko je po srečanju z italijanskim veleposlanikom na Hrvaškem Alessandrom Grafinijem izjavil, da Italija soglašča s razglasitvijo izključnega gospodarskega območja. Bil je demantiran z izjavo odpravnice poslov italijanskega veleposlanstva v Sloveniji, Adriane Apollonio, ki je poudarila, "da je Italija zainteresirana za celovito

zaščito Jadranskega morja s sodelovanjem vseh zainteresiranih držav na tem območju, tudi Slovenije. Italija bo spoštovala interese Slovenije in jo bo vključila v kakršnekoli dogovore s Hrvaško glede vzpostavitve izključne ekonomske cone". Komentator v zagrebškem časniku *Vjestnik* pa je v kampanji zoper Slovenijo šel še dlje, saj je zapisal, "da bi naša država zdaj zelo težko izpolnila pogoje in merila za vstop v EU. Kljub vsemu pa žal ostaja dejstvo, da je slovenska pot v Evropo čista in odprta, hrvaška pa polna preprek." V Sloveniji so komentari o nameravani hrvaški razglasitvi izključnega gospodarskega območja bolj uravnoteženi.

Po izmenjavah not zunanjih ministrstev, obtožbah in protiobtožbah z obeh strani in po povečanju napetosti v odnosih med Hrvaško in Slovenijo, je stališča o izključnem gospodarskem območju 28. avgusta sprejela tudi slovenska vlada. Njeni sklepi izhajajo iz treh dejstev. Slovenija poudarja, da je imela vedno, tako v nekdanji SFRJ kakor tudi po njenem razpadu, neposreden teritorialni izhod na odprto morje in da ima zato tudi epikontinentalni pas in pravico do razglasitve svoje izključne gospodarske cone. Preden bi Hrvaška razglasila svoje izključno gospodarsko območje, ali kakršno drugo cono, je treba dokončno urediti problem meje med državama. Razglasitev kakršne koli izključne cone v Jadranskem morju brez dogovora

vseh zainteresiranih držav pa je neomogoča".

Zunanji minister dr. Dimitrij Rupel (na sliki) je opozoril, da bo Slovenija s svojimi ukrepi v omenjeni zadevi delovala izključno tako, kot je to predvideno v EU. Stališče evropske komisije glede ustanavljanja izključnih gospodarskih con je v pismu, ki sta ga zunanji minister dr. Dimitrij Rupel in Franc But, minister za kmetijstvo prejela 29. avgusta, pojasnil Franz Fischer, evropski komisar za kmetijstvo in ribištvo. Zapisal je, "da je evropska komisija v okviru reforme skupne ribiške politike sprejela akcijski načrt za ohranitev in trajnostno izkoriščanje ribiških virov v Sredozemlju. Evropska komisija teži k vzpostavitvi ribiških zaščitenih con in obenem izključuje razpravo o zasnovi izključnih gospodarskih območij".

Odnose med državama je še bolj razburkala izjava hrvaškega zunanjega ministra Tonina Picule, ki je v nedeljo, 31. avgusta, v pogovoru za časnik *Slobodna Dalmacija* v Splitu dejal, da Slovenija nima izhoda na odprto morje. Slovensko zunanje ministrstvo je takoj odločno protestiralo, hkrati pa je našega veleposlanika na Hrvaškem Petra Bekeša poklicalo na posvetovanje.

Na omenjeno izjavo se je odzval tudi predsednik državnega zbora Borut Pahor. Poudaril je, "da stik Slovenije z odprtim morjem ni stvar, ki bi bila v pristojnosti politične volje hrvaške strani."

Marjan Drobež

Odprto pismo županom in svetnikom dvanajstih občin

Forum za Goriško predlaga ustanovitev samostojne goriške pokrajine

Bila bi tudi pomembna spodbujevalka sodelovanja s Slovenci v Italiji

Predstavniki Forum za Goriško, to je organizacije civilne družbe, so časnikiarjem 27. avgusta izročili in utemeljili odprto pismo glede oblikovanja pokrajin kot druge stopnje krajevne samouprave v Sloveniji. Poslali so ga v oceno in sprejem županom in svetnikom občin Ajdovščina, Bovec, Brda, Cerkno, Idrija, Kanal ob Soči, Kobarid, Miren-Kostanjevica, mestne občine Nova Gorica ter občin Šempeter-Vrtojba, Tolmin in Vipava.

V dokumentu Forum za Goriško polemizira s pobudo šestih poslancev, med njimi so štiri iz južne Primorske, dva pa z ljubljanskega območja, naj bi celotna Primorska imela samo eno pokrajino, najbrž s sedežem v Kopru. Goriška naj bi torej ne bila samostojna pokrajina, čeprav se je kot enotno zemljepisno območje z važno vlogo tudi pri ohranjanju slovenske prisotnosti ob meji z Italijo začela razvijati že pred več kot tisoč leti. Predstavniki Forum za Goriško Sergij Pelhan in dr. Cvetko Vidmar sta opozorila, da pobuda o Primorski kot eni pokrajini "prebivalcem Goriške zanika pravice, da v zadevah svojega območja, ki se tičejo samo njih, kot so promet, skrb za okolje, zdravstvo, šolstvo in druga, odločajo sami. Predlog šestih poslancev v imenu "razvoja" odreja Goriški pravico do lastne pokrajine, ki je važen instrument pospeševanja razvoja na najrazličnejših področjih,

vključno z izkoriščanjem sredstev iz državnih in evropskih skladov. Sicer pa pobuda meri na likvidacijo Goriške, ki je ena od dejansko obstoječih pokrajin v Sloveniji, ki dobro delujejo tudi v skladu s politiko in usmeritvijo EU".

V pismu je naštetih še več drugih dejstev in argumentov, ki naj bi dokazovali škodljivost pobude za ustanovitev le ene pokrajine na Primorskem ter utemeljenost oblikovanja Goriške pokrajine. Tako je zapisano, "da Primorska ni zemljepisno zaokroženo območje. Njena delitev na južni in severni del je splošno sprejeta. Severni, to je goriški del, obsega porečje Soče, kar ga je v Sloveniji, in tisti del Krasa, ki gravitira k Novi Gorici. Južni del pa obsega Slovensko Istro oz. obalo in del Krasa, ki gravitira h Kopru. Dejstvo je, da se večji del družbenih, gospodarskih in kulturnih odnosov odvija v vsakem od obeh delov posebej. Ta dejstva so "kot na kožo" napisana goriški pokrajini. Pobuda šestih poslancev tudi ne upošteva in sploh ne omenja stališča skupine strokovnjakov, ki so za Državni zbor pripravili poročilo o členitvi Slovenije na pokrajine. Strokovnjaki so se izrekli za ustanovitev osmih pokrajin v državi. Med njimi je tudi Goriška. Naše pokrajine bi bile primerljive s pokrajinami ali drugače poimenovanimi enotami druge stopnje lokalne samouprave v tujini. Ob naši meji so take enote Tržaška, Goriška in Videmska pokrajina. Če bi bila sprejeta pobuda šestih poslancev, bi Goriška postala povsem odrinjena od tokov razvoja, tako rekoč mrtev rokav v Sloveniji. Taka politika se je že doslej izvajala in je Goriško gospodarsko in družbeno osiromašila. Prizadeti so bili industrija, promet in zveze, ukinjena je bila Goriška kreditna banka, zmeraj manjše pa so tudi možnosti za ustanovitev univerze v Novi Gorici.

Odprto pismo Forum za Goriško, v katerem se ta organizacija zoperstavlja oblikovanju samo ene pokrajine za vso Primorsko, zavzema pa se za ustanovitev Goriške pokrajine, so podprli tudi Območno združenje zveze združenj borcev, Klub goriških študentov, Goriško društvo za kakovost bivanja, civilnodružbeno gibanje Mavrica in Društvo Goričanov v Ljubljani.

M.

OBVESTILA

VPISABOMNAJA za koncertno sezono 2003/2004 glasbeni abomna in Hitove muze: v septembru vsak delavnik od 8. do 14. ure v 1. nadstropju Kulturnega doma Nova Gorica (Bevkov trg 4). Za informacije: tel. št. 003865 3354010.

Pričetek novega šolskega leta v Sloveniji

Obvezna osnovna šola odslej devet let

Osnovne šole v novem šolskem letu obiskuje nad 178 tisoč učencev, srednje šole raznih usmeritev in stopenj pa nad 105 tisoč dijakov

V Sloveniji se je v ponedeljek, 1. septembra, začelo novo šolsko leto v osnovnih in srednjih šolah, kar je za učence oz. dijake ter njihove starše zelo slovesen in življenjsko važen dogodek. Razvoj osnovnega in srednjega šolstva je po vsebinski in pedagoški plati in glede na velika sredstva, ki jih v obe obliki vzgoje in izobraževanja vlagajo država in občine, hiter in zadovoljiv. Največja vrzel v osnovnem šolstvu pa je v tem, da država vanj noče uvesti verskega pouka. O tem je pred začetkom novega šolskega leta govoril tudi ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Franc Rode, ki je opozoril, da Slovenija ostaja edina država, kjer poučevanje verouka v osnovnih šolah ni dovoljeno. To dejstvo so kritizirale tudi razne civilnodružbene organizacije, skupine in posamezniki, toda vse takšne kritike je v nekoliko arogant-

nem tonu zavrnil dr. Slavko Gaber, minister za šolstvo, znanost in šport.

Največja novost novega šolskega leta je nemara ta, da bo povsod uvedena obvezna osnovna šola, ki bo trajala devet let. Osemletke so bile torej odpravljene. Otroci se vključujejo v osnovno šolo s šestim letom starosti. V prvem razredu bosta otroke poučevali dve učiteljici. Prva bo vodila pouk, druga, ta bo morda vzgojiteljica, pa bo skrbel za potrebe učencev, kot so zanje zagotovljene v otroških vrtcih. Ta dualizem v vzgoji v prvem razredu osemletke je med nekaterimi pedagogi vzbudil razne pomisleke.

Po podatkih, ki so jih za naš časnik posredovali z ministrstva za šolstvo, znanost in šport, bo v novem šolskem letu 448 osnovnih šol v Sloveniji obiskovalo 178.387 učencev. Od omenjenega skupnega števila bo prvo-

šolčkov, to je tistih, ki bodo začeli obiskovati osnovno šolo, nad 26 tisoč. To število v primerjavi s prejšnjimi leti ostaja skoraj nespremenjeno. Vseh učiteljev v osnovnih šolah pa je 14.466, v lanskem šolskem letu pa jih je bilo 13.796.

V srednjih šolah raznih stopenj, vrst in usmeritev ne bo večjih sprememb. Od 148 srednjih šol je kar 70 takih, ki imajo gimnazijski program in je zanje tudi največje zanimanje. V srednje šole se je v novem šolskem letu vpisalo okoli 103 tisoč dijakov, poučevalo pa jih bo 7.538 profesorjev oz. drugih strokovnih delavcev.

V tem pregledu stanja in ravni osnovnega in srednjega šolstva v Sloveniji naj poudarimo, da država in občine namenjajo velika sredstva v naložbe za tehnološko opremljanje šol, denimo, z računalniki, pa tudi za večanje učbe-

niških skladov. V teh skladih, ki jih imajo v skoraj vseh osnovnih in srednjih šolah, si učenci oz. dijaki učbenike lahko sposodijo. Zanje plačajo tretjino nabavne cene, po kateri je učbenik kupila šola. Tako zainteresi zlasti iz revnejših družin za komplet učbenikov, ki v povprečju stane štirideset tisoč tolarjev, plačajo samo približno trinajst tisoč tolarjev. V gradivu za naš časnik, ki ga je poslalo Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, je glede osnovnega in srednjega šolstva na narodnostno mešanih območjih zapisano: "Na narodnostno mešanih območjih v Slovenski Istri se vzgoja in izobraževanje izvajata za pripadnike italijanske narodnostne skupnosti v italijanščini, obvezen pa je pouk slovenščine. Na tem območju pa je v slovenskih osnovnih in srednjih šolah obvezen tudi pouk italijanščine. Na narodnostno mešanem območju, kjer živijo tudi pripadniki madžarske narodne skupnosti (v Prekmurju), poteka pouk v osnovni in srednji šoli dvojezično, torej v slovenskem in madžarskem jeziku".

M.

Družba HIT

Mirko Brulc član nadzornega sveta

Na skupščini delniške družbe HIT v Novi Gorici so sprejeli predloge njenega nadzornega sveta in uprave o delitvi bilančnega dobička, doseženega v letu 2002. Leto je znašal skoraj 3 milijarde 117 milijonov tolarjev. Za nagrade članom nadzornega sveta so razdelili 13 milijonov 800 tisoč tolarjev, za nagrade članom uprave pa so odobrili 24 milijonov 500 tisoč tolarjev. Preostali bilančni dobiček v višini skoraj milijarde 740 milijonov tolarjev pa je ostal nerazporejen.

Tudi višina dobička, doseženega v lanskem letu, kaže, da HIT, ta velika družba za igralništvo v Novi Gorici, dobro in uspešno posluje. Na omenjeni skupščini so člani sprejeli sklep o razrešitvi Črtomirja Špacpana kot člana nadzornega sveta in na njegovo mesto imenovali Mirka Brulca. Gre za nekdanjega in sedanjega župana mestne občine Nova Gorica.

M.

Nasveti varčevalcem

Obdavčenje prihrankov (2)

Prvi Režim (it. Regime della dichiarazione). Varčevalec plača bodisi na dohodek iz kapitala (npr. kuponi na državne vrednostne papirje ali dividenda na delnico) kot na druge dohodke (npr. presežki pri prodaji delnic ali obveznic) davek v višini 12,5 %. Druge dohodke (it. redditi diversi) mora davkoplačevalec vpisati v obrazec za dohodnino, kar postane včasih zelo zahtevno. Na ta način izgubi tudi vsako anonimnost pred davčno oblastjo. Poleg tega zakon ne dovoljuje kompenzacij med dohodki iz kapitala in drugimi dohodki, ki lahko imajo seveda negativen predznak (npr. izguba pri prodaji delnic ali državnih vrednostnih papirjih). Prednost tega režima stoji v tem, da davkoplačevalec plačuje davek samo na presežkih, ki jih je dejansko vnovčil.

Drugi Režim (Regime del risparmio amministrato). Izbira za to obliko plačevanja davkov prinaša vlagatelju znatne olajšave. Za vse davčne obveznosti poskrbi namreč banka. Davčna stopnja ostane vsekakor 12,50%. Nadalje davkoplačevalec ohrani popolno anonimnost. Namreč prijava v dohodnino ni potrebna in banka ni dolžna sporočiti davčnim oblastem finančne operacije, ki jih je varčevalec opravil v poslovnem letu. Kot pri prvem režimu davkoplačevalec plača davke samo na presežkih, ki jih je dejansko vnovčil. Tudi pri tem načinu plačevanja davčnih terjatev ni možna

kompenzacija med dohodki iz kapitala in drugimi dohodki, kar je neugodno za vlagatelja.

Tretji Režim (it. Regime del risparmio gestito). Z razliko od prejšnjih dveh načinov plačevanja davkov lahko pride v tem režimu do kompenzacije med dohodki iz kapitala in drugimi dohodki. Varčevalec lahko namreč odšteje negativne rezultate, ki izhajajo iz drugih dohodkov. Tako zniža obdavčenje. Tudi pri tem režimu davkoplačevalec ohrani popolno anonimnost. Banka opravi vse operacije in davčna stopnja ostane ista. Z razliko od ostalih dveh režimov dohodki so obdavčeni v trenutku, ko dozorijo. Vlagatelj preko posrednika plačuje torej davek na dohodke, ki jih ni še vnovčil.

Vsak sistem ima prednosti in neugodnosti za varčevalca. Slednji mora izbrati njemu najbolj primerno obliko. Izbira enega ali drugega režima vsekakor ne prinaša vlagatelju bistvenih olajšav glede stopnje obdavčitve.

Za obdavčenje večine oblik varčevanja pride v poštev eden od treh režimov. Izjemo predstavljajo investicijski skladi, za katere je po zakonu obvezno tretji sistem. V tem primeru družba za upravljanje skladov poleg vlaganja premoženja varčevalcev v vrednostne papirje dodatno skrbi za vse davčne obveznosti. Cene kvot, ki jih objavljajo dnevnik, že vključujejo davek.

Stojan Pahor

Apimondia 2003

Slovenija posladkala svet

Čebelarjenje - način življenja. Geslo mednarodnega čebelarskega kongresa Api-

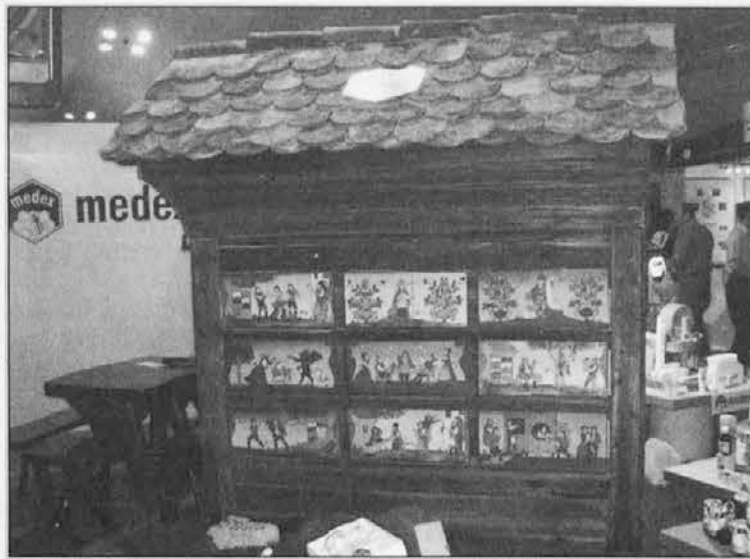
je slovenski način čebelarjenja postal učitelj širom po srednjeevropskih državah. In

peti čebelarjev, je bila posvečena velika pozornost, saj je največji problem pri zdravljenju bolezni čebel prav uporaba kemičnih sredstev, ki onesnažujejo končni produkt.

Čebelarska farmaceutika gre v smer iskanja možnosti obvladovanja čebeljih bolezni brez uporabe zdravil. Veliko pozornost so organizatorji posvetili tudi biotski raznovrstnosti ter vzdrževanju avtohtonih čebel. V Evropi obstaja namreč velika nevarnost, da bi čebe-

Sloveniji važen vir medenja, saj je kakih 70 odstotkov medu netvetnega izvora, imenujemo ga tudi gozdni med. Izpostavljen je bila tudi vloga čebel v kmetijstvu, saj so te žuželke prve pomladanske oprasovalke in opravijo kar 80% vseh posegov.

Srečanje Apimondia pa je pomembno predvsem zaradi tesnega sodelovanja med strokovnjaki in čebelarji, med znanostjo in prakso. Ni namreč drugih kongresov, ki bi bili znanstvene in obenem poljudne narave. 38. svetovni čebelarski kongres sta namreč spremljala čebelarska razstava *Api Expo 2003*, ki je bila seveda tovrstna letošnja največja pobuda na svetu (razstavljalcev je bilo preko 130 iz vseh petih kontinentov), kjer je bilo čebelarjem na voljo prav vse za uspešno delo in potešitev "svetovnih

larji vse vrste čebel spojili v enotno ali uniformirano mešanico, znatraj katere bi poskušali vzrejati posamezne selekcije povsem na novo. Hud problem je s tem v zvezi nastal na Apeninskem polotoku, kjer je italijanska čebela utrpela močne genetske kontaminacije tujih čebel, v Sloveniji pa je stvar še pod kontrolo. Kongres je torej želel dati jasne smernice o bogastvu avtohtonih čebel. Velik poudarek so organizatorji polagali tudi na raziskave o gozdni mani. To je sladka snov, ki zaradi listnih pršic nastaja na gozdnem drevju in je v

še danes ima v našem prostoru prav posebno mesto, ker čebela ni "krava molznica" je prijateljica in sopotnica človeka.

Največji kongresni dogodek, ki jih je kdaj videla Slovenija, preko dvatisoč prijavljenih čebelarjev iz vsega sveta, da o dnevnih obiskih sploh ne govorimo, 200 predavanj na sedmih plenarnih zasedanjih in 17 vzporednih simpozijih, 1100 strokovnjakov in znanstvenikov iz 84 različnih držav, predstavitev in debata o najnovejših dosežkih v čebelarstvu: to in marsikaj drugega je vseboval strokovni program Apimondije. Vsake pol ure so se v Cankarjevem domu vrstila predavanja o apiterapiji, o kakovosti in standardih medenih izdelkov, o virusih, ki ogrožajo čebeljo vrsto. Slednji tematiki, ki je pravi trn v

medenih izzivov", ter Medena tržnica, razstava slovenskega medu in medenih izdelkov. MR

Gerti Schnabl, druga z leve zgoraj

S 1. STRANI

Ljudje so...

Mnogi smo jo poznali tudi kot odlično altistko priljubljenega Višarskega kvinteta. Skupina, tako so nam povedali, bi morala ravno v petek nastopiti v kraju Pock na Koroškem, a ženske iz Kanalske doline so se odločile, da zaradi silnega neurja in težav v prometu odpovejo koncert.

Nihče ne zbeži svoji usodi. Tudi Ukve niso. V petek pod večer, ko je g. Mario Gariup stopil v cerkev, da bi opravil večerno mašo, je bila že voda v cerkvi. Nemudoma so začeli zvoniti, ukljanska civilna zaščita je začela pozivati ljudi, naj zapustijo domove. Ukljani so hiteli, saj so dobro vedeli, kaj se lahko zgodi, če Ukva podivja. Pred sto leti, 13. septembra 1903, je namreč podobna katastrofa že prizadela vas in v zgodovinskem spominu vasi je zaveš, da se je le z begom mogoče rešiti pred silo narasle vode, ki s seboj vali v dolino kamenje in polomljena debla. To je dobro vedela tudi Gerti Schnabl, saj je bila med organizatorji spominske svečanosti, ki naj bi obeležila prav tragični dogodek iz pred sto let.

V nedeljo popoldne sem smel stopiti v uničeno vas. Orožniki so puščali vanjo le to-

vornjake, ki so odvažali naplavljeni material, pesek, kamenje in les na planjavo pod staro žičnico pri Ovcji vasi, in gasilce z vozili, domačine, ki so odnašali svoje stvari, ter častnike.

Voda v strugi Ukve je silno drla, zlasti pod pokopališčem, mimo mesta, kjer je do petka zvečer stal zvonik, ter sosednje lipe in hiš pod njo. S svojo silo je izpodkopavala temelje tem zgradbam. Bagri so zato hiteli s poglabljanjem struge, da bi tako ustvarili pogoje za čim lažji odtok vode. Utrjevali so nasip pod cerkvijo, da bi preprečili ponovno poplavo, in hiteli s čiščenjem struge neposredno pod mostom in nad njim čez državno cesto. Gasilci pa so odstranjevali blato in črpali vodo iz pritličnih prostorov hiše, kjer je živela Gerti. Hodili smo po vasi, na naplavini, ki je bila ponekod tudi več kot 2 m visoka, saj smo bili na ravnih balkonov nekaterih hiš. V nekaterih pritličnih prostorih je naltčenega toliko lesa in peska, da ni mogoče povedati. Sila vode je odnašala avtomobile in pohištvo, podirala tudi železna vrata in sploh vse, kar je našla na poti.

Položaj so pregledovali nekateri pripadniki domače civilne zaščite in pomagali, kjer

so le mogli. Med temi je tudi Peter Gerdol, prijatelj iz Trsta, ki si je ustvaril družino v Žabnicah in je zaposlen pri turističnem podjetju Promotur. Hodiva po vasi in si ogledujeva posledice ujme. Prizadeto mi pripoveduje o tej nesreči in o naporih, da bi omejili škodo. Že v soboto so začeli čistiti v gornjem delu vasi, a prišlo je novo poslabšanje vremena. Ponoči je spet začelo močno deževati in v nedeljo zjutraj je bilo naravnost dramatično. Ukva je kljub zasilnim nasipom in poglabljanju struge nasproti cerkve, ki brez zvonika nemo priča o silovitosti vode, prestopila breg in spet drla mimo stare mlekarne v vas. Odgovorni za reševalne akcije v vasi so se na hitro odločili, da se umaknejo. Prebivalci Ukev, ki so še vztrajali v vasi, so dobili zatočišče pri sorodnikih ali v vojašnici La Marmorata na Trbižu. Skupno gre za kakih 250 ljudi. Tam jih je v nedeljo popoldne obiskal tudi videmski nadškof Brolo, ki se je srečal tudi z voditelji reševalcev in z duhovniki, ki delujejo na tem področju, da bi uskladili posege Karitas za prizadeto prebivalstvo.

Peter Gerdol mi še pove, da so reševalci v nedeljo iz Ukev hiteli v Žabnice, saj je voda pod starim mlinom hitro

naraščala zaradi neke ovire v strugi pod mostom. Nevarnost je bila že velika, da bi voda prestopila bregove, ko jim je uspelo odstraniti naplavljeni les in odtok je bil rešen. Podobne situacije so se, po njegovem pripovedovanju, ponavljane tudi v številnih drugih krajih v Kanalski dolini. Iz varnostnih razlogov so izselili tudi prebivalce nekaterih hiš pri Rablju, saj nad cesto za Predel že vrsto let grozi plazina, za katero ni mogoče vedeti, kdaj bi se lahko odtrgala. Podobni primeru na Predele, nad Ukvami, Lužnicami in Naborjetom, kakor tudi nižje, nad Tabljo in Moznico v dolini Aupe, kjer je od sveta odrezenih pet vasi oz. zaselkov, redno nadzorujejo tudi s helikopterji.

V Ukvah in drugih vaseh ter zaselkih prizadetega področja so z olajšanjem opazili, da je v nedeljo sneg pobelil vrhove najvišjih okoliških gora. To je za domačine znak, da se bo vreme ustalilo. V ponedeljek, 1. septembra, si je prizadeto področje ogledal odgovorni za vsedržno upravo civilne zaščite Bertolaso. V Naborjetu se je srečal z deželnim odbornikom za civilno zaščito Morettonom in odborom za nujne posege, ki ga sestavljajo župani prizad-

detih občin, predstavniki sil javnega reda, izvedenci za hidrogeološka vprašanja in tehniki sodelujočih ustanov. Na sestanku so obravnavali stanje in okvirno ocenili škodo na cestah, mostovih in drugih infrastrukturah ter na stanovanjskih hišah. Po prvih ocenah, ki jih je že v soboto izrekel predsednik deželnega odbora Illy, ko si je ogledal prizadete kraje, bo škoda gotovo presega več milijonov evrov. Na sestanku so začrtali

SOZALJE

Ob tragični smrti gospe Gerti Schnabl, članice Višarskega kvinteta, izrekata občuteno sozalne pevski skupini in svojcem Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice.

Jesenski del Drage mladih

Ali dovolj izkoriščamo znanje?

Draga mladih je - skupaj s študijskimi dnevi Draga - tik pred začetkom. Kljub temu namreč, da se je glavna Drage mladih letos odvijala v Piranu julija meseca, se ta prireditev nadaljuje tudi v jesenskem času.

Tokrat bo sicer jesenska Draga mladih nekoliko krajša kot običajno: mladi bodo na Opčinah priredili okroglo mizo in kulturno zabavni program, in sicer v **soboto, 6. septembra**. Vsebinsko bo jesenski del nadaljevanje razprav iz Pirana, predavanju in razpravi pa bodo lahko sledili tudi novi slušatelji.

Ob 10. uri bo torej okrogla miza z naslovom *Znanje-povezovalna moč Slovencev*. Na okrogli mizi bodo sodelovali: dr. Peter Vencelj, univerzitetni profesor, bivši minister za šolstvo, bivši predsednik Slovenskih katoliških izobražencev in bivši sekretar za Slovence po svetu, dr. Darja Piciga, strokovnjakinja s področja šolstva in znanosti, in Martin Turk, študent akademije za gledališče, ra-

o povezovanju med mladinskimi organizacijami, zvečer pa s kulturno zabavnim programom, je namenjen ponovnemu srečanju vseh udeležencev piranskega dela Drage mladih kot tudi vsem, ki se vedno radi vračajo na Drago mladih. Organizatorji upajo, da bodo mladi navdušeni tudi nad Opčinami, tako kot so bili nad Piranom. Zanimivo je bilo odkriti, kako in zakaj so se mladi odločili za udeležbo na poletnem delu prireditve in kako so jo ocenili. Zbrali smo nekaj mnenj, ki jih objavljamo.

Pija (Ljubljana) - Za Drago mladih sem slišala najprej od enega, potem od drugega, potem pa jih je vedno več šušljalo, da se nekaj podobnega organizira. Kaj nekaj bi to bilo?

lotno sceno" začinila še dobra družba, lahko rečem, da bi se Drage mladih v Piranu ali pa kakem drugem primorskem mestu z veseljem še enkrat udeležila.

Jure (Šentjošt) - Bilo je super. Veliko ljudi, Piran, morje, zanimivi gostje, delavnice. Všeč so mi bili večeri - Petan, Jaušnik. Razveseljila sta me odziv na delavnicah in prava pripravljenost za delo. Dobra mešanica resnega dela in zabave. Morje je veliko pripomoglo k uspehu.

Mogoče je bilo malo preveč ljudi oz. nismo se z vsemi spoznali. Družabni del je bil malce preslabo organiziran - lahko bi določili plažo, kjer se vsi skupaj kopamo, zvečer šli skupaj v Portorož... Škoda je bilo, da so se ljudje po koncu delavnic in okroglih miz v majhnih skupini-

dio, film in televizijo v Ljubljani, asistent režije pri filmu *Nikogaršnja zemlja*, zmagovalac nagrade za najboljši študentski igrani film na festivalu GO EAST v Wiesbadnu, zmagovalac študentske Prešernove nagrade za leto 2002.

Govor bo o tem, ali je znanje v Sloveniji in v zamejstvu dovolj izkoriščeno za napredek in dobrobit skupnosti. Študentje so kritični in obtožujejo državo, da je premalo pozorna na kvaliteto in na potencial mladih izobražencev. Univerza je tudi premalo prožna in nudi premalo možnosti za razvoj ustvarjalnosti mladih. Znanje bi lahko bilo povezovalna moč Slovencev, v resnici pa prevladuje občutek, da Ljubljana sploh ne zna izkoristiti potenciala zamejcev, ki študirajo v prestolnici, Trstu in zamejstvu pa večina nima ta nič od velikega števila mladih iz Slovenije, ki študirajo pri nas... Tema je torej široka in se da osvetliti z več zornih kotov.

Draga mladih, ki se bo po kosilu nadaljevala z debato

Zdelo se mi je najbolje, da "vest" preverim iz prve roke. Borisa (koordinator projekta op.ur.) sem ob prvi priložnosti temeljito izprašala. Našel mi je nekaj gostov, potem pa sem za nekaj časa pozabila na vse skupaj, dokler nisem ugotovila, da so se na Drago prijavili skoraj vsi moji bivši gimnazijski sošolci. Zato sem se tudi sama vrgla v akcijo. Pozanimala sem se, ali je sploh še kaj prostih mest. In tako sem se punca iz pamtiveka seveda prijavila prek interneta, ker smo že v tretjem tisočletju. Jaz pa sem hotela poslati kartico...

To je bil začetek. In nikakor mi ni bilo žal, da sem šla. Delavnice so se mi zdele zanimive. Organizacija je bila kar v redu; malce pa me je razočaral zaključni večer, ki naj bi predstavil posamezne delavnice in zaokrožil celotni forum.

Mene namreč ni prepričal, da sem se udeležila intelektualnega foruma mladih. Piran kot lokacija pa je bila zadetek v polno, še posebej zaradi Cafe teatra in seveda sonca in morja. Ker pa je "ce-

cah raztepli vsak po svoje. Dopoldanske okrogle mize bi lahko bile daljše. Recimo Rudija Šeligo bi si želel malce več slišati, prav tako Jambreka in Žekša.

Luka (Ljubljana) - Za Drago mladih sem izvedel od koordinatorja. Drugi so verjetno zvedeli preko letakov, ki so jih delili naokoli... Razloga, ki sta me prepričala, da se udeležim Drage mladih sta bila predvsem dva: tema se mi je zdela zanimiva, poleg tega pa se poznal kar nekaj prijateljev, ki so ravnotako nameravali na Drago - in tako dobre družbe ne bi zamudil za nič na svetu. Kot se je izkazalo se nisem motil, družba je bila super, zabava ravno tako, predavanja in delavnice zelo zanimive. Okrogli mizi sta bili super, druga nekoliko boljša, pa vendar. Od gostov bi še posebej omenil Šeligo in Jambreka, pa tudi Debeljaka in Kovača. Ti so se mi najbolj vtisnili v spomin... Glede lokacije pa ni kaj pripomniti - idealna!

Sara Magliacane
in Breda Susić

Trženje z živimi blagovnimi znamkami Zvezdniški duhovi iz komercialne Aladinove svetilke (8)

Pojav zvezdnitva ima svoje korenine trdno zasajene v osebnostih potencialnih zvezd. Da se mala rastlina spremeni v rodovitno drevo, ki prinaša težke denarce, je potrebna posebna nega in skrb za kateri poskrbijo zainteresirani "kmetovalci" - mediji in oglaševalci. Mala rastlina - potencialna zvezda - si mora hkrati priboriti dovolj življenjski prostor pod soncem javnosti in javnega mnenja. To seveda še ni vse. Prva, zelo pomembna stopnja procesa rasti mogočnega drevesa - superzvezdnika svetovnega merila - so "genski" zapisi, ki so shranjeni že v samem semenu in ki se z ustreznim nego razbohotijo in spremenijo malo rastlino v veliko rodovitno drevo. Mediji in oglaševalci torej superzvezdnika ne ustvarijo popolnoma na novo: njihova naloga je ta, da za javnost zanimive osebnostne in fizične lastnosti potencirajo ali nekoliko prilagodijo in manipulirajo.

Katero so značilnosti, ki so jih velike firme videle v Jordanu, svetovnem superzvezdniku po antonomaziji? V svoji analizi se bom naslonil na ugotovitve Michaela Erica Dysona, profesorja Afriških in Afro-ameriških študij na univerzi v North Carolini.

Šport je med Američani podzavestno sopomenka za pravilno in pošteno sliko zdrave tekmovalnosti. Predstava športa kot neomadeževanega področja, ki v duhu starogrških olimpijskih iger rešuje težave in nasprotovanja med

ljudmi, se je uspešno ohranjala celo v postmoderne podzavesti poznega dvajsetega stoletja vse do danes (kljub temu, da je dejanska slika v začetku 3. tisočletja popolnoma drugačna). Fenomen Michaela Jordana je dejansko krona takega načina dojemanja športnikov. Po Dysonovem mnenju Air skriva tri bistvene značilnosti, ki delujejo kot magnet na svetovno javnost: duh naravnosti (spontaneosti), stilizacija lastne medijske podobe ter "spodobnost spreminjanja" fizikalno določenih časovno-krajevnih koordinat.

Duh naravnosti lahko opredelimo kot ustvarjalno sposobnost "improviziranja". Jordan je namreč večkrat dokazal, kako lahko med tekmo v trenutku spremeni vnaprej programirano preigravanje ali met na koš, se odloči za drugačno potezo in slednjo uspešno izpelje. Leta 1991 se je Air v finalni tekmi za osvojitve prvenstva NBA v napadalni akciji svoje ekipe odločil za zabijanje. Ko je Jordan že "letel" proti košu, se mu je porobu postavil nasprotnik. Košarka Bullsov je v zraku spremenil načrtovano zabijanje v elegantno polaganje na koš mimo nasprotnika. To je dvignilo na noge vse gledalce, Jordanova poteza, ki odlično ponazarja omenjeni duh spontanosti, pa je ostala zapisana v košarkarskih priročnikih in učbenikih.

Druga značilnost, stilizacija lastne medijske podobe, predstavlja Jordana skozi niz

njemu lastnih potez, drž in načina igranja. Ko je na košarkarskih igriščih je zanj značilno, da mu jezik vseskozi "visi" iz ust. Prav tako je zanj značilna drža z rokami v bokih in glavo sklonjeno v stran v mrtvih trenutkih tekme. Seveda pa Jordana najbolj odlikuje njegovi "tipični" potezi: zabijanje na koš z nogama na razen ter met na koš po skoku nazaj (s tem prepreči, da bi ga lahko kdo od nasprotnikov oviral pri metu). Vse to spada med Jordanove zaščitne znake. V očeh širše publike delujejo kot osebni dokumenti: ljudje Jordana identificirajo z njegovo tipično držo in z njegovimi potezami na igrišču. Slednje so del Jordanove osebe: če bi se jim Air odpovedal, bi s tem "odmrl" del njegove košarkarske osebnosti.

Zadnja značilnost, ki jo omenja ameriški univerzitetni profesor, pri ljudeh zbuja največje zanimanje, saj daje Jordanovi medijski osebnosti nadnaravno dimenzijo. Med ljudmi se je namreč razširil mit, da za košarkarja, ki je v devetdesetih vedril in oblačil na ameriških košarkarskih parketih, ne veljajo gravitacijski fizikalni zakoni, češ da mu je pri skokih in metih na koš vedno uspelo ostati v zraku trenutek več od nasprotnika. Ker ta mit vsebuje tudi nekaj čudežnega in nadnaravnega, se je v javnosti zelo močno razpasel. Seveda je Jordanovo "nadnaravno" sposobnost pri skakanju mogoče zelo racionalno razložiti z izredno eksplozivno močjo in precejšnjim odzivom, s katerima se Air lahko ponaša. Racionalni odgovori pa v tem primeru zelo pogosto naletijo na gluha ušesa.

/ dalje
Andrej Černič

Z 2. STRANI

Zakulisje...

Istega dne zavezniki izvedejo izkrcanje na obali pri Salernu in s tem presečejo umik nemških čet, ki so se umaknile s Sicilije.

Navztrajanje italijanske delegacije so zavezniki hkrati pristali, da se istega 8. septembra zvečer izkrca z letali ena ameriška divizija v Rimu in s tem zavaruje prestolnico in njeno prebivalstvo pred nemško represalijo. Italijanska stran se je od svoje strani obvezala, da bo za jamčila varnost rimskih letališč in pomoč svojih oboroženih sil pri izkrcanju ameriških vojakov.

Stvari pa so potem potakale drugače. Italijanska stran je v zadnjem trenutku odpovedala svoje sodelovanje pri letalskem izkrcanju Američanov v Rimu, češ da nimajo dovolj bencina za premikanje vojaških vozil in da so letališča prešla pod nadzorstvo Nemcev.

General Badoglio je še 7. septembra zahteval odložitve objave sporočila o podpisani kapitulaciji za pet dni in izkrcanje omenjene letalske divizije v Rimu. General Eisenhower je to zahtevo s telegramom iz Alžira odločno zavrnil.

Tako je 8. septembra 1943 zavezniško poveljstvo v Alžiru po radiu objavilo vest o italijanski kapitulaciji. Ob 19.45 jo je potrdil maršal Badoglio s posebno izjavo po italijanskem radiu.

Iz celotnega poteka pogotov izhaja, da je bil glavni vzrok za zavlačevanje in neodločnost pri izvajanju sprejetih dogovorov s strani Italije prava bega kraljeve družine in dela Badoglieve vlade, do katerega je prišlo ob zori 9. septembra. Odločitev in priprave na beg so odločujoči dejavniki prikrivali tako Angloameričanom kot domači javnosti. Po mnenju zgodovinarjev takratnega dogajanja naj bi obstajal dogovor z nemškim generalom Kesselringom, ki je s svojimi silami nadzoroval območje Rima in se pripravljalo na protinapad proti pričakovane angloameriške izkrcanju pri Salernu, južno od Rima. Drugače si je težko razlagati, da je sprevod s kraljem in Bagogliom na čelu brez zastojev pripotoval v Pescara, kjer se je vkrcal za Brindisi.

Rim so zapustili tudi glavni vojaški poveljniki in generali, ne da bi svojim podrejenim dali potrebna navodila. To je neizogibno povzročilo popoln

razkroj italijanske vojske tako v državi kot tudi na zasedenih ozemljih v Grčiji, Albaniji in Jugoslaviji.

S 4. STRANI

Duhovno...

Ta potekajo pri šolskih sestrah v ul. delle Doccie pri Sv. Ivanu v Trstu skupaj z našim duhovnim vodjem g. Karlom Bolčino iz župnije v Štandrezu. Tudi mlajši že aktivno sodelujejo v skupini; v Žabnicah so recitali, peli, plesali in upamo, da bodo te talente še naprej razvijali.

Obe skupini sta šli na peš romanje na Sv. Višarje, kjer so mladi sodelovali pri maši in lahko doživeli lepoto gora, kar je tudi močno duhovno doživetje. Vse te izkušnje so nas globoko obogatile in vsak od nas se je vrnil domov z žarečimi očmi in polno torbo lepih spominov, pa tudi z novo močjo za življenje.

Redna srečanja se bodo za obe skupini pričela na koncu septembra; vsak, ki ga zanimajo pogovor, molitev, petje ali sproščena družba, je toplo vabljen na našo sredo. Za vsako podrobnejšo informacijo o srečanjih lahko kličete k šolskim sestram pri Sv. Ivanu v Trstu, tel: 040 567851.

30. SETTEMBRE 2003: ZAPADE ROK RAZPISA ZA 16.727 PROSTOVOLJCEV

IZBIRA, KI
SPREMENI
ŽIVLJENJE.

TVOJE IN
DRUGIH.

Presidenza del Consiglio dei Ministri

SERVIZIO CIVILE NAZIONALE

PH MARCO BARBETTI

Če si star od 18 do 26 let, ti državna civilna služba ponuja veliko priložnost: pomagaj drugim, rasteš, se oblikuješ, se preizkusiš na delovnem mestu. Sam lahko izbereš in se zaposliš v vzgoji mladoletnikov, v skrbstveni dejavnosti, v kulturni promociji, v civilni in okoljevarstveni zaščiti, tudi v tujini. Odloči se za izkušnjo, ki ti bo spremenila življenje.

info: 848 800 715 - www.serviziocivile.it